

NK-96_mou_djamezi, Collected in 1996 in Ust'-Awam. Speaker: Kosterkina, N. T. and S. Kosterkina. The recording of the text was translated into Russian by N.T. Kosterkina.

meu djamezi.001

Әмтырә ману нюә ихү'омә десынә дебтудюәдәә ситәбы, нимті нимкяй хуә хотәгуәмә.

Әmtirә manu n'üә ihü'omә d'esinә d'ebtud'üәd'әә s'itәbi, n'imti n'imkiāj huә hotәguәмә.

Әmtirә	manu	n'üә	ihü'omә			d'esinә	d'ebtud'üәd'әә	s'itәbi,			
әmti -rә	manu	n'üә	i	-hü'ә	-mә	d'esi -nә	d'ebtu	-d'üәd'әә s'itәbi			
әm -rә	manu	n'üә	ij	-hü'ә	-mә	d'esi -nә	d'ebtu	-suәd'әә s'itәbi			
этот	-NOM.SG.2SG	раньше	ребенок	быть	-VNTEMP2	-NOM.SG.1SG	отец	-GEN.SG.1SG	рассказать	-PT.PST	сказка
this	-NOM.SG.2SG	earlier	child	be	-VNTEMP2	-NOM.SG.1SG	father	-GEN.SG.1SG	tell	-PT.PST	tale
pr	-n.case-poss	adv	n	v	-v.subord	-v.pn	n	-n.case-poss	v	-v.nmnz	n

n'imti n'imkiāj huә hotәguәмә.

n'im -ti n'im -kiāj huә hotә -guә -mә

n'im -tu n'im -kaj huә hotә -kuә -mә

имя	-NOM.SG.3SG	имя	-PRIV2.SG	после	написать	-IMPFUT	-1SG.O
name	-NOM.SG.3SG	name	-PRIV2.SG	after	write	-IMPFUT	-1SG.O
n	-n.case-poss	n	-n.case	pp	v	-v.mood	-v.pn

Это давно, когда я была ребёнком, рассказыванная отцом, сказка называется, без имени, потом напишу.

This is a tale my father told me when I was a child, it doesn't have a name, I'll write it down.

Das ist ein früher vom Vater erzähltes Märchen, als ich Kind war, es hat keinen Namen, ich schreibe es auf.

meu djamezi.002

Кәрутәту тәрәди дюримяку, дямәди? ниимәны ичюо.

Kәrutәtu tәрәd'i d'ürimiaku, d'amәdi? n'iimәni it'üo.

Kәrutәtu tәрәd'i d'ürimiaku, d'amәdi? n'iimәni it'üә.

kәrutәtu tәрәd'i d'ürimiaku d'amәdi -? n'iimәnu i -t'üә

kәrutәtu tәрәd'i d'ürimiaku d'amәdә -? n'iimәni ij -ntuә

просто	такой	сказка	зверь	-GEN.PL	про	быть	-PT.PRS
ordinary	such	tale	wild.animal	-GEN.PL	about	be	-PT.PRS
adv	adj	n	n	-n.case	pp	v	-v.nmnz

Простая сказка, речь идёт о зверях.

Just a fairy tale about wild animals.

Einfach so ein Märchen über wilde Tiere.

meu djamezi.003

Тахаряа бүүбтарту тэрэди: "Кэрүтэту моунтэну сити ма? нэньдиты.

Taharīaa büübtartu tərəd'i: "Kərütətu mountənu s'iti ma? nən'd'iti.

Taharīaa büübtartu tərəd'i: "Kərütətu mountənu s'iti ma? nən'd'iti3.

taharīaa büübtar -tu tərəd'i kərütətu mou -ntənu s'iti ma? nən'd'i -ti -3

taharīaa büübtar -tu tərəd'i kərütətu mou -ntənu s'iti mat nən's'i -ntu -3

теперь начало -NOM.SG.3SG такой просто земля -LOC.SG два чум стоять -PRS -[3SG.S]

now start -NOM.SG.3SG such ordinary earth -LOC.SG two tent stand -PRS -[3SG.S]

adv n -n.case-poss adj adv n -n.case num n v -v.tense -v.pn

Начало такое: Просто на земле стоит два чума.

Well in the beginning there are two tents simply standing on the ground.

Also am Anfang ist es so: Einfach auf der Erde stehen zwei Zelte.

meu djamezi.004

Ңамяй макүо ани?э.

Ңаміāj maküo ani?ə.

Ңаміāj maküə ani?ə3.

Ңаміāj ма -küə ani?ə -3

Ңаміāj маа -küə ani?ə -3

другой что -то1 больше -[3SG.S]

other what -CL1 bigger -[3SG.S]

adj pr -cl adj -v.pn

Другой чум-то большой.

One of the tents is rather large.

Das eine Zelt ist wohl groß.

meu djamezi.005

Ненача?а, четэ таньде малэгу, тэрэди.

N'enat'a?a, t'etə tan'd'ə maləgu, tərəd'i.

N'enat'a?a, t'etə tan'd'ə^c maləgu, tərəd'i.

n'enat'a -?a t'etə tan'd'ə -^c ma -ləgu tərəd'i

n'enat'ə -?a t'etə tansə -^c mat -rəku tərəd'i

огромный -AUGM четыре род -[GEN.SG] чум -COMP такой

huge -AUGM four clan -[GEN.SG] tent -COMP such

adj -n.augm num n -n.case n -cl adj

Огромный, 4-х местному чуму подобен, такой.

It looks like a huge tent with four places.

Einem riesigem Zelt mit vier Plätzen ähnelt es.

meu djamezi.006

[Ненамайрүо.]

[N'enamajrüo.]

[N'enamairüä.]

n'ename -ir -üä

n'enamät -r -ntuä

сосед -VBLZ.r -PT.PRS

neighbour -VBLZ.r -PT.PRS

n -deriv.v -v.nmnz

Соседствующий.

Next to each other.

Benachbart.

meu djamezi.007

Сити ненамайрүо ма?

S'iti n'enamajrüo ma?

S'iti n'enamairüä ma?

s'iti n'ename -ir -üä ma?

s'iti n'enamät -r -ntuä mat

два сосед -VBLZ.r -PT.PRS чум

two neighbour -VBLZ.r -PT.PRS tent

num n -deriv.v -v.nmnz n

Два соседствующих чума.

Two tents next to each other.

Zwei benachbarte Zelte.

meu djamezi.008

Ҳамяй тахаряа серуку хоҥкәрәкы ма?

Ҳаміāj taharīaa s'eruku hoҥkärәki ma?

Ҳаміāj taharīaa s'eruku^c hoҥkärәki ma?

һаміāj taharīaa s'eruku^{-c} hoҥkә -rәki ma?

һаміāj taharīaa s'eruku^{-c} hoҥkә -rәku mat

другой теперь напильник -[GEN.SG] копьё -COMP чум

other now file -[GEN.SG] spear -COMP tent

adj adv n -n.case n -cl n

Другой подобен рукоятке напильника.

The other tent looks like the handle of a file.

Das andere Zelt ist also dem Griff einer Feile ähnlich.

meu djamezi.009

Ҳалаа мунунту: "Әмыче тахаряа дерумуо? тә? маа мазә? ихүтүң?"

Ҳalaa mununtu: "Әmit'ә taharīaa d'erumuо? tә? maa maḏә? ihütüң?"

Ҳalaa	mununtu:		Әmit'ә		taharīaa	d'erumuә?	tә?	maa				
Ҳa	-laa	munu	-ntu	-3	әм	-i	-t'ә	taharīaa	d'erumuә	-?	tә?	maa
Ҳaḡ	-raa	munu	-ntu	-3	әм	-ә	-t'ә	taharīaa	d'erumuә	-?	tә?	maa
рот	-LIM	говорить	-PRS	-[3SG.S]	этот	-EP	-NOM.PL.2SG	теперь	необычный	-NOM.PL	ведь	что
mouth	-LIM	say	-PRS	-[3SG.S]	this	-EP	-NOM.PL.2SG	now	uncommon	-NOM.PL	you.know	what
n	-cl	v	-v.tense	-v.pn	pr	-INS	-n.case-poss	adv	adj	-n.case	ptcl	pr

маḏә?

ihütüң?

ma -ḏә -? i -hü -tüң

mat -tә -? ij -hü? -tuң

чум -DEST -NOM.PL быгъ -COND -3PL

tent -DEST -NOM.PL be -COND -3PL

n -n.dest -n.case v -v.nf -n.poss

Рассказчик говорит: "Это что за странные, что за чумы?"

The storyteller says: "What strange tents are those?"

Der Erzähler sagt: "Was sind das für seltsame, was für Zelte?"

meu djamezi.010

Нерәбтәә матә, ненача?а, ани?ә матә чии?ә.

N'erәbtәә matә, n'emat'a?a, ani?ә matә t'ii?ә.

N'erәbtәә^c			matә,	n'emat'a?a^c,		ani?ә^c	matә					
n'erә -btә	-ә	- ^c	ma -tә	n'emat'a -?a	- ^c	ani?ә - ^c	ma -tә					
n'erә -btә	-ә	- ^c	mat -ntә ^c	n'emat'ә -?a	- ^c	ani?ә - ^c	mat -ntә ^c					
перед	-SUPERLAT	-ADJREL	-[GEN.SG]	чум	-LAT.SG	огромный	-AUGM	-[GEN.SG]	больше	-[GEN.SG]	чум	-LAT.SG
before	-SUPERLAT	-ADJREL	-[GEN.SG]	tent	-LAT.SG	huge	-AUGM	-[GEN.SG]	bigger	-[GEN.SG]	tent	-LAT.SG
pp	-adj.deriv	-n.deriv.adj	-n.case	n	-n.case	adj	-n.augm	-n.case	adj	-n.case	n	-n.case

t'ii?ә3.

t'ii -?ә -3

t'ii -?ә -3

войти -PF -[3SG.S]

come.in -PF -[3SG.S]

v -v.tense -v.pn

В первый чум, в огромный чум, в большой чум зашёл он.

He went into the first tent, the huge one, the big one.

In das erste Zelt, in das riesige, das große ging er.

meu djamezi.011

Тахаряа нерэбтэа матэну нилыты?, нилыбиады?: Һарка, Һүлязэ, бинти?си.

Tahariaa n'erəbtəa matənu n'iliti?, n'ilibiaði?: Һarka, Һүl'iađə, binti?s'i.

Tahariaa	n'erəbtəa			matənu	n'iliti?,		n'ilibiaði?:		Һarka,	ҫ				
tahariaa	n'erə	-btə	-ə	-c	ma	-tənu	n'ili	-ti	-ʔ	n'ili	-biaði	-ʔ	Һarka	ҫ
tahariaa	n'erə	-btə	-ə	-c	mat	-ntənu	n'ili	-ntu	-ʔ	n'ili	-hatu	-ʔ	Һarka	ҫ
теперь	перед	-SUPERLAT	-ADJREL	-[GEN.SG]	чум	-LOC.SG	жить	-PRS	-3PLS	жить	-INFER	-3PLS	медведь	вс
now	before	-SUPERLAT	-ADJREL	-[GEN.SG]	tent	-LOC.SG	live	-PRS	-3PLS	live	-INFER	-3PLS	bear	w
adv	pp	-adj.deriv	-n.deriv.adj	-n.case	n	-n.case	v	-v.tense	-v.pn	v	-v.mood	-v.pn	n	n

В первом чуме жили оказывается: медведь, волк и россомаха.

In the first tent there live, so it seems, a bear, a wolf and a wolverine.

Also im ersten Zelt leben, so scheint es: ein Bär, ein Wolf und ein Vielfraß.

meu djamezi.012

Оу, тэрэди? тэйхуазу?, әмкүмаче!

Ou, tərəd'i? təihuađu?, әmkümat'ə!

Ou,	tərəd'i?	təihuađu?,		әmkümat'ə!										
ou	tərəd'i	-ʔ	təi	-huađu	-ʔ	әм	-küma	-t'ə						
ou	tərəd'i	-ʔ	təij	-hatu	-ʔ	әм	-kümu	-t'ə						
Excl	такой	-NOM.PL	иметься	-INFER	-3PLS	этот	-то2	-NOM.PL.2SG						
Excl	such	-NOM.PL	be.available	-INFER	-3PLS	this	-CL2	-NOM.PL.2SG						
interj	adj	-n.case	v	-v.mood	-v.pn	pr	-cl	-n.case-poss						

О, таковы, оказывается, они-твои!

Oh, what kind are those!

Oh was sind das denn für welche!

meu djamezi.013

Ҳалаа тэгэтэ мунунту: "Такэа мазэ Һэтэгузэм, ненаматуҫ."

Ҳalaa təgətə mununtu: „Takəa mađə Һətəguđəm, n'enamatuҫ.”

Ҳalaa	təgətə	mununtu3:		„Takəa	mađə		Һətəguđəm,		n'enamatu						
Һa	-laa	tə	-gətə	munu	-ntu	-3	takəa	ma	-đə	-c	Һətə	-gu	-đəm	n'enama	-
Һaҫ	-raa	tə	-kə'tə	munu	-ntu	-3	takəa	maa	-tə	-c	Һətə	-ku	-təm	n'enamat	-
rot	-LIM	tot	-ABL.SG	говорить	-PRS	-[3SG.S]	тог.дальний	что	-DEST	-[ACC.SG]	найти	-IMP	-1SG.S	сосед	-
mouth	-LIM	that	-ABL.SG	say	-PRS	-[3SG.S]	that.remote	what	-DEST	-[ACC.SG]	find	-IMP	-1SG.S	neighbour	-
n	-cl	pr	-n.case	v	-v.tense	-v.pn	pr	pr	-n.dest	-n.case	v	-v.mood	-v.pn	n	-

Ngala говорит: Тот чум посмотрю-ка, соседний."

Then Ngala says: "I'll have a look at that tent over there, the neighbouring one."

Dann sagt Ngala: "Das Zelt dort schaue ich mir an, das benachbarte."

meu djamezi.014

Тэни[?]я бии[?]иаизэ, җалаагүо маа?

Тэни[?]иа бии[?]иаидэ, җалаагүо маа?

Тэни[?]иа бии[?]иаидэ, җалаагүо маа?

təni[?]ia bii -[?]iai -[?]ə ɟa -laa -güə maə

təni[?]ia biu -[?]ə -tə^c ɟaɟ -raa -küə maə

так уйти -PF -3SG.R ɟot -LIM -to1 что

so go.away -PF -3SG.R mouth -LIM -CL1 what

adv v -v.tense -v.pn n -cl -cl pr

Так туда он вошёл, Ngala-то что?

So he went, Ngala, what's up?

So ging er, Ngala was ist denn?

meu djamezi.015

Тэҗкуа[?]туту дяҗку.

Тэҗкуа[?]tutu d'аҗку.

Тэҗкуа[?]tutu d'аҗку.

təjkuə[?]tu -tu d'аҗку

təjkuə[?]tu -tu d'аҗку

препятствие -NOM.SG.3SG нет

hindrance -NOM.SG.3SG absent

n -n.case-poss vn

Нет ему препятствий.

There are no hindrances for him.

Für ihn gibt es kein Hindernis.

meu djamezi.016

Тәтірә чии[?]ә табә.

Тәтірә t'ii[?]ә tabә.

Тәтірә t'ii[?]ә tabә.

təti -rə t'ii -[?]ə -3 tabə

tə -rə t'ii -[?]ə -3 tabə

тот -NOM.SG.2SG войти -PF -[3SG.S] туда

that -NOM.SG.2SG come.in -PF -[3SG.S] there

pr -n.case-poss v -v.tense -v.pn adv

Он вошёл туда.

He went in.

Er ging dort hinein.

meu djamezi.017

Эй, нэҥхуэ ҥануэ нагүр дямэзаҥку ихуазу.

Эј, нэҥһуэ ҥануэ нагүр д'амэдаҥку иһуаду.

Эй?, нэҥһуэ ҥануэ нагүр д'амэдаҥку иһуаду.

эй? нэҥһуэ ҥануэ нагүр д'амэда -ҥку i -һуаду -3

эй? нэҥһэ ҥануэ накүр д'амэда -?ку ij -һату -3

ой плохой настоящий три зверь -DIM быть -INFER -[3SG.S]

oh bad real three wild.animal -DIM be -INFER -[3SG.S]

interj adj adj num n -n.augm v -v.mood -v.pn

Эй, плохенькие, такие, три зверя, оказывается.

Three little bad, wild animals, so it seems.

He, drei schlechte wilde Tierchen, so scheint es.

meu djamezi.018

Тундиіку, ҥамяй сатэраҥку, нагэмтузуҥ тахаряа софсэм нэмбэкү тахаряа кураа конэ.

Tundiaku, ҥаміај satəraҥku, nagəmtuзуҥ taharıaa sofsəm nəmbəkü taharıaa kuraa konə.

Tund'iaku, ҥаміај satəraҥku, nagəmtuзуҥ taharıaa sofsəm nəmbəkü

tund'ia -ku ҥаміај satəra -ҥку нагэ -mtu -дуҥ taharıaa sofsəm nəmbə -kü

tuntі -?ку ҥаміај satəra -?ку накүр -mtuэ -туҥ taharıaa sofsəm нэҥһэ -?ку

лиса -DIM другой песец -DIM три -ORD -NOM.SG.3PL теперь совсем плохой -DIM

fox -DIM other polar.fox -DIM three -ORD -NOM.SG.3PL now quite bad -DIM

n -n.augm adj n -n.augm num -num.deriv -n.case-poss adv adv adj -n.aug

taharıaa kuraa^c konə.

taharıaa kuraa -^c konə

taharıaa kuraa -^c konə

теперь корова -[GEN.SG] щенок

now cow -[GEN.SG] cub

adv n -n.case n

Лисичка, другой песец, третий совсем плохой телёнок.

A little fox, a little arctic fox the second, and a quite bad cow calf.

Ein Füchschen, der zweite ein Polarfüchschen, der dritte von ihnen ein ganz schlechtes Kuhkalb.

meu djamezi.019

Дирхiа тәрәди, дирхiа.

D'irhīa tərəd'i, d'irhīa.

D'irhīa tərəd'i, d'irhīa.

d'irhīa tərəd'i d'irhīa

d'irhīa tərəd'i d'irhīa

оленёнок такой оленёнок

young.deer such young.deer

n adj n

Оленёнок, такой оленёнок.

A reindeer calf I mean, a reindeer calf.

Ein Rentierkalb also, ein Rentierkalb.

meu djamezi.020

Тәтирә тахаряа тәни?я нилыкәнды?, ненамаирся.

Tətirə taharīaa tən'i?ia n'ilikəndi?, n'enamairs'a.

Tətirə taharīaa tən'i?ia n'ilikəndi?, n'enamairs'a.

təti -rə taharīaa tən'i?ia n'ili -kə -ndi -? n'enama -ir -s'a

tə -rə taharīaa tən'i?ia n'ili -kə -ntu -? n'enamat -r -sa

тот -NOM.SG.2SG теперь так жить -ITER -PRS -3PL.S сосед -VBLZ.r -INF

that -NOM.SG.2SG now so live -ITER -PRS -3PL.S neighbour -VBLZ.r -INF

pr -n.case-poss adv adv v -v.deriv.v -v.tense -v.pn n -deriv.v -v.inf

Эти теперь так живут, по-соседству.

These live now as neighbours.

Diese wohnen jetzt also so, zueinander benachbart.

meu djamezi.021

Нагүр, тәти анид?адүм хүәтә басудя дөтүрү?

Nagür, tətī anid'a?ad'üm hūətə basud'a d'otürü?.

Nagür, tətī anid'a?ad'üm hūətə basud'a d'otürü?.

nagür tətī anid'a?a -d'üm hūə -tə basu -d'a d'otür -ü -?

nakür tə anid'a?a -d'um hūə -ntə^c basu -sa d'otür -ntu -?

три тот самый.большой -SPEC год -LAT.SG охотиться -INF ходить -PRS -3PL.S

three that the.biggest -SPEC year -LAT.SG hunt -INF walk -PRS -3PL.S

num pr adj -n.deriv n -n.case v -v.inf v -v.tense -v.pn

Трое больших всё время на охоту ходят.

The three large ones go hunting all the time.

Drei, diese Großen gehen immer auf die Jagd.

meu djamezi.022

Тахаряа мараай котэкэнду?

Tahariaa maaraj kotəkəndu?

Tahariaa	maaraj	kotəkəndu?				
tahariaa	maara -j	kotə	-kə	-ndu	-ʔ	
tahariaa	maara -j	kotə	-kə	-ntu	-ʔ	
теперь	всякий -ACC.PL	добывать	-ITER	-PRS	-3PL.S	
now	any -ACC.PL	bag	-ITER	-PRS	-3PL.S	
adv	adj	-n.case	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn

Всякое уивают.

They kill everything.

Also, alles töten sie.

meu djamezi.023

҂арказу҂ оособенно, ненача?а ҂ануэ селу бабий тэзу?кэту.

҂arkaɖu҂ osobənnо, n'ənat'aʔa ҂anuэ s'elu babij təduʔkətu.

҂arkaɖu҂	osobənnо,	n'ənat'aʔa ^c		҂anuэ ^c	s'elu ^c					t
҂arka -ɖu҂	osobənnо	n'ənat'a -ʔa	- ^c	҂anuэ - ^c	s'elu	- ^c				b
҂arka -tu҂	osobənnо	n'ənat'a -ʔa	- ^c	҂anuэ - ^c	s'elu	- ^c				b
медведь	-NOM.SG.3PL	особенно	огромный -AUGM	-[GEN.SG]	настоящий -[GEN.SG]	олень.с.голымы.рогамы	-[GEN.SG]			ди
bear	-NOM.SG.3PL	especially	huge -AUGM	-[GEN.SG]	real	-[GEN.SG]	***			re
n	-n.case-poss	adv	adj	-n.augm	-n.case	adj	-n.case	n		-n.case n

Медведь оособенно, больших, настоящих диких быков приносит, бывает.

Especially their bear, it happens that he brings big, really wild reindeer bulls.

Vor allem ihr Bär, große, richtige wilde Rentierstiere bringt er, das kommt vor.

meu djamezi.024

Мэрситы нилянны сиэзыгэты, канэнулю – биизэ манди? игэту?

Mərsiti n'il'iaini s'ieɖigəti, kanənuľü – biidə mandif igətu?

Mərsiti	n'il'iaini	s'ieɖigəti3,					kanənuľü	-	biidə ^c					
mərsi -ti	n'i -l'iaini -ni	s'ieɖi	-gə	-ti	-3	kanə	-nuľü	-	biid	-ə	- ^c			
mərsi -tu	n'i -raa -nu	s'ieɖi	-kə	-ntu	-3	kanə	-nuľü	***	biit	-ə	- ^c			
плечо	-GEN.PL.3SG	на -LIM	-LOCADV	держитъ	-ITER	-PRS	-[3SG.S]	сколько	-Indef	***	десять	-EP	-[GEN.SG]	
shoulder	-GEN.PL.3SG	on -LIM	-LOCADV	hold	-ITER	-PRS	-[3SG.S]	how.many	-Indef	***	ten	-EP	-[GEN.SG]	
n	-n.case-poss	pp	-cl	-adv.case	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn	pr	-deriv	***	num	-INS	-n.case

На плечах только держит по-многоу - около 10-и, бывает.

He carries as much on his shoulder as he likes - sometimes about 10 of them.

meu djamezi.025

Үамаяй тэти нүлязэ бинтисити нану тэптэ нинтуугэй малагэй, бэньде? тэңгэты?

Үаміај тэти нүл'іаѿ бintis'iti nanu тэптэ n'intuugэј malagэј, бэн'д'э? тэңгэти?

Үаміај	тэти	нүл'іаѿ	bintis'iti		nanu	тэптэ	n'intuugэј	malagэј,	
үаміај	тэти	нүл'іаѿ	bintis'i -ti		na -nu	тэптэ	n'intuu -гэј	mala -гэј	
үаміај	тэ	нүл'іатэ	bintis'i -nti ^c		na -nu	тэптэ	n'intuu -кэј	mala -кэј	
другой	тот	волк	росомаха -GEN.SG.3DU	с	-LOCADV	тоже	не	-3DU.S	отличие -3DU.S
other	that	wolf	wolverene -GEN.SG.3DU	with	-LOCADV	also	not	-3DU.S	difference -3DU.S
adj	pr	n	n	-n.case-poss	pp	-adv.case	adv	ptcl	-v.pn n -v.pn-

бэн'д'э? тэңгэти?

бэн'д'э	-?	тэңгэ	-ti	-?
бэһсэ	-?	тэңкэ	-ntu	-?
весь	-NOM.PL	быть.сильным	-PRS	-3PL.S
all	-NOM.PL	be.strong	-PRS	-3PL.S
adj	-n.case	v	-v.tense	-v.pn

Другой этот волк вместе с росомахой тоже не отстают, все они сильные.

The others, the wolf together with the wolverine, are just the same, they are all strong.

Diese andren, der Wolf zusammen mit dem Vielfraß, sind auch nicht anders, alle sind sie stark.

meu djamezi.026

Курэгуй чиэзырычиң бэньдикаа? энды, [хурэгээ...] бэньде? хурэгэча?а?

Kurэguј t'іәѿrit'ің бэн'д'ікаа? әнди, [hurэгээ...] бэн'д'э? hurэгәт'а?а?

Kurэguј	t'іәѿrit'ің	бэн'д'ікаа?		әнди,	[hurэгээ	...]
kurэgu	-j	t'іәѿir -t'ің	бэн'д'і -ka -a	-?	әнди	hurэгээ
kurэku	-j	t'іәѿir -tuј	бэһсэ -ka -ә	-?	әнти	hurэгээ
даже	-VOC.SG	вешала -NOM.SG.3PL	весь -DRV3 -ADJREL	-NOM.PL	это.самое	поднимающийся.бургом
even	-VOC.SG	rack -NOM.SG.3PL	all -DRV3 -ADJREL	-NOM.PL	sort.of	piled.up
adv	-n.case	n	-n.case-poss	adj	-deriv	-n.deriv.adj -n.case n v adj

бэн'д'э? hurэгәт'а?а?

бэн'д'э	-?	hurэгәт'а	-?а	-?
бэһсэ	-?	hurэгәт'u	-?ә	-?
весь	-NOM.PL	пониматься.бургом	-PF	-3SG.R
all	-NOM.PL	pile.up	-PF	-3SG.R
adj	-n.case	v	-v.tense	-v.pn

Даже вся вешала у них наполнилась.

Even their storage is full, things are piled up.

Sogar ihr Lebensmittelgestell ist voll (hm) [aufgetürmt] alles türmt sich auf.

meu djamezi.027

Тәти тахаряа тунди́аку мaa някәләтәңи, мaa бентың тәйңу?

Tәti taharīāa tundīaku maa n'akәlәtәңi, maa bentīң tәйңu?

Tәti	taharīāa	tundīa	ңku	maa	n'akәlәtәңi	3,	maa	bentīң	tәйңu?
tәti	taharīāa	tundīa	-ңku	maa	n'akәlә	-tә -ңi -3	maa	ben	-tīң tәi
tә	taharīāa	tunti	-?ku	maa	n'akәlә	-ntә -ңu -3	maa	beң	-tuң tәij
tot	теперь	лиса	-DIM	что	взять	-FUT -INTERR -[3SG.S]	что	жизненная.сила	-NOM.SG.3PL иметься
that	now	fox	-DIM	what	take	-FUT -INTERR -[3SG.S]	what	strength	-NOM.SG.3PL be.available
pr	adv	n	-n.augm	pr	v	-v.tm -v.mood -v.pn	pr	n	-n.case-poss v

А эта лисичка, всё возьмёт, какая у них сила?

And the little fox, what does it take, what strength do they have?

Und was nimmt dieses Füchschen, was haben sie für Kraft?

meu djamezi.028

Тәнди́че тахаряа нянтуң деги́миәдеәмәны дэзүркәнду?

Tәndit'ә taharīāa n'antuң d'egi?miәd'әmәni d'oḍürkәнду?

Tәndit'ә	taharīāa	n'antuң	d'egi?miәd'әmәni	d'oḍürkәнду?	
tәndi -t'ә	taharīāa	n'a -ntuң	d'egi -?miә -d'әә -mәni	d'oḍür -kә -ndu -?	
tә -t'ә	taharīāa	n'a' -ntuң	d'ekә -?muә -d'әә -mәnu	d'otür -kә -ntu -?	
tot	-NOM.PL.2SG	теперь	товарищ -GEN.SG.3PL	зарезать -VN.PF -ANT -PROL.SG	ходить -ITER -PRS -3PLS
that	-NOM.PL.2SG	now	fellow -GEN.SG.3PL	slaughter -VN.PF -ANT -PROL.SG	walk -ITER -PRS -3PLS
pr	-n.case-poss	adv	n -n.case-poss	v -v.nmnz -n.ant -n.case	v -v.deriv.v -v.tense -v.pn

Они за теми друзьями по местам, где растушевывали, ходят.

They go to the place where their friends slaughtered.

Sie gehen zu dem Platz, wo ihre Freunde schlachteten.

meu djamezi.029

Бәтуәдеә һунюнтәгәту?, [чайбә] чайбәдеә?, иңәә?

Bәtuәd'әә һun'üntәgәtu?, [t'ajbә] t'ajbәd'әә?, iңәә?

Bәtuәd'әә	һun'üntәgәtu?	[t'ajbә]	t'ajbәd'әә?,	iңәә?	
bәtuә -d'әә	һun'ü -ntә	-gә -tu -?	t'ajbә t'ajbә -d'әә -?	i -һәә -?	
bәtuә -d'әә	һun'ü -ntә	-kә -ntu -?	t'ajbә t'ajbә -d'әә -?	ij -һәә -?	
кишка	-ANT	собрать -IPFV	-ITER -PRS -3PL.S	живот живот -ANT -NOM.PL	быть -IMP -3PLS
gut	-ANT	gather -IPFV	-ITER -PRS -3PL.S	stomach stomach -ANT -NOM.PL	be -IMP -3PLS
n	-n.ant	v -v.deriv.v	-v.deriv.v -v.tense -v.pn	n n -n.ant -n.case	v -v.mood -v.pn

Кишка собирают, внутренности пусть.

They take the bowels, [the stomach], the innards, just let them.

Die Därme nehmen sie, [den Magen] die gewesenen Innereien, sollen sie doch.

meu djamezi.030

Тәтирә тахаряа канәгүө дялы берәбиті, канә дялы берәбиті тахаряа.

Tətirə taharıaa kanəgüö d'ali berəbiti, kanə d'ali berəbiti taharıaa?

Tətirə	taharıaa	kanəgüö ^c	d'ali ^c	berəbiti,	kanə ^c	d'ali
təti -rə	taharıaa	kanə -güö - ^c	d'ali - ^c	berə -bi -ti	kanə - ^c	d'ali
tə -rə	taharıaa	kanə -küö - ^c	d'ali - ^c	berə -hü? -ntu	kanə - ^c	d'ali
тот -NOM.SG.2SG	теперь	сколько -то1 -[GEN.SG]	день -[GEN.SG]	пройти -COND -3SG	сколько -[GEN.SG]	день
that -NOM.SG.2SG	now	how.many -CL1 -[GEN.SG]	day -[GEN.SG]	pass -COND -3SG	how.many -[GEN.SG]	day
pr -n.case-poss	adv	pr -cl -n.case	n -n.case	v -v.nf -n.poss	pr -n.case	n

berəbiti taharıaa?

berə -bi -ti taharıaa

berə -hü? -ntu taharıaa

пройти -COND -3SG теперь

pass -COND -3SG now

v -v.nf -n.poss adv

Сколько-то дней прошло, сколько дней прошло?

So how many days go by, how many days?

Also wie viele Tage vergehen, wieviele Tage also?

meu djamezi.031

Каңгүчекүө сытың секунди²ә?

Kaᅅgüt'əküö sitij s'ekud'i²ä?

Kaᅅgüt'əküö sitij s'ekud'i²ä?

kaᅅgü -t'ä -küö sitij s'ekud' -i -²ä -²

kaᅅkə -t'ä -küö sitij s'eku -ä -²ä -²

когда -EMPH1 -то1 они голодать -EP -PF -3PL.S

when -EMPH1 -CL1 they get.hungry -EP -PF -3PL.S

pr -cl -cl pr v -INS -v.tense -v.pn

Шерез какое-то время они почувствовали голод.

After some time they get hungry.

Nach einiger Zeit werden sie hungrig.

meu djamezi.032

Әмә² нәмбә² секунди²ә², анідитюң тәбтә куні²ягүө ичү².

Əmə? nəmbə? s'ekud'i?ə?, anid'it'ün təbtə kuni?iagiə it'ü?

Əmə?	nəmbə?	s'ekud'i?ə?,		anid'it'ün	təbtə	kuni?iagiə	it'ü?			
əmə -ʔ	nəmbə -ʔ	s'ekud' -i -ʔə -ʔ	-ʔ	anid'i -t'ün	təbtə	kuni?ia -güə i	-t'ü			
əmə -ʔ	nəŋhə -ʔ	s'ekus -ə -ʔə -ʔ	-ʔ	anid'ə -t'ün	təbtə	kuni?ia -küə ij	-ntu			
туда -NOM.PL	плохой -NOM.PL	стать.узким -EP -PF	-3PLS	большой -NOM.PL.3PL	тоже	как	-to1	быть	-PRS	
there -NOM.PL	bad -NOM.PL	get.thinner -EP -PF	-3PLS	bigger -NOM.PL.3PL	also	how	-CLI	be	-PRS	
adv	-n.case adj	-n.case v	-INS -v.tense -v.pn	adj	-n.case-poss	adv	pr	-cl	v	-v.ter

Эти плохие почувствовали голод, большие тоже.

The small ones get hungry, the big ones somehow are like that.

Diese Kleinen werden hungrig, die großen sind es irgendwie.

meu djamezi.033

Тату?тэки?ə?, няндыты?.

Tatu?təki?ə?, n'anditi?.

Tatu?təki?ə?,				n'anditi?.					
tatu?tə	-ki	-ʔə	-ʔ	n'andi	-ti	-ʔ			
tatu?tə	-ʔkə	-ʔə	-ʔ	n'anti	-ntu	-ʔ			
беспокоиться -RES	-PF	-3PLS	казаться -PRS	-3PLS					
be.anxious -RES	-PF	-3PLS	seem -PRS	-3PLS					
v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn	v	-v.tense	-v.pn			

Бедствовать стали.

They become anxious, it seems.

Sie werden ängstlich/arm, so scheint es.

meu djamezi.034

Манакү? ненача?а хоймару дюзыдерде чю?ки?ə.

Manakü? n'enat'a?a hojmaru d'üðid'ərd'ə t'üü?ki?ə.

Manakü?	n'enat'a?a ^c			hojmaru ^c		d'üðid'ərd'ə	t'üü?ki?ə3.		
manakü?	n'enat'a -ʔa	- ^c		hojmaru	- ^c	d'üðid'ərd'ə	t'üü -ʔki -ʔə	-3	
manakü?	n'enat'ə -ʔa	- ^c		hojmaru	- ^c	d'üðid'ərd'ə	t'üü -ʔkə -ʔə	-3	
только.что	огромный -AUGM	-[GEN.SG]	полярная.ночь -[GEN.SG]	середина	дойти -RES	-PF	-[3SG.S]		
just.now	huge -AUGM	-[GEN.SG]	polar.night -[GEN.SG]	middle	arrive -RES	-PF	-[3SG.S]		
adv	adj	-n.augm	-n.case n	-n.case n	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn	

Только-что большой полярной ночи середина пришла.

The middle of the big polar night had just begun.

Gerade begann die Mitte der großen Polarnacht.

meu djamezi.035

Тәтирә тахаряи? ну'әзумәнү тәзу'кәнду? бабий.

Tätirə tahari'ai? nu'əžumənu təžu'kəndu? babij.

Tätirə	tahari'ai?	nu'əžumənu	təžu'kəndu?	babij.			
təti -rə	tahari'ai?	nu'əž -u	-mənu təžu -?kə -ndu -?	babi	-j		
tə -rə	tahari'ai?	nu'əžit -ə	-žmənu tətü -?kə -ntu -?	bahi	-j		
тог -NOM.SG.2SG	теперь	один	-EP -PROL.PL	принести	-RES -PRS -3PL.S	дикий.олень	-ACC.PL
that -NOM.SG.2SG	now	one	-EP -PROL.PL	bring	-RES -PRS -3PL.S	reindeer	-ACC.PL
pr	-n.case-poss	adv	num -INS -n.case	v	-v.deriv.v -v.tense	-v.pn	n -n.case

И эти по-одному стали проносить диких.

These (hunters) start one by one to bring wild reindeer.

Also diese {Jäger} beginnen einzeln, wilde Rentiere heranzubringen.

meu djamezi.036

Хелытя нигәты? маагәличә тәзу'.

Helini n'igəti? maagəl'it'ə təžu?.

Helini	n'igəti?	maagəl'it'ə		təžu?.			
heli -ni	n'i -gə -ti -?	maa -gəl'it'ə	təžu -?				
heli -nu	n'i -kə -tu -?	maa -kəl'it'ə	tətü -?				
часть -LOCADV	NEG -ITER -TR	-3PL.S	что -EMPH2	принести -CNEG			
part -LOCADV	NEG -ITER -TR	-3PL.S	what -EMPH2	bring -CNEG			
advn	-adv.case	v	-v.deriv.v	-v.deriv.v -v.pn	pr -cl	v	-v.cn

Иногда ничего не приносят.

Sometimes they don't bring anything.

Manchmal bringen sie gar nichts.

meu djamezi.037

Хелыны нйябызә чиидюодеэраачюң тәзу'кәнду?.

Helini n'ajbiðə t'iid'üod'əəraat'ünj təžu'kəndu?.

Helini	n'ajbiðə	t'iid'üod'əəraat'ünj	təžu'kəndu?.
heli -ni	n'ajbi -ðə		
heli -nu	n'ajbi -tə		
часть -LOCADV	далекий -ABLADV		
part -LOCADV	far -ABLADV		
advn	-adv.case	adj	-adv.case

Иногда вдалеке спрятанные принесут.

Sometimes they bring what was hidden far off.

Manchmal bringen sie nur in der Ferne Verborgenes.

meu djamezi.038

Тәтирә тахаряя тунты мунунту нянту дя:

Tətirə tahariāa tunti mununtu n'atu d'a:

Tətirə	tahariāa	tunti	mununtu3		n'atu		d'a: „Miŋgümüni?	tə?					
təti -rə	tahariāa	tunti	munu -ntu -3		n'a -tu		d'a miŋ -gümü -ni?	tə?					
tə -rə	tahariāa	tunti	munu -ntu -3		n'a ^c -tu		d'a miŋ -kümu -nu?	tə?					
тот -NOM.SG.2SG	теперь	лиса	говорить -PRS	-[3SG.S]	товарищ -GEN.PL.3SG	ALL	1 -то2	-1PL	ведь				
that -NOM.SG.2SG	now	fox	say -PRS	-[3SG.S]	fellow -GEN.PL.3SG	ALL	1 -CL2	-1PL	you.know				
pr	-n.case-poss	adv	n	v	-v.tense	-v.pn	n	-n.case-poss	pp	pr	-cl	-n.poss	ptcl

И тогда лисица сказала своим друзьям: "Мы-ведь совсем помирать будем, кажется."

Well the fox tells his friends: "It seems we'll soon die for sure."

Also, das sagt der Fuchs seinen Freunden: "Wir werden sicherlich bald sterben, so scheint es."

meu djamezi.039

[Каңгючә.]

[Каңгүт'ә].

[Каңгүт'ә].

kaŋgü -t'ə

kaŋkə -t'ə

когда -EMPH1

when -EMPH1

pr -cl

[Когда-нибудь.]

[Some day.]

[Irgendwann.]

meu djamezi.040

Әмә? тахаряя няню? тәбтә, нәһуо хјо туу?о няндыты.

Әмә? tahariāa n'an'ü? təbtə, nəhüə hūo tuu?o n'anditi.

Әмә?	tahariāa	n'an'ü?		təbtə,	нәһуә	hūə	tuu?ə3		n'anditi3.				
әмә -?	tahariāa	n'a -n'ü?		təbtə	нәһүә	hūə	tu -u -?ə -3		n'andi -ti				
әмә -?	tahariāa	n'a ^c -n'ü?		təbtə	нәһә	hūə	tuj -ə -?ə -3		n'anti -ntu				
туда -NOM.PL	теперь	товарищ -NOM.PL.1PL	тоже	плохой	год	прийти -EP	-PF	-[3SG.S]	казаться -PRS				
there -NOM.PL	now	fellow -NOM.PL.1PL	also	bad	year	come -EP	-PF	-[3SG.S]	seem -PRS				
adv	-n.case	adv	n	-n.case-poss	adv	adj	n	v	-INS	-v.tense	-v.pn	v	-v.tense

Те наши соседы тоже, плохой год пришел кажется.

Our friends as well, it's obviously a bad year.

Diese also unsere Freunde auch, ein schlechtes Jahr ist es offensichtlich.

meu djamezi.041

Няню? тэбтэ нинды? няггэмэны басу?.

N'an'ü? тэбтэ n'indi? n'aagəməni basu?.

N'an'ü?	тэбтэ	n'indi?	n'aagəməni	basu?.
n'a -n'ü?	тэбтэ	n'i -ndi -?	n'aagə -məni	basu -?
n'a ^c -n'ü?	тэбтэ	n'i -ntu -?	n'aakə -mənu	basu -?
товарищ -NOM.PL.1PL	тоже	NEG -PRS -3PL.S	хороший -PROL.SG	охотиться -CNEG
fellow -NOM.PL.1PL	also	NEG -PRS -3PL.S	good -PROL.SG	hunt -CNEG
n	-n.case-poss	adv v -v.tense -v.pn	adj -n.case v	-v.cn

Наши соседы тоже без удачи охотятся.

Our friends have no luck in the hunt either.

Unsere Freunde jagen auch glücklos.

meu djamezi.042

Тахаряа мың толы?кэсызэмы? няндыты.

Tahariaa miŋ toli?kə?siðəmi? n'anditi.

Tahariaa	miŋ	tolikə?siðəmi?	n'anditi3.
tahariaa	miŋ	tolikə -?siðə -mi?	n'andi -ti -3
tahariaa	miŋ	tolikə -?sutə -mu?	n'anti -ntu -3
теперь	мы	украсть -RES -FUT -1PL.S/O	казаться -PRS -[3SG.S]
now	we	steal -RES -FUT -1PL.S/O	seem -PRS -[3SG.S]
adv	pr	v -v.deriv.v -v.tense -v.pn	v -v.tense -v.pn

Теперь мы начнём воровать, кажется.

Now we'll start to steal, it seems.

Jetzt fangen wir an zu stehlen, scheint es.

meu djamezi.043

Мынсиэны? тахаряа эмэ тунды? ихюню? толармумбатуму? хюотэ.

Mins'iəni? tahariaa əmə tundi? ihünü? tolarmumbatumu? hüotə.

Mins'iəni?	tahariaa	эмэ	tundi?	ihünü?	tolarmumbatumu?	hi
min -s'iə -ni?	tahariaa	əmə	tundi -?	i -hü -nü?	tola -r -mumba -tu -mu?	hi
miŋ -s'iə -nu?	tahariaa	əmə	tunti -?	ij -hü? -nu?	tolikə -r -muŋha ^c -ntu -mu?	hi
1 -то -1PL	теперь	туда	лиса -GEN.PL	быть -COND -1PL	украсть -VBLZ.r -HABIT -PRS -1PL.S/O	год
1 -CL -1PL	now	there	fox -GEN.PL	be -COND -1PL	steal -VBLZ.r -HABIT -PRS -1PL.S/O	yea
pr -cl -n.poss	adv	adv	n -n.case	v -v.nf -n.poss	v -deriv.v -v.deriv.v -v.tense -v.pn	-n.

Мы-то лиси всегда ворует.

Well, where there are foxes, we usually steal.

Also, wo es uns Füchse gibt, stehlen wir üblicherweise.

meu djamezi.044

Тахаряа толы[?]кэбинини[?] миҥ котуру[?]сузюню[?] няндыты.

Tahariaa toli[?]kəbinini[?] miŋ koturu[?]suḏün'ü[?] n'anditi."

Tahariaa toli[?]kəbinini[?] miŋ koturu[?]s'üḏün'ü[?] n'anditi[?]3."

tahariaa toli -ʔkə -bini -ni[?] miŋ

tahariaa toli -ʔkə -hüʔnü -nu[?] miŋ

теперь украсть -RES -CONDFUT -1PL мы

now steal -RES -CONDFUT -1PL we

adv v -v.deriv.v -v.nf -n.poss pr

Если мы начнём варовать, нас убьют, кажется.

When we start to steal, it seems they try to kill us.

Wenn wir anfangen zu stehlen, wird man uns, so scheint es, umbringen.

meu djamezi.045

Мунунту: "Сатэрээй!

Mununtu: Satərəəj!

Mununtu[?]: Satərəəj!

munu -ntu -3 satərə -ə -j

munu -ntu -3 satərə -ə -j

говорить -PRS -[3SG.S] песец -EP -VOC.SG

say -PRS -[3SG.S] polar.fox -EP -VOC.SG

v -v.tense -v.pn n -INS -n.case

Говорит: "Песеу!

He says: "Arctic fox!

Er sagt: Polarfuchs!

meu djamezi.046

Талу тахаряа бүүгүҥ хиимтэкэбү[?].

Talu tahariaa büügüŋ hiimtəkəbü[?].

Talu tahariaa büügüŋ hiimtəkəbü[?].

talu tahariaa büü -gü -ŋ hiimtəkə -bü[?]

talu tahariaa biu -ku -ŋ hiimtəkə -hü[?]

каждый теперь уйти -IMP -2SG.S наступить.ночь -COND

every now go.away -IMP -2SG.S night.falls -COND

adj adv v -v.mood -v.pn v -v.nf

Завтра ты иди вечером.

Tomorrow you go after darkness falls.

Morgen gehst Du, wenn es dunkel wird.

meu djamezi.047

Эмэ аніка[?]аню[?] туйхү[?] басу[?]зэгэтэ.

Эмэ anika[?]an^{ü?} tujhü[?] basu[?]zägätä.

Эмэ	аника [?] аню [?]			tujhü [?]		basu [?]	зэгэтэ.	
эмэ	anika	-ʔa	-nü [?]	tuj	-hü [?]	basu	-ḏä	-gätä
эмэ	anikə	-ʔa	-nu [?]	tuj	-hü [?]	basu	-tə	-kə ^c tə
туда	большой	-AUGM	-GEN.PL.1PL	прийти	-COND	охотиться	-DRV1	-ABL.SG
there	big	-AUGM	-GEN.PL.1PL	come	-COND	hunt	-DRV1	-ABL.SG
adv	adj	-n.augm	-n.case-poss	v	-v.nf	v	-deriv	-n.case

Когда наши большие придут с охоты.

When our big ones return from hunting.

Wenn unsere Großen von der Jagd kommen.

meu djamezi.048

Конигэһ, дильситикэһ!

Konigəḥ, d'il's'itikəḥ!

Конигэһ,				d'il's'itikəḥ!			
koni	-gə	-ḥ	d'il's'iti	-kə	-gə	-ḥ	
koni	-kə	-ḥ	d'il's'iti	-kə	-kə	-ḥ	
пойти	-IMP FUT.2SG.S	-2SG.S	слушать	-ITER	-IMP FUT.2SG.S	-2SG.S	
go	-IMP FUT.2SG.S	-2SG.S	listen	-ITER	-IMP FUT.2SG.S	-2SG.S	
v	-v.mood	-v.pn	v	-v.deriv.v	-v.mood	-v.pn	

Иди, послушай!

Go, listen!

Geh, hör zu!

meu djamezi.049

Тэньсиэтэ дэзюрхүтэ, томнэгэһ, тахаря дяңку маагэличе.”

Tən's'ietä d'öürhütä, tomnəḡəḥ, tahariāa d'aṅku maagəl'it'ä.”

Тэньсиэтэ			d'öürhütä,		tomnəḡəḥ,	tahariāa	d'aṅku	maagəl'it'ä.”			
tən'	-s'ietä	-tə	d'öür	-hü	-tə	tomnəḡə	-ḥ	tahariāa	d'aṅku	maa	-gəl'it'ä
tənə	-s'ietä	-ntə	d'ötür	-hü [?]	-ntə	tomnəḡə	-ḥ	tahariāa	d'aṅku	maa	-kəl'it'ä
ты	-то	-GEN.SG.2SG	ходить	-COND	-2SG	слабый	-2SG.S	теперь	нет	что	-EMPH2
you.SG	-CL	-GEN.SG.2SG	walk	-COND	-2SG	weak	-2SG.S	now	there.is.not	what	-EMPH2

pr -cl -n.case-poss v -v.nf -n.poss adj -v.pn adv vn pr -cl

Ты-то когда ходишь лёгкий, шума от тебя никакого.

You are small, and you don't make any noise.

Du, wenn du gehst, bist klein, von dir gibt es nichts (kein Geräusch).

meu djamezi.050

Тә тәни[?]я мы[?]гәй

Тә тәни[?]ia mi[?]gәj.

Тә тәни[?]ia mi[?]gәj.

tә тәни[?]ia mi[?] -?ә -gәj

tә тәни[?]ia mej -?ә -kәj

ну так сделать -PF -3DUS

well so do -PF -3DUS

interj adv v -v.tense -v.pn

Так они сделали.

So they did it.

So machen sie es.

meu djamezi.051

Тәтирә тахаряа талубтуә нини нагүр нәначә[?]а кона[?]а басудя.

Tәtirә taharīaa talubtuә n'ini nagür n'emat'a?a kona?a basud'a.

Tәtirә taharīaa talubtuә^c n'ini nagür n'emat'a?a kona?a3 ba

tәti -rә taharīaa talubtuә -^c n'i -ni nagür n'emat'a -?a kona -?a -3 ba

tә -rә taharīaa talubtuә -^c n'i -nu nakür n'emat'ә -?a koni -?ә -3 ba

тот -NOM.SG.2SG теперь другой.день -[GEN.SG] на -LOCADV три огромный -AUGM пойти -PF -[3SG.S] охо

that -NOM.SG.2SG now next.day -[GEN.SG] on -LOCADV three huge -AUGM go -PF -[3SG.S] hun

pr -n.case-poss adv n -n.case pp -adv.case num adj -n.augm v -v.tense -v.pn v

На завтрашний день трое больших пошли на охоту.

So, the next day the three big ones go hunting.

Also, am nächsten Tag gehen die drei Großen jagen.

meu djamezi.052

Тәндә[?] нагүр нәмбә[?]ә[?] – кун[?]и[?]айчи ихүтүң таруму[?]о[?] – тәбтә.

Tәndә? nagür nәmbә?ә? – kun'i'iajt'i ihütüŋ tarumu?o? – tәbtә.

Tәndә? nagür nәmbә?ә? – kuni[?]iais'ia ihütüŋ tarumu?ә?

tәndә -? nagür nәmbә -?ә -? – kuni[?]iai -s'ia i -hü -tüŋ tarum -u -?ә -?

tә -? nakür nәŋhә -?a -? *** kuni[?]ia -s'ia ij -hü? -tuŋ tarum -ә -?ә -?

тот	-NOM.PL	три	плохой	-AUGM	-NOM.PL	***	как	-то	быть	-COND	-3PL	расстаться	-EP	-PF	-3PL
that	-NOM.PL	three	bad	-AUGM	-NOM.PL	***	how	-CL	be	-COND	-3PL	part	-EP	-PF	-3PL
pr	-n.case	num	adj	-n.augm	-n.case	***	pr	-cl	v	-v.nf	-n.poss	v	-INS	-v.tense	-v.p

Трое бедных, как-бы не было, разошлись, тоже.

The three poor ones, be that as it may, part ways too.

Diese drei Ärmlichen, wie dem auch sei, gehen auch auseinander.

meu djamezi.053

Тэндэ хуону тахаряа хиимтэ[?]кэндутэ тахаряа нагүр ненача[?]а һы[?]тэндун нинды[?] ту[?].

Təndə huonu taharīaa hiimtə?kəndutə taharīaa nagür n'ənat'a?a ɲi?tənduŋ n'indi? tu?

Təndə^c	huənu	taharīaa	hiimtə?kəndutə			taharīaa	nagür	n'ənat'a?a			
təndə - ^c	huə -nu	taharīaa	hiimtə?kə -ndu -tə			taharīaa	nagür	n'ənat'a -?a			
tə - ^c	huə -nu	taharīaa	hiimtəkə -ntu -ntə ^c			taharīaa	nakür	n'ənat'ə -?a			
тот	-[GEN.SG]	после	-LOCADV	теперь	наступить.ночь	-VNTEMP1	-LAT.SG	теперь	три	огромный	-AUGM
that	-[GEN.SG]	after	-LOCADV	now	night.falls	-VNTEMP1	-LAT.SG	now	three	huge	-AUGM
pr	-n.case	pp	-adv.case	adv	v	-v.nmnz	-n.case	adv	num	adj	-n.augm

ɲi?tənduŋ n'indi? tu?

ɲitə -nduŋ	n'i -ndi	-?	tu	-?		
ɲiitə -ntuŋ	n'i -ntu	-?	toj	-?		
все.еще	-3PL	NEG	-PRS	-3PL.S	быть.не.нужным	-CNEG
still	-3PL	NEG	-PRS	-3PL.S	be.not.needed	-CNEG
adv	-n.poss	v	-v.tense	-v.pn	v	-v.cn

После этого, когда стемнело, трое огромных ещё не вернулись.

After that, at dusk, the three big ones don't return yet.

Danach, als es dunkel wird, kommen die drei Großen noch nicht zurück.

meu djamezi.054

Нагүр ноңхуодеряа туу[?]о.

Nagür nəŋhuəd'əriāa tuu?o.

Nagür	nəŋhuəd'əriāa				tuu?ə3.		
nagür	nəŋhuəd -d'ə -riāa -u			-?ə	-3		
nakür	nəŋhə -d'ə -raa j			-ə	-?ə -3		
три	плохой	-DRV6	-LIM	ыть.не.нужным	-EP	-PF	-[3SG.S]
three	bad	-DRV6	-LIM	.not.needed	-EP	-PF	-[3SG.S]
num	adj	-deriv	-cl	-INS	-v.tense	-v.pn	

Только трое плохиж вернулись.

Just the three bad ones have returned.

Nur die drei Schlechten sind gekommen.

meu djamezi.055

Эи? [ненача?агүо] тунди́аку тахаряа, эмлэди камардеэ мындыты.

Эи? [n'enat'a?agüə] tundiaku tahariaa, əmləd'i kamard'əə minditi.

Эи? [n'enat'a?agüə] tundiaku tahariaa, əbəəj kamard'əə^c minditi³.

эи? n'enat'a -ʔa -güə tundiā -ku tahariaa əbəəj kamar -d'əə -^c mindi -ti -3

эи? n'enat'ə -ʔa -küə tunti -ʔku tahariaa əbəəj kamar -d'əə -^c mintis -ntu -3

ой огромный -AUGM -то1 лиса -DIM теперь ох грудь -ANT -[ACC.SG] нести -PRS -[3SG.S]

oh huge -AUGM -CL1 fox -DIM now hu breast -ANT -[ACC.SG] carry -PRS -[3SG.S]

interj adj -n.augm -cl n -n.augm adv interj n -n.ant -n.case v -v.tense -v.pn

Эй, [большая] лисичка принесла бывшую грудинную часть.

Oh, the [big] little fox brings a brisket of meat.

He, das [großes] Füchschchen bringt ein Bruststück.

meu djamezi.056

Курэди ихүнүнтү?

Kurəd'i ihününtü?

Kurəd'i ihününtü?

kurəd'i i -hünü -ntü

kurəd'i ij -hü?nü -ntu

какой быть -CONDFUT -3SG

what be -CONDFUT -3SG

pr v -v.nf -n.poss

Какая же она.

What kind is it?

Was für eines ist es?

meu djamezi.057

Хүнһсерээди или курэди: бəнсə сырүмхуату.

Hün's'ərəəd'əə il'i kurəd'i: bənsə sirumhuatu.

Hün's'ərəəd'əə il'i kurəd'i: bənsə sirumhuātu³.

hün's'ərəə -d'əə il'i kurəd'i bənsə sir -u -m -huātu -3

hün's'ə -d'əə il'i kurəd'i bənsə sir -ə -m -hatu -3

древний -ANT или какой весь лед -EP -TRANSL -INFER -[3SG.S]

ancient -ANT or what all ice -EP -TRANSL -INFER -[3SG.S]

adj -n.ant conj pr adj n -INS -deriv.v -v.mood -v.pn

Старая или какая: вся покрыта льдом.

An old one maybe: it's completely covered by ice.

meu djamezi.058

Сырубала[?]а бəнсə сыр курəдикүо.

Sirubala[?]a, bənsə sir, kurəd'iküo.

Sirubala[?]a, bənsə sir, kurəd'iküo.

sir	-u	-bala	-ʔa	üə			
sir	-ntu	-balə	-ʔa	bənsə	sir	kurəd'i	-küə
белый	-PRS	-QUAL3	-AUGM	весь	белый	какой	-to1
white	-PRS	-QUAL3	-AUGM	all	white	what	-CL1
adj	-v.tense	-n.deriv.adj	-n.augm	adj	adj	pr	-cl

Очень белая, вся белая, какая-то.

It's very white, all white somehow.

Alles ist weiß, irgendwie.

meu djamezi.059

Ҳəндіаи[?] мəу кунсыны, Ҳəндіаи[?], дүбəйсидеə.

Ҳəндіаи[?], мəу кунсини, Ҳəндіаи[?], d'übəjs'ied'əə.

Ҳəндіаи [?]	mou ^c	kunsini,	Ҳəндіаи [?]	d'übəjs'ied'əə.			
Ҳəндіаи [?]	mou - ^c	kunsi -ni	Ҳəндіаи [?]	d'übəi -s'ied'əə			
Ҳəнтіаи [?]	mou - ^c	kunsi -nu	Ҳəнтіаи [?]	d'übəə -suəp'əə			
наверное	земля	-[ACC.SG]	внутри	-LOCADV	наверное	выбросить	-PSTPF
probably	earth	-[ACC.SG]	inside	-LOCADV	probably	throw.out	-PSTPF
adv	n	-n.case	pp	-adv.case	adv	v	-v.tense

Возможно была под землей, возможно выброшенная.

Maybe it's from the earth, maybe something thrown away.

Es kann sein, es ist aus der Erde, es kann sein, es ist etwas weggeworfenes.

meu djamezi.060

Ҳəндіаи[?], Ҳарка ... чии[?]дүодеə, кунічəкүо.

Ҳəндіаи[?], Ҳarka ... t'ii[?]d'üod'əə, kunit'əküo.

Ҳəндіаи [?]	Ҳarka	...	t'iid'üəd'əə,	kunit'əküə.			
Ҳəндіаи [?]	Ҳarka	...	t'ii	-d'üəd'əə	kuni	-t'ə	-küə
Ҳəнтіаи [?]	Ҳarka	***	t'iə	-suəd'əə	kuni	-t'ə	-küə
наверное	медведь	***	спрятать	-PSTPF	куда	-EMPH1	-to1
probably	bear	***	trap	-PSTPF	where	-EMPH1	-CL1
adv	n	***	v	-v.tense	pr	-cl	-cl

Может медведь её спрятала где-то.

Maybe it was hidden by the bear somewhere.

Es kann sein, es ist vom Bären irgendwo versteckt.

meu djamezi.061

Тэндэмты толыбяты.

Təndəmti tolibiati.

Təndəmti tolibiati³.

təndə -mti toli -biati -3

tə -mtu toli -hatu -3

тот -ACC.SG.3SG украсть -INFER -[3SG.S]

that -ACC.SG.3SG steal -INFER -[3SG.S]

pr -n.case-poss v -v.mood -v.pn

Вот такое она украла, кажется.

It seems it has stolen something like that.

Solches hat es gestohlen, scheint es.

meu djamezi.062

Тахаря сатэраңку маагүо хуньсерээдеэ латээй һонэй? тэза?а.

Tahariaa satəraŋku maagiö hün's'ərəəd'əə latəej ɣonəi? təða?a.

Tahariaa satəraŋku maagiö hün's'ərəəd'əə latəej ɣonəi? təða?a³.

tahariaa satəra -ŋku maa -giö hün's'ərəə -d'əə -^c latəə -j ɣonəi -? təða -?a

tahariaa satərə -?ku maa -küə hün's'ə -d'əə -^c latəə -j ɣonəə -? tətü -?ə

теперь пещец -DIM что -toI древний -ANT -[ACC.SG] кость -ACC.PL еще.один -GEN.PL принести -PF

now polar.fox -DIM what -CL1 ancient -ANT -[ACC.SG] bone -ACC.PL one.more -GEN.PL bring -PF

adv n -n.augm pr -cl adj -n.ant -n.case n -n.case adj -n.case v -v.tense

А пещец каких-то старих костей принёс.

And the little arctic fox brings some old bones.

Und das Polarfüchschchen bringt irgendwelche alten Knochen.

meu djamezi.063

Эй, тахаря кураа конэ маагэличэ нинты тэзу?

Əj, tahariaa kuraa konə maagəl'it'ə n'inti təðu?

Əj, tahariaa kuraa konə maagəl'it'ə n'inti³ təðu?

əj tahariaa kuraa konə maa -gəl'it'ə -^c n'i -nti -3 təðu -?

ou tahariaa kuraa konə maa -kəl'it'ə -^c n'i -ntu -3 tətü -?

Excl теперькороващенокчто -EMPH2 -[ACC.SG] NEG -PRS -[3SG.S] принести -CNEG

Excl now cow cub what -EMPH2 -[ACC.SG] NEG -PRS -[3SG.S] bring -CNEG

interjadv n n pr -cl -n.case v -v.tense -v.pn v -v.cn

*Но вот телёнок ничего не принёс.
Well, the calf doesn't bring anything.
He, das Kalb bringt überhaupt nichts mit.*

meu djamezi.064

Тәсиә хүәти? [xüoti?].

Тә'иә һүәти? [hüoti?].

Тә'иә һүәти? [hüoti?].

тә -s'иә һүә -ti? һүә -ti?

тә -s'иә һүә -nti? һүә -nti?

тот -то год -LAT.PL год -LAT.PL

that -CL year -LAT.PL year -LAT.PL

pr -cl n -n.case n -n.case

Он-то всегда.

It's always the same.

Das immer, [immer].

meu djamezi.065

Сирүдя һонәә маа куни'иә һәзәтәһу'?

S'irüd'a һонәә маа kun'i'ia һәдәтәһу'?

S'irüd'a һонәә маа куни'иә һәдәтәһу'?

s'irü -d'a һонәә маа куни'иә һәдә -тә -һу -?

s'iru -d'a һонәә маа куни'иә һәтә -ntә -һу -?

снег -ALL еще.один что как найти -FUT -INTERR -3SG.R

snow -ALL one.more what how find -FUT -INTERR -3SG.R

n -n.deriv.adv adj pr pr v -v.tm -v.mood -v.pn

Зимой он что найдёт.

What is there to be found in winter?

Was findet man im Winter?

meu djamezi.066

Кәзучю тәтә? хүүтү? – маагәличә кәтугали ичүо.

Кәдүт'ү тәтә? һүүтү? – маагәл'итә кәтугал'и ит'үо.

Кәдүт'ү тәтә? һүүтү? – маагәл'итә кәтугал'и ит'үо.

кәдү -t'ü тәтә -? һүү -tü -? – маа -гәл'итә кәту -гал'и и -t'üә

кәту -t'ü тә -? һүү -ntu -? *** маа -кәл'итә кәту -кал'и иј -ntuә

коготь -NOM.PL.3SG тот -NOM.PL пахнуть -PRS -3PLS *** что -EMPH2 коготь -PRIV.SG быть -PT.PRS

claw -NOM.PL.3SG that -NOM.PL stink -PRS -3PLS *** what -EMPH2 claw -PRIV.SG be -PT.PRS

n -n.case-poss pr -n.case v -v.tense -v.pn *** pr -cl n -n.case v -v.nmnz

Когти у него плохие, никак не.

His claws are shoddy; it doesn't have any.

Seine Klauen sind schlecht; es hat gar keine Klauen.

meu djamezi.067

Эй, тахаря тэбтэрэ тунди́аку мунунту:

Əj, taharíaa təbtərə tundíaku mununtu:

Əj, taharíaa təbtərə tundíaku mununtu3:

əj taharíaa təbtə -rə tundía -ku munu -ntu -3

ou taharíaa təbtə -rə tunti -ʔku munu -ntu -3

Excl теперь тоже -2SG.O лиса -DIM говорить -PRS -[3SG.S]

Excl now also -2SG.O fox -DIM say -PRS -[3SG.S]

interj adv adv -v.pn n -n.augm v -v.tense -v.pn

Потом лисица говорит:

So the little fox says:

Heh, sagt also jedenfalls das Füchschén:

meu djamezi.068

Әмычи меригяй[?] хиринири, меригяй[?] һәмуркуму[?], тэгәтә лаза[?] муодәәйню[?] тусану[?] һиле чий[?] гүүню[?], нинягәны[?] һэтәру[?].

Əmit'i merigiaj? hiriñiri, merigiaj? һәмуркуму?, тэгәтә лада?muod'əajn'ü? tusanu? һил'ә т'ii?güün'ü?, n'iniagəni? һэтәру?.

Əmit'i merigiaj? hiriñiri, merigiaj? һәмуркуму

əm -i -t'i meri -gíai -ʔ hiri -ñi -ri meri -gíai -ʔ һәмур -ku

əm -ə -t'ü merə -kəə -ʔ hiri -ñu -ri merə -kəə -ʔ һәмур -ku

этот -EP -ACC.PL.3SG быстро -ADJZ3 -NOM.PL сварить -IMP -2DU.S/O быстро -ADJZ3 -NOM.PL есть -IMP

this -EP -ACC.PL.3SG quickly -ADJZ3 -NOM.PL cock -IMP -2DU.S/O quickly -ADJZ3 -NOM.PL eat -IMP

pr -INS -n.case-poss adv -n.deriv.adj -n.case v -v.mood -v.pn adv -n.deriv.adj -n.case v -v.mo

təgətə laða?muəd'əin'ü? tusanu? һил'ә т'ii?güün'ü?, n'iniagəni? һ:

tə -gətə laða -ʔmuə -d'əi tu -san -u -ʔ һил'ә т'ii -güü -n'ü? n'i -niagə -ni? һә

tə -kə'tə latəə -ʔmuə -d'əə tuʃ -bsaⁿ -ə -ʔ һил'ә т'ii -kuə -n'ü? n'i -nakə -nu? һә

тог -ABL.SG кость -VN.PF -ANT огонь -Nloci -EP -GEN.PL низ спрягать -IMPFUT -1PLOP NEG -SUPIN -1PL hai

that -ABL.SG bone -VN.PF -ANT fire -Nloci -EP -GEN.PL bottom hold -IMPFUT -1PLOP NEG -SUPIN -1PL fin

pr -n.case n -v.nmnz -n.ant n -deriv.n -INS -n.case advn v -v.mood -v.pn v -v.nf -n.poss v

"То, что есть быстрее сварите, быстрее давайте поедим, а потом обеды спрячем под печом, чтобы их не нашли.

"Cook something fast, let's eat quickly, then hide the leftovers under the hearth, so they won't be

found.

"Kocht irgendwas schnell, lasst uns schnell essen, dann die Essenreste unter dem Herd verstecken, damit sie nicht gefunden werden.

meu djamezi.069

Тэнэ тахаряа, сатэрэ, буозудеэмэ чены² – хиимтэкэбү² сразу эмы² туйхү² таба?а бүүгү҅!"

Tənə taharīaa, satərə, buoḏud'əəmə t'əni? – hiimtəkəbü? srazu əmi? tujhü? taba?a büügü҅!"

Тэнэ	taharīaa,	satərə,	buoḏud'əəmə		t'əni?		–	hiimtəkəbü?	sraḏu	əɾ
tənə	taharīaa	satərə	buoḏu -d'əə -mə		t'eni -ʔ		–	hiimtəkə -bü?	sraḏu	ə
tənə	taharīaa	satərə	buoḏu -d'əə -mə		t'eni -ʔ		***	hiimtəkə -hü?	sraḏu	əɳ
ты	теперь	песец	слово	-ANT -NOM.SG.1SG	помнить	-IMP.2SG.S	***	наступить.ночь	-COND сразу	этс
you.SG	now	polar.fox	word	-ANT -NOM.SG.1SG	remember	-IMP.2SG.S	***	night.falls	-COND immediately	this
pr	adv	n	n	-n.ant -n.case-poss	v	-v.mood-pn	***	v	-v.nf adv	pr

tujhü? taba?a büügü҅!"

tuj	-hü?	taba?a	büü	-gü	-ŋ
tuj	-hü?	tabə	biu	-ku	-ŋ
прийти	-COND	туда	уйти	-IMP	-2SG.S
come	-COND	there	go.away	-IMP	-2SG.S
v	-v.nf	adv	v	-v.mood	-v.pn

A ты песец мои слова запомни, как начёт темнеть сразу когда они вернутьсятуда иди.

And you, arctic fox, remember what I told you – after dark, when they have come back, go there!"

Und du, Polarfuchs, erinnere dich daran, was ich gesagt habe, wenn es dunkel wird, sobald diese zurückkommen, geh dahin!"

meu djamezi.070

Тээ тәтирә кона?а.

Təə tətirə kona?a.

Тээ	tətirə		kona?a3.
təə	təti -rə		kona -ʔa -3
tə	tə -rə		koni -ʔə -3
тот	тот	-NOM.SG.2SG	пойти -PF -[3SG.S]
that	that	-NOM.SG.2SG	go -PF -[3SG.S]
pr	pr	-n.case-poss	v -v.tense -v.pn

Так ила это.

So it went.

So ging das.

meu djamezi.071

Тәндыче туу?о², каңгүче.

Təndit'ə tuuʔəʔ, kaŋgüt'ə.

Təndit'ə	tuuʔəʔ,					kaŋgüt'ə.
təndi -t'ə	tu	-u	-ʔə	-ʔ		kaŋgü -t'ə
tə	-t'ə	tuj	-ə	-ʔə	-ʔ	kaŋkə -t'ə
tot	-EMPH1	прийти	-EP	-PF	-3SG.R	когда -EMPH1
that	-EMPH1	come	-EP	-PF	-3SG.R	when -EMPH1
pr	-cl	v	-INS	-v.tense	-v.pn	pr -cl

Te пришли, через какое-то время.

They arrived after some time.

Diese kamen an, nach einiger Zeit.

meu djamezi.072

Ou, d'üŋgark'üt'üʔ, d'üŋgark'üt'üʔ.

Ou, d'üŋgark'üt'üʔ, d'üŋgark'üt'üʔ.

Ou,	d'üŋgark'üt'üʔ,					d'üŋgark'üt'üʔ.
ou	d'üŋgar	-küə	-tü	-ʔ		d'üŋgar -küə -tü -ʔ
ou	d'üŋgar	-küə	-ntu	-ʔ		d'üŋgar -küə -ntu -ʔ
Excl	греметь	-to1	-PRS	-3PL.S	греметь	-to1 -PRS -3PL.S
Excl	thunder	-CL1	-PRS	-3PL.S	thunder	-CL1 -PRS -3PL.S
interj	v	-cl	-v.tense	-v.pn	v	-cl -v.tense -v.pn

Ou, шумят, шумят.

Oh, they are noisy, they are noisy.

Oh, sie lärmen, sie lärmen.

meu djamezi.073

Maag'yoʔ kəntit'əʔ d'übiʔmini't'ij č'ieʔzirt'ij ni.

Maag'üəʔ kəntit'ieʔ d'übiʔmini't'ij t'ieʔdirt'ij n'i.

Maag'üəʔ		kəntit'ieʔ				d'übiʔmini't'ij		t'ieʔdirt'ij		n'i.
maa -g'üə -ʔ		kənti	-tiə	-ʔ		d'übiə	-mini	-t'ij	t'ieʔdir -tij	n'i
maa -küə -ʔ		kənti	-ntuə	-ʔ		d'übəə	-munuj	-tuŋ	t'ieʔdir -tuŋ	n'i
что	-to1	-NOM.PL	замерзнуть	-PT.PRS	-NOM.PL	выбросить	-AUD	-3PL	вешала	-GEN.PL.3PL на
what	-CL1	-NOM.PL	freeze	-PT.PRS	-NOM.PL	throw.out	-AUD	-3PL	rack	-GEN.PL.3PL on
pr	-cl	-n.case	v	-v.nmnz	-n.case	v	-v.nf	-n.poss	n	-n.case-poss pp

Что-то мёрзлую бросают на бешалу.

Something frozen is being thrown onto the storage rack.

Irgendetwas gefrorenes wird auf das Lebensmittelgestell geworfen.

meu djamezi.074

Тә матәтуҗ сүмирими?ә.

Tә matätuҗ s'ümirimi?ә.

Tә matätuҗ s'ümirimi?ә3.

tә ma -tә -tuҗ s'ümirim -i -?ә -3

tә maa -ntә^c -tuҗ s'ümirim -ә -?ә -3

ну что -LAT.SG -3PL успокоиться -EP -PF -[3SG.S]

well what -LAT.SG -3PL calm -EP -PF -[3SG.S]

interj pr -n.case -n.poss v -INS -v.tense -v.pn

После этого затихли дома.

Then there is silence inside their tent.

Dann wird es still in ihrem Zelt.

meu djamezi.075

Сатәраҗку тә мәльчигәтә бәнді чиндү?ки?ә.

Satäraҗku tә mäl't'igätә bändi t'indü?ki?ә.

Satäraҗku tә mäl't'igätә bändi t'indü?ki?ә3.

satära -җku tә mäl't'i -gätә bändi t'indü -?ki -?ә -3

satärә -?ku tә mäl't'i -kәtә bәnti t'intә -?кә -?ә -3

песец -DIM тот предел -ABL.SG снаружи прыгать -RES -PF -[3SG.S]

polar.fox -DIM that limit -ABL.SG outside jump -RES -PF -[3SG.S]

n -n.augm pr n -n.case pp v -v.deriv.v -v.tense -v.pn

Песец в этот момент выскочил на улицу.

The arctic fox jumped out of the lower tent.

Das Polarfüchschen sprang vom unteren Zeltrand hinaus.

meu djamezi.076

Тазә тахаря тәкүә мәльчи әми?а ...

Tabә taharīaa tәküә mäl't'i әmi?ia ...

Tabә taharīaa tәküә mäl't'i әmi?ia ...

tabә taharīaa tә -küә mäl't'i әmi?ia ***

tabә taharīaa tә -küә mäl't'i әmi?ia ***

туда теперь тот -то1 предел вот.так ***

there now that -CL1 limit in.this.way ***

adv adv pr -cl n adv ***

Там у поюжия (чума), вот так ...

There at the lower rim (of the tent) so ...

Dort am unteren (Zelt)Rand also so ...

meu djamezi.077

Никә? тәлә? тәкүә әми?яа бярәбты??

N'ikə? tələ? təküə əmi?ia biarəbti??

N'ikə?	tələ?	təküə	əmi?ia	biarəbti??
n'i -kə -?	tələ -?	tə -küə	əmi?ia	biarə -btiā -?
n'i -kə -?	tələ -?	tə -küə	əmi?ia	biarə -bta -?
NEG -ITER -IMP.2SG.S	край -NOM.PL тот -то1	вог.так	открыть	-ATTEN -IMP.2SG.S
NEG -ITER -IMP.2SG.S	border -NOM.PL that -CL1	in.this.way	open	-ATTEN -IMP.2SG.S
v -v.deriv.v	-v.mood-pn n -n.case	pr -cl adv	v -v.deriv	-v.mood-pn

He priotkrivaet li vot tak kraj?

Aren't there circles that open up there?

Ob sich also da nicht Kreise öffnen?

meu djamezi.078

Тәмәәны дильситики?ә һунсызә бяри.

Təmәәni d'il's'itiki?ə ḡunsiðə biari.

Təmәәni	d'il's'itiki?ə3	ḡunsiðə ^c	biari ^c .
tə -mәәni	d'il's'iti -ki -?ə -3	ḡunsi -ðə - ^c	biari - ^c
tə -mәәnu	d'il's'iti -?kə -?ə -3	ḡunsi -tə - ^c	biari - ^c
тот -PROLADV	слушать -RES -PF -[3SG.S]	дымовое.отверстие -DEST	-[GEN.SG] отверстие -[ACC.SG]
that -PROLADV	listen -RES -PF -[3SG.S]	smoke.opening(!) -DEST	-[GEN.SG] opening -[ACC.SG]
pr -adv.case	v -v.deriv.v -v.tense -v.pn	n -n.dest -n.case	n -n.case

Там стал служить около этого.

He listens through the upper opening of the tent.

Durch das obere Loch des Zeltes hört er.

meu djamezi.079

Тәмәәны тахаряа дильситикәди сыты динди?ә.

Təmәәni tahariaa d'il's'itikəd'i siti d'indi?ə3.

Təmәәni	tahariaa	d'il's'itikəd'i	siti	d'indi?ə3.
tə -mәәni	tahariaa	d'il's'iti -kə -d'i	siti d'indi -?ə -3	
tə -mәәnu	tahariaa	d'il's'iti -?kə -sa	siti d'inti -?ə -3	
тот -PROLADV	теперь	слушать -RES -INF он	услышать -PF -[3SG.S]	
that -PROLADV	now	listen -RES -INF he	hear -PF -[3SG.S]	
pr -adv.case	adv	v -v.deriv.v -v.inf	pr v -v.tense -v.pn	

Прислушавшие он услышал.

He starts to listen and he understands/hears.

meu djamezi.080

Тәти тахаряя һарка мунунту: "Әй, мыньсиэны? тәптә секудиэмы?"

Tәti taharīāa һarka mununtu: "Әj, min's'iәni? tәptә s'ekud'iәmi?"

Tәti taharīāa һarka mununtu3:			"Әj, min's'iәni?			tәptә s'ekud'iәmi?					
tәti	taharīāa	һarka	munu	-ntu	-3	әj	min' -s'iә -ni?	tәptә	s'eku	-d'iә	-mi?
tә	taharīāa	һarka	munu	-ntu	-3	ou	miҗ -s'iә -nu?	tәptә	s'ekus	-suә	-mu?
tot	теперь	медведь	говорить	-PRS	-[3SG.S]	Excl	мы -то -1PL	тоже	стать.узким	-PST	-1PL.S/O
that	now	bear	say	-PRS	-[3SG.S]	Excl	we -CL -1PL	also	get.thinner	-PST	-1PL.S/O
pr	adv	n	v	-v.tense	-v.pn	interj	pr -cl -n.poss	adv	v	-v.tense	-v.pn

Потом этот медведь говорит: "Ой, мы-то тоже голодаем."

Then the bear says: "Well, we grew hungry as well."

Dann sagt dieser Bär: "Oh, wir wurden auch hungrig."

meu djamezi.081

Такәә, ихуаазәәмы? мыньсиэны?, тахаряя әмә? ненаманю? нәмбә?ә?, һәндіәи?, һонәиҗали? тату?тәки?ә?, хонәли?итә? четуамыәку.

Takәә, ihuāaәәmi? min's'iәni?, taharīāa әмә? n'enaman'ü? nәmbә?ә?, һәndiәi?, һonәiҗal'i? tatu?tәki?ә?, honәl'i?itә? t'etuamiәku.

Takәә,	ihuāaәәmi?	min's'iәni?,	taharīāa әмә?	n'enaman'ü?	nәmbә?ә?,
takәә	i -huāaәә -mi?	min' -s'iә -ni?	taharīāa әмә -?	n'enama -n'ü?	nәmbә -?ә
takәә	ij -haatәә -mu?	miҗ -s'iә -nu?	taharīāa әмә -?	n'enamat -n'ü?	nәһhә -?a
tot.дальний	быть -IRREAL	-1PL.S/O 1	-то -1PL	теперь	туда -NOM.PL сосед -NOM.PL.1PL плохой -AUC
that.remote	be -IRREAL	-1PL.S/O 1	-CL -1PL	now	there -NOM.PL neighbour -NOM.PL.1PL bad -AUC
pr	v -v.mood	-v.pn	pr -cl -n.poss	adv	adv -n.case n -n.case-poss adj -n.au

һәndiәi?,	һonәiҗal'i?	tatu?tәki?ә?,	honәl'i?itә?	t'etuam	
һәndiәi?	һonәi -һal'i -?	tatu?tә -ki -?ә -?	honә -l'i -?i -tә?	t'etuami	
һәntiәi?	һonәә -һalә -?	tatu?tә -?kә -?ә -?	honә -lә -?ә -ntә?	t'etua	
наврное	еще.один -даже -NOM.PL	беспокоиться -RES	-PF -3PL.S голодать -INCH	-PF -3PL.R очень	
probably	one.more -even -NOM.PL	be.anxious -RES	-PF -3PL.S get.hungry -INCH	-PF -3PL.R very	
adv	adj -cl -n.case	v -v.deriv.v	-v.tense -v.pn	v -v.deriv.v -v.tense -v.pn	adv

Но ладно, если мы-то, а наши соседи плохие, возможно тоже бедствуют, очень голодают.

So much about us, but our neighbours, the bad ones, they will probably panic because they fear to get very hungry, I'm quite sure.

Na gut, wenn wir, aber unsere Nachbarn, die Schlechten, fangen wahrscheinlich an, panisch zu werden, sehr hungrig zu sein, scheint es.

meu djamezi.082

Тахаряа тэндыче толы'кэсызэ' нера'а.

Taharīaa təndit'ə toli'kəsiðə? n'eraʔa.

Taharīaa	təndit'ə		tolī'kəsiðəʔ			n'eraʔa.
taharīaa	təndi -t'ə		tolī -ʔkə	-siðə	-ʔ	n'eraʔa
taharīaa	tə -t'ə		tolī -ʔkə	-ʔsutə	-ʔ	n'eraʔa
теперь	тот	-NOM.PL.2SG	украсть	-RES	-FUT	-3PL.S вперед
now	that	-NOM.PL.2SG	steal	-RES	-FUT	-3PL.S forward
adv	pr	-n.case-poss	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn adv

Эти скоро начнут воровать.

They will soon start to steal.

Diese fangen bald an zu stehlen.

meu djamezi.083

Ҳəндіаи' тимыня толармумбату'.

Ḥəndīaiʔ tīminīa tolarmumbuʔaʔ.

Ḥəndīaiʔ tīminīa tolarmumbuʔaʔ.

Ḥəndīaiʔ	tīminīa	tola	-r	-mumba	-tu	-ʔ
Ḥəntīaiʔ	tīminīa	tolī	-r	-muŋha ^c	-ntu	-ʔ
наврное	теперь	украсть	-FREQ	-HABIT	-PRS	-3PL.S
probably	now	steal	-FREQ	-HABIT	-PRS	-3PL.S
adv	adv	v	-deriv.v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn

Может сейчас они воруют.

Maybe even now they steal.

Jetzt vielleicht, sagt man, stehlen sie.

meu djamezi.084

Мың əмы'ҕа икуму?: »Əмиче, мың Һəмсаню' толархүнүнтүң, мың нисызəмы', Һəндіаи', сирү мəту'.

Miŋ əmi'ḡa ikumu?: »Əmit'ə, miŋ ḡəmsan'üʔ tolarhününtüŋ, miŋ n'isiðəmiʔ, ḡəndīaiʔ, s'irü mətuʔ.

Miŋ	əmi'ḡa	ikumu?:		»Əmit'ə,		miŋ	ḡəmsan'üʔ		tolarhünütüŋ,						
miŋ	əmi'ḡa	i -ku	-muʔ	əm -i	-t'ə	miŋ	ḡəmsa -n'üʔ	tola	-r -hünü -t						
miŋ	əmi'ḡa	ij -ku	-muʔ	əm -ə	-t'ə	miŋ	ḡəmsu -n'üʔ	tolī	-r -hü?nü -t						
мы	вот.так	быть	-IMP	-1PL.S/O	этот	-EP	-NOM.PL.2SG	1	мясо	-GEN.PL.1PL	украсть	-VBLZ.r	-COND	FUT	-3
we	in.this.way	be	-IMP	-1PL.S/O	this	-EP	-NOM.PL.2SG	1	meat	-GEN.PL.1PL	steal	-VBLZ.r	-COND	FUT	-3
pr	adv	v	-v.mood	-v.pn	pr	-INS	-n.case-poss	pr	n	-n.case-poss	v	-deriv.v	-v.nf	-r	

n'isiðəmiʔ, ḡəndīaiʔ, s'irü^c mətuʔ.

n'i	-siðə	-mi?	ɲəndiɑi?	s'irü	- ^c	mətu	-?
n'i	-ʔsutə	-mu?	ɲəntiɑi?	s'iru	- ^c	mətu	-?
NEG	-FUT	-1PL.S/O	навверное	зима	-[ACC.SG]	резать	-CNEG
NEG	-FUT	-1PL.S/O	probably	winter	-[ACC.SG]	cut	-CNEG
v	-v.tense	-v.pn	adv	n	-n.case	v	-v.cn

Давай мы так сделаем: "Если те воруют наше мясо, мы не можем пережить зиму.

Let's do it like that: "If they steal our meat, we probably won't survive the winter.

Lasst es uns so machen: "Wenn sie unser Fleisch stehlen werden, werden wir den Winter wahrscheinlich nicht überleben.

meu djamezi.085

Талуо баазэ тахаряа ɲуочену нукуму[?] басу[?].

Taluo baaðə tahariɑɑ ɲuət'ənu n'ikumu? basu?.

Taluə ^c			бааðə	tahariɑɑ	ɲuət'ənu	n'ikumu?	basu?.
talu	-ə	- ^c	бааðə	tahariɑɑ	ɲuə	-t'ənu n'i	-ku -mu? basu -?
talu	-ə	- ^c	бааðə	tahariɑɑ	ɲuʔəit	-ntənu n'i	-ku -mu? basu -?
вчера/завтра	-ADJREL	-[GEN.SG]	считая.от	теперь	один	-LOC.SG NEG -IMP	-1PL.S/O охотиться -CNEG
yesterday/tomorrow	-ADJREL	-[GEN.SG]	***	now	one	-LOC.SG NEG -IMP	-1PL.S/O hunt -CNEG
n	-n.deriv.adj	-n.case	pp	adv	num	-n.case v -v.mood -v.pn	v -v.cn

А мы-то тоже завтра давайте не будем вместе ходить.

Starting from tomorrow we won't go hunting together.

Vom morgigen Tag an gerechnet werden wir nicht zusammen jagen.

meu djamezi.086

ɲу[?]ойму[?] коухүнүнтү нягэа.

ɲuʔəjmu? kouhününtü n'aagəa.

ɲuʔəjmu?	kouhününtü	n'aagəa.	
ɲuʔəi	-mu?	kou -hünü -ntü n'aagəa	
ɲuʔəit	-mu?	koi -hüʔnü -ntu n'aakəa	
один	-NOM.SG.1PL	оставить -COND FUT -3SG	хороший
one	-NOM.SG.1PL	leave -COND FUT -3SG	good
num	-n.case-poss	v -v.nf	-n.poss adj

Один из нас должен остаться.

One of us will have to stay.

Einer von uns wird bleiben müssen.

meu djamezi.087

Тахаряа коуңэа.

Tahariaa kouŋəə.

Tahariaa kouŋəə3.

tahariaa kou -ŋəə -3

tahariaa koi -ŋəə -3

теперь оставить -IMP -[3SG.S]

now leave -IMP -[3SG.S]

adv v -v.mood -v.pn

Пусть останется.

Just stay.

Einfach bleiben.

meu djamezi.088

Матакү² коуньдерымхити тәтирә бүүгүүзә!

Manakü? koun'd'ərimhiti tətirə büügüüðə!

Manakü? koun'd'ərd'imhiti tətirə büügüüðə!

manakü? koun'd'ərd'i -m -hi -ti təti -rə büü -güü -ðə

manakü? koun'd'ərd'ə -m -hü? -ntu tə -rə biu -kuə -tə^c

только.что полдень -TRANSL -COND -3SG тот -NOM.SG.2SG уйти -IMPFUT -3SG.R

just.now midday -TRANSL -COND -3SG that -NOM.SG.2SG go.away -IMPFUT -3SG.R

adv n -deriv.v -v.nf -n.poss pr -n.case-poss v -v.mood -v.pn

Как только наступит полдень, пусть он войдет туда.

As soon as it's noon he will go out.

Sobald es Mittag wird, geht er hinaus.

meu djamezi.089

Табә чиигүө, тәндә матә!

Tabə t'iigüö, təndə matə!

Tabə t'iigüä, təndə^c matə!

tabə t'ii -gü -ə təndə -^c ma -tə

tabə t'ii -ku -əu tə -^c maa -ntə^c

туда гной -IMP -EXCL тот -[GEN.SG] что -LAT.SG

there pus -IMP -EXCL that -[GEN.SG] what -LAT.SG

adv n -v.mood -excl pr -n.case pr -n.case

Туда зайдёт, в этот чум.

He will go there, into that tent.

Dort geht er hinein, in dieses Zelt.

meu djamezi.090

Качемэкуозэ, куни?иа нилыңы?!

Kat'əməkuoðə, kun'i?iā n'ilīŋi?!

Kat'əməkuəðə, kuni?iā n'ilīŋi?!

kat'əmə -kuə -ðə kuni?iā n'ilī -ŋi -?

kat'əmə -kuə -tə^c kuni?iā n'ilī -ŋu -?

увидеть -IMPFUT -3SG.R как жить -INTERR -3PL.S

see -IMPFUT -3SG.R how live -INTERR -3PL.S

v -v.mood -v.pn pr v -v.mood -v.pn

Пусть посмотрит как они живут.

He will just look at how they live.

Er schaut sich einfach nur an, wie sie leben.

meu djamezi.091

Бэньде мазэмтың амы?ыа энтыби? нягээ, җэтэдэ.”

Bən'd'ə maðəmtiŋ əmi?iā əntibi? n'aagəə, ɟətəd'a.”

Bən'd'ə^c maðəmtiŋ əmi?iā əntibi? n'aagəə, ɟətəd'a.”

bən'd'ə -^c mað -ə -mtiŋ əmi?iā ənti -bi? n'aagəə ɟətə -d'a

bənsə -^c mat -ə -mtuŋ əmi?iā ənti -hü? n'aakəə ɟətə -sa

весь -[ACC.SG] чум -EP -ACC.SG.33PL вот.так это.самое -COND хороший проверить -INF

all -[ACC.SG] tent -EP -ACC.SG.3PL in.this.way sort.of -COND good examine -INF

adj -n.case n -INS -n.case-poss adv n v -v.nf adj v -v.inf

Весь чум так хорошо было бы посмотреть.

He will have to have a good look at their tent.

Ihr ganzes Zelt muss er sich gut angucken.

meu djamezi.092

Тэндэ дюримы динди?э тахаряа сатэраңку туримиди?э мату дя.

Təndə d'ürimi d'indi?ə taharīaa satəraŋku turimid'i?ə matu d'a.

Təndə^c d'ürimi^c d'indi?ə3 taharīaa satəraŋku turimid'i?ə ma

təndə -^c d'ürimi -^c d'indi -?ə -3 taharīaa satəra -ŋku turimid' -i -?ə ma

təndə -^c d'ürimi -^c d'inti -?ə -3 taharīaa satərə -?ku turimis -ə -?ə ma

туда -[ACC.SG] известие -[ACC.SG] слышать -PF -[3SG.S] теперь песец -DIM отпрянуть -EP -PF что

there -[ACC.SG] news -[ACC.SG] hear -PF -[3SG.S] now polar.fox -DIM shrink.back -EP -PF wha

adv -n.case n -n.case v -v.tense -v.pn adv n -n.augm v -INS -v.tense pr

Такую весть услышал, потом песец отпрянул домой.

Hearing such things the arctic fox ran home.

Solche sachen hörte er, dann springt das Polarfüchchen nach Hause.

meu djamezi.093

Сыты маагэличэ сээзы дяңку.

Siti maagəl'it'ə səəði d'aŋku.

Siti maagəl'it'ə səəði d'aŋku.

siti maa -gəl'it'ə səə -ði d'aŋku

siti maa -kəl'it'ə səə -tu d'aŋku

он что -EMPH2 сердце -NOM.SG.3SG нет

he what -EMPH2 heart -NOM.SG.3SG absent

pr pr -cl n -n.case-poss vn

У него никого сердца нет.

His heart sank into his boots.

Das Herz rutschte ihm in die Hose.

meu djamezi.094

Әй, Һуолы хыымы'ә!

Əj, Һuoli hiimi'ә!

Əj, Һuəli hiimi'ә3!

əj Һuəli hiim -i -ʔə -3

ou Һuəli hiim -ə -ʔə -3

Excl конечно испугаться -EP -PF -[3SG.S]

Excl certainly get.afraid -EP -PF -[3SG.S]

interj adv v -INS -v.tense -v.pn

О, конечно испугался.

Oh, of course he was frightened.

Oh, natürlich ist er erschrocken.

meu djamezi.095

Курәгуй әмы'я̆а дүньдитыты.

Kurəguj əmi'j̆a d'ün'd'ititi.

Kurəguj əmi'j̆a d'ün'd'ititi3.

kurəgu -j əmi'j̆a d'ün'd'iti -ti -3

kurəku -j əmi'j̆a d'ün'd'iti -ntu -3

даже -VOC.SG вот.так дрожать -PRS -[3SG.S]

even -VOC.SG in.this.way shiver -PRS -[3SG.S]

adv -n.case adv v -v.tense -v.pn

Даже вот так дрожит.

Now he even shivered like this.

meu djamezi.096

Тахаряа тәти мунунту, тундиаку мунунту: Каџиау, маадя тәни?я иңуң?

Tahariaa tәti mununtu, tundiaaku mununtu: Kaџiau, maad'a tәni?ia iңuң?

Tahariaa	tәti	mununtu3,		tundiaaku	mununtu3:		Kaџiau,	maad'a	tәni?ia	iң			
tahariaa	tәti	munu	-ntu	-3	tundia	-ku	munu	-ntu	-3	kaџiau	maad'a	tәni?ia	i
tahariaa	tә	munu	-ntu	-3	tunti	-?ku	munu	-ntu	-3	kaџiau	maad'a	tәni?ia	ij
теперь	тот	говорить	-PRS	-[3SG.S]	лиса	-DIM	говорить	-PRS	-[3SG.S]	Excl	почему	так	бы
now	that	say	-PRS	-[3SG.S]	fox	-DIM	say	-PRS	-[3SG.S]	Excl	why	so	be
adv	pr	v	-v.tense	-v.pn	n	-n.augm	v	-v.tense	-v.pn	interj	pr	adv	v

Потом та говорит, лисичка говорит: "Почему ты так?"

Then the little fox says: "Oh dear, why are you like that?"

Dann sagt es, das Fuchslein sagt: "Ach du liebe Güte, warum bist du so?"

meu djamezi.097

Маа хылә буозу ңәндiai?, динди?әң."

Maа hилә buođu ңәndiai?, d'indi?әң."

Maа ^c	hилә ^c		buođu ^c		ңәndiai?,	d'indi?әң."
maa	- ^c	hилә	- ^c	buođu	- ^c	ңәndiai? d'indi -?ә -ң
maa	- ^c	hилә	- ^c	buođu	- ^c	ңәntiai? d'inti -?ә -ң
что	-[ACC.SG]	страшный	-[ACC.SG]	слово	-[ACC.SG]	наверное
what	-[ACC.SG]	horrible	-[ACC.SG]	word	-[ACC.SG]	probably
pr	-n.case	adj	-n.case	n	-n.case	adv
						v
						-v.tense
						-v.pn

Страшные слово наверно услышал."

You must have heard terrible words."

Ein schreckliches Wort hast du wohl gehört."

meu djamezi.098

Тәтирә бәньдей динди?сиәдеәйчюй буозуй дебта?а, тәти сатәраңку.

Tәtirә bән'd'әj d'indi?s'iad'әjt'üj buođuј d'ebta?a, tәti satәraңku.

Tәtirә	bән'd'әj	d'indis'iad'әәt'ü		buođuј	d'ebta?a3,	tәti
tәti	-rә	bән'd'ә	-j	d'indi	-s'iad'әә	-t'ü
tә	-rә	bәnsә	-j	d'inti	-suәd'әә	-t'ü
тот	-NOM.SG.2SG	весь	-ACC.PL	услышать	-PT.PST	-ACC.PL.3SG
that	-NOM.SG.2SG	all	-ACC.PL	hear	-PT.PST	-ACC.PL.3SG
pr	-n.case-poss	adj	-n.case	v	-v.nmnz	-n.case-poss
				n	-n.case	v
						-v.tense
						-v.pn

Эту всю, что он услышал, пересказал, этот пессеу.

He told all the words he had heard, that arctic fox.

Alle gehörten Wörter erzählte er, dieses Polarfüchschchen.

meu djamezi.099

Тэ?э, тахаряа тунди́аку нуйба?ли?изэ.

Tə?ə, taharíaa tundiáku nujba?l'i?iðə.

Tə?ə, taharíaa tundiáku nujbal'i?iðə.

tə?ə	taharíaa	tundiá	-ku	nujba	-l'i	-?i	-ðə			
tə	taharíaa	tunti	-?ku	nujba	-lə	-?ə	-tə ^c			
ну	теперь	лиса	-DIM	быть.грустным	-INCH	-PF	-3SG.R			
well	now	fox	-DIM	feel.blue	-INCH	-PF	-3SG.R			
interj	adv	n	-n.augm v		-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn			

Ну, лисичка стал грустным.

Well, the little fox was saddened.

Nun, also das Füchschchen wurde traurig.

meu djamezi.100

Мунунту: "Тахаряа сиэрымтэки?эмы? няндыты нера?агүө?.

Mununtu: Taharíaa s'iarimtəki?əmi? n'anditi n'era?agüö?.

Mununtu3:			Taharíaa	s'iarimtəki?əmi?				n'anditi3			
munu	-ntu	-3	taharíaa	s'iarim	-tə?ki	-?ə	-mi?	n'andi	-ti	-3	
munu	-ntu	-3	taharíaa	s'iarim	-ntə?kə	-?ə	-mu?	n'anti	-ntu	-3	
говорить	-PRS	-[3SG.S]	теперь	провиниться	-INZ	-PF	-1PL.S/O	казаться	-PRS	-[3SG.S]	
say	-PRS	-[3SG.S]	now	commit.offence.(in)	-INZ	-PF	-1PL.S/O	-1PL.S	seem	-PRS	-[3SG.S]
v	-v.tense	-v.pn	adv	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn	v	-v.tense	-v.pn	

n'era?agüö?.

n'era?a -güə -?

n'era?a -küə -s

вперёд -то1 -ANDV

forward -CL1 -ANDV

adv -cl -v.deriv.v

Говорит: "Ну теперь мы проподём кажется, скоро-то.

It says: "We'll probably perish soon.

Es sagt: "Nun jetzt werden wir wohl bald zugrunde gehen.

meu djamezi.101

Милычэны? тэбтэ талу нукуэму? нуочэну, бэнсэму? бүү?!

Mil'it'əni? təbtə talu n'ikuəmu? nuot'ənu, bənsəmu? büü?!

Mil'it'əni?	təbtə talu	n'ikuəmu?	ɲuət'ənu,	bənsəmu?	büü?!
mi -l'it'ə -ni?	təbtə talu	n'i -kuə -mu?	ɲuə -t'ənu	bənsə -mu?	büü -?
miŋ -l'it'ə -nu?	təbtə talu	n'i -kuə -mu?	ɲu?əit -ntənu	bənsə -mu?	biu -?
мы -то3 -1PL	тоже вчера/завтра	NEG -IMPFUT -1PL.S/O	один -LOC.SG	весь -NOM.SG.1PL	уйти -CNEC
we -CL3 -1PL	also yesterday/tomorrow	NEG -IMPFUT -1PL.S/O	one -LOC.SG	all -NOM.SG.1PL	go.away -CNEC
pr -cl -n.poss	adv n	v -v.mood -v.pn	num -n.case	adj -n.case-poss	v -v.cn

А мы-то тоже завтра давайте не будем вместе пойти.

And tomorrow we won't leave together either.

Und wir werden eben morgen auch nicht zusammen losgehen.

meu djamezi.102

ɲu?oimü? təbtə коурүтү нягәә.”

ɲu?əimü? təbtə kouhütü n'aagәә.”

ɲu?əimü? təbtə kouhütü n'aagәә.”

ɲu?əi -mü? təbtə kou -hü -tü n'aagәә

ɲu?əit -mu? təbtə koi -hü? -ntu n'aakәә

один -NOM.SG.1PL тоже оставить -COND -3SG хороший

one -NOM.SG.1PL also leave -COND -3SG good

num -n.case-poss adv v -v.nf -n.poss adj

Один из нас тоже остаться должен.”

One of us has to stay here as well.”

Einer von uns muss auch hier bleiben.”

meu djamezi.103

Сыты мунунту: "Тәнә тә?, кураа конә, әмәдялы нисиәң маагәличә тәзү?.

Siti mununtu: Тәнә тә?, kuraa konә, әмәd'ali n'is'iaŋ maagәl'it'ә тәðu?.

Siti mununtu3: Тәнә тә?, kuraa konә, әмә d'ali n'is'iaŋ maagәl'it'ә тәðu

siti munu -ntu -3 тәнә тә? kuraa konә әмә d'ali n'i -s'ia -ŋ maa -gәl'it'ә тәðu

siti munu -ntu -3 тәнә тә? kuraa konә әмә d'ali n'i -suә -ŋ maa -kәl'it'ә тәtu

он говорить -PRS -[3SG.S] ты ведь корова щенок туда день NEG -PST -2SG.S что -EMPH2 прин

he say -PRS -[3SG.S] you.SG you.know cow cub there day NEG -PST -2SG.S what -EMPH2 bring

pr v -v.tense -v.pn pr ptcl n n adv n v -v.tense -v.pn pr -cl v

Она говорит: "Ведь ты телёнок сегодня нишего не пронёс.

It says: "You, Cow calf, you didn't bring anything today.

Es sagt: "Du, Kuhkalb, heute hast du nichts gebracht.

meu djamezi.104

Талу ɲурә'куобутә нягәә, тә? күзяхү? милянi сатәрә нану дөзүркүомi!

Talu ɲurəʔkuəbutə n'aagəə, təʔ küðiaɦü? mil'iani satərə nanu d'oðürküomi!

Talu	ɲurəʔkuəbutə			n'aagəə,	təʔ	küðiaɦü?
talu	ɲurəʔkuə	-bu	-tə	n'aagəə	təʔ	küðia -ɦü?
talu	ɲurəʔkuə	-ɦü?	-ntə	n'aakəə	təʔ	kütia -ɦü?
каждый	бездельничать	-COND	-2SG	хороший	ведь	встать -COND
every	idle	-COND	-2SG	good	you.know	get.up -COND
adj	v	-v.nf	-n.poss	adj	ptcl	v -v.nf

mil'iani	satərə ^c	nanu	d'oðürkümi!
mi	-l'ia -ni	satərə - ^c	na -nu d'oðür -kü -mi
mi	-raa -ni	satərə - ^c	na -nu d'otür -ku -mi
мы.DU	-LIM -1DU	песец	-[GEN.SG] с -LOCADV ходить -IMP -1DU.S/O
we.DU	-LIM -1DU	polar.fox	-[GEN.SG] with -LOCADV walk -IMP -1DU.S/O
pr	-cl -n.poss n	-n.case	pp -adv.case v -v.mood -v.pn

Завтра тебе хорошо побездельничать, только мы с песцом будем ходить.

Tomorrow you will have the pleasure to do nothing, in the morning I will leave with the arctic fox.

Morgen wird es dir angenehm sein, nichts zu tun, also am Morgen gehe ich mit dem Polarfuchs los.

meu djamezi.105

Тахаряа бүүкэбүнүнэ, күзятудя мэнэ буозузэмтэ кой[?]сызэм.”

Tahariaa büükəbününə, küðiatud'a mənə buəduðəmtə koiʔsiðəm.”

Tahariaa	büükəbününə,	küðiatud'a	mənə	buəduðəmtə	koiʔsiðəm
tahariaa	büü -kə	-bünü -nə	küðia -tu	-d'a mənə	buədu -ðə -mtə koi -ʔ
tahariaa	biu -ʔkə	-ɦüʔnü -nə	kütia -tu	-sa mənə	buədu -tə -mtə koi -ʔ
теперь	уйти -RES	-CONDFUT -1SG	встать -TR	-INF я	слово -DEST -ACC.SG.2SG оставь -F
now	go.away -RES	-CONDFUT -1SG	get.up -TR	-INF I	word -DEST -ACC.SG.2SG leave -F
adv	v	-v.deriv.v -v.nf	-n.poss v	-v.deriv.v -v.inf pr	n -n.dest -n.case-poss v -v

Когда я буду уходить утром я тебе слово оставляю.”

I'll leave a word for you before I go in the morning.

Wenn ich losgehe, am Morgen lasse ich dir ein Wort.” ?

meu djamezi.106

Тэ тэни[?]я мыытэ[?], маа ичэну?

Tə təniiʔia miitəʔ, maa it'ənuʔ?

Tə	təniiʔia	miitəʔ,	maa	it'ənuʔ?
tə	təniiʔia	miit -ʔə	-təʔ maa i	-t'ə -ɲu -ʒ
tə	təniiʔia	mej -ʔə	-ntəʔ maa ij	-ntə -ɲu -ʒ
ну	так	сделать -PF	-3PL.R	что быть -FUT -INTERR -[3SG.S]

well so do -PF -3PL.R what be -FUT -INTERR -[3SG.S]
interj adv v -v.tense -v.pn pr v -v.tm -v.mood -v.pn

Так они сделали, что будет?

So they did it, what will be?

Sie machten das so, was wird?

meu djamezi.107

Кунда[?]итэ[?], нэмэгэи[?].

Kunda[?]itə[?], nəmэгэи[?].

Kunda[?]itə[?], nəmэгэи[?].

kunda -ʔi -təʔ nəmэгэи -ʔ

kuntu -ʔə -ntəʔ nəmэгэə -ʔ

уснуть -PF -3PL.R прямой -GEN.PL

fall.asleep -PF -3PL.R straight -GEN.PL

v -v.tense -v.pn adj -n.case

Они уснули, короче говоря.

Briefly, they fall asleep.

Sie schlafen ein, kurz gesagt.

meu djamezi.108

Оу, күзятуньде туу[?]о.

Ou, küđiatun'd'ə tuuʔə3.

Ou, küđiatun'd'ə tuuʔə3.

ou küđiatun'd'ə tu -u -ʔə -3

ou küđiatun'd'ə tuj -ə -ʔə -3

Excl утренний прийти -EP -PF -[3SG.S]

Excl morning come -EP -PF -[3SG.S]

interj adj/n v -INS -v.tense -v.pn

Оу, утро пришло.

Well, morning came.

Oh, der Morgen kam.

meu djamezi.109

Тәтирә тахаряа тундиакуму[?] нихязы кунда[?].

Tətirə tahariaa tundiakumu? n'ihiađi kunda?

Tətirə tahariaa tundiakumu? n'ihiađi3 kunda?

təti -rə tahariaa tundiā -ŋku -mu? n'i -hiađi -3 kunda -ʔ

tə	-rə	tahariāa	tuntī	-ʔku	-muʔ	n'i	-hatu	-3	kuntu	-ʔ
тот	-NOM.SG.2SG	теперь	лиса	-DIM	-NOM.SG.1PL	NEG	-INFER	-[3SG.S]	уснуть	-CNEG
that	-NOM.SG.2SG	now	fox	-DIM	-NOM.SG.1PL	NEG	-INFER	-[3SG.S]	fall.asleep	-CNEG
pr	-n.case-poss	adv	n	-n.augm	-n.case-poss	v	-v.mood	-v.pn	v	-v.cn

Наша лисичка оказывается не спала.

It seems our little fox didn't sleep.

Es scheint unser Füchschchen hat nicht geschlafen.

meu djamezi.110

Ненача²а җануо әмләди кәбурударәгу тәрәди хозүр хонтыәрәкы бинтиси ненача²а куба²а тәза²а.

N'enat'a²a җануә әмләд'i кәburudarәгу тәрәд'i хоḍür hontiarәki bintis'i n'enat'a²a kuba²a tәḍa²a.

N'enat'a ² a ^c		җануә	әмләд'i	кәburudarәгу	тәрәд'i	хоḍür	hontiarәki		bintis'i ²			
n'enat'a	-ʔa	- ^c	җануә	әмләд'i	кәburuda	-rәгу	тәрәд'i	хоḍür	hon	-tiә	-rәki	bintis'i
n'enat'ә	-ʔa	- ^c	җануә	әмләд'i	кәburuda	-rәku	тәрәд'i	хоḍür	hon	-ntuә	-rәku	bintis'i
огромный	-AUGM	-[ACC.SG]	настоящий	такой	сковорода	-COMP	такой	орнамент	иметь	-PT.PRS	-COMP	росомаха
huge	-AUGM	-[ACC.SG]	real	such	frying.pan	-COMP	such	ornament	have	-PT.PRS	-COMP	wolverene
adj	-n.augm	-n.case	adj	adj	n	-cl	adj	n	v	-v.nmnz	-cl	n

Большую, имеющий узор похоже на сковородку росомашью шкуру принесла она.

He brought a huge skin of a wolverine which bore resemblance to the ornaments of a frying pan.

Einen sehr großen, tatsächlich Ähnlichkeit mit dem Muster einer Bratpfanne habenden, einen sehr großen Vielfraßpelz holte er.

meu djamezi.111

Мунунту: "Җәнди²аи², бинти²си коу²сутә.

Mununtu: Җәнди²аи², bintis'i kou²sutә.

Mununtu ³ :		Җәнди ² аи ² ,	bintis'i	kou ² sutә ³ .			
munu	-ntu	-3	Җәнди ² аи ² ?	bintis'i	kou	-ʔsutә	-3
munu	-ntu	-3	Җәнти ² аи ² ?	bintis'i	koi	-ʔsutә	-3
говорить	-PRS	-[3SG.S]	наверное	росомаха	оставить	-FUT	-[3SG.S]
say	-PRS	-[3SG.S]	probably	wolverene	leave	-FUT	-[3SG.S]
v	-v.tense	-v.pn	adv	n	v	-v.tense	-v.pn

Говорит: "Наверно росомаха останется.

He says: "Apparently the wolverine will stay.

Er sagt: "Offensichtlich bleibt der Vielfraß.

meu djamezi.112

Бинти²си тәбтә ләндуйча²а {...} сяркитәтү.

Bintiʔs'i təbtə ləndujt'aʔa {...} s'üarkitətü.

Bintiʔs'i	təbtə	landujt'aʔa			{...}	s'üarkitətü.
bintiʔs'i	təbtə	landujt'a	-ʔa	-3	***	s'üar -kitə -tü
bintiʔs'i	təbtə	landujt'u	-ʔə	-3	***	s'üar -kiʔtə -ntu
росомаха	тоже	быть.спокойным	-PF	-[3SG.S]	***	друг -ABL.PL -3SG
wolverene	also	keep.quiet	-PF	-[3SG.S]	***	friend -ABL.PL -3SG
n	adv	v	-v.tense	-v.pn	***	n -n.case -n.poss

Росомаха тоже медлительная от друзей.

The wolverine is also the lazy one of the friends.

Der Vielfraß ist auch der sehr faulenzende von den Freunden.

meu djamezi.113

Тәтирә җәнди'ай' койры'изә тәптә.

Тәтирә җәнди'ай? коирй'иḏә тәптә.

Тәтирә	җәнди'ай??	коирй'иḏә				тәптә.
təti -rə	ʒəndi'ai? -ʔ	koi -ri	-ʔi	-ḏə		təptə
tə -rə	ʒənti'ai? -ʔ	koi -ru	-ʔə	-təʕ		təptə
tot -NOM.SG.2SG	наверное -GEN.PL	оставить -PASS	-PF	-3SG.R		тоже
that -NOM.SG.2SG	probably -GEN.PL	leave -PASS	-PF	-3SG.R		also
pr -n.case-poss	adv -n.case	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn	adv

Её наверно оставляют.

It seems, he will also stay.

Er wird, so scheint es, auch bleiben.

meu djamezi.114

Мың кураа конәнү? мәнә.

Miṅ kuraa konənu? mantə.

Miṅ	kuraa ^ʕ	konənu?	mantə.
miṅ	kuraa - ^ʕ	konə -nu?	mantə
miṅ	kuraa - ^ʕ	konə -nu?	mantə
мы	корова -[GEN.SG]	щенок -GEN.SG.1PL	как
we	cow -[GEN.SG]	cub -GEN.SG.1PL	as
pr	n -n.case	n -n.case-poss	pp

Нашему телёнку подобно.

similarly to the cow calf.

Ähnlich wie das Kuhkalb.

meu djamezi.115

Тахариаа туйхүнүнтү эмтырә бәнъде мазэму? эмы?ыа нэтэкэбүнүнтү тәнә, кураа конә, эмә куба?а някәлә?, бакәзэмтә серә? иликәмә?, ненача?а силяка?а нимәэны тахариаа эмы?ыа бәнсә лайкузә!

Tahariaa tujhününtü ämtirä bän'd'ä maðämu? ämi?ia njetäkäbününtü tänä, kuraa konä, ämä kuba?a n'akälä?, bakäðämtä s'erä? il'ikämä?, n'enat'a?a s'il'aka?a n'imäeni tahariaa ämi?ia bänse lajkuðä!

Tahariaa	tujhününtü		ämtirä		bän'd'ä	maðämu?		ämi?ia
tahariaa	tuj	-hünü	-ntü	ämti	-rä	bän'd'ä	ma -ðä -mu?	ämi?ia
tahariaa	tuj	-hü?nü	-ntu	äm	-rä	bänse	maa -tä -mu?	ämi?ia
теперь	прийти	-CONDFUT	-3SG	этот	-NOM.SG.2SG	весь	что -DEST -ACC.SG.1PL	вот.так
now	come	-CONDFUT	-3SG	this	-NOM.SG.2SG	all	what -DEST -ACC.SG.1PL	in.this.way
adv	v	-v.nf	-n.poss	pr	-n.case-poss	adj	pr -n.dest -n.case-poss	adv

njetäkäbününtü		tänä,	kuraa	konä,	ämä	kuba?a	n'akälä?,	bakäðämtä		
njetä	-kä	-bünü	-ntü	tänä	kuraa	konä	ämä kuba -?a	n'akälä -?	bakäðä -mtä	
njetä	-?kä	-hü?nü	-ntu	tänä	kuraa	konä	ämä kuhu -?a	n'akälä -?	bakäðä -mtä	
увидеть	-RES	-CONDFUT	-3SG	ты	корова	щенок	туда	шкура -AUGM	взять -IMP.2SG.S	шея -ACC.S
see	-RES	-CONDFUT	-3SG	you.SG	cow	cub	there	skin -AUGM	take -IMP.2SG.S	neck -ACC.S
v	-v.deriv.v	-v.nf	-n.poss	pr	n	n	adv	n -n.augm	v -v.mood-pn	n -n.case

s'erä?	il'i	kämä?,	n'enat'a?a^c	s'il'aka?a^c	n'imä				
s'erä	-?	il'i	kämä -?	n'enat'a -?a - ^c	s'il'aka -?a - ^c	n'i -n			
s'erä	-?	il'i	kämä -?	n'enat'ä -?a - ^c	s'il'akä -?a - ^c	n'i -n			
надеть	-IMP.2SG.S	или	взять -IMP.2SG.S	огромный -AUGM	[-GEN.SG]	доска.для.выделки.шкур -AUGM	[-GEN.SG]	на -P.	
put.on	-IMP.2SG.S	or	take -IMP.2SG.S	huge -AUGM	[-GEN.SG]	***	-AUGM	[-GEN.SG]	on -P.
v	-v.mood-pn	conj	v -v.mood-pn	adj	-n.augm	-n.case	n	-n.augm -n.case	pp -a

tahariaa ämi?ia bänse lajkuðä!

tahariaa ämi?ia bänse lajku -ðä

tahariaa ämi?ia bänse lajku -tä

теперь	вот.так	весь	расвесить	-IMP.2SG.O
now	in.this.way	all	hang.up	-IMP.2SG.O
adv	adv	adj	v	-v.mood-pn

Если придёт, если он весь нам чум нашинёт проверять, ты телёнок возьми эту шкуру, держи скребок, на большой доске такрасстели!

When he comes, when he starts to search our tent, then, cow calf, take this skin, find and hold the skin scraper, spread it all out on that huge board.

Wenn er kommt, wenn er anfängt unser ganzes Zelt zu dursuchen, nimm du, Kuhkalb dieses Fell, finde, halte das Schabeisen, auf dem riesigen Brettbreite dies alles aus.

meu djamezi.116

Тaхapяa мaнaкү? бинтисү?a туйхү? мунугәһ: »Әмтырә тәнә хуара?ам.«

Tahariaa manakü? bintis'i?a tujhü? munugəḥ: »Əmtirə tənə huara?am.«

Tahariaa	manakü?	bintis'i?a ^c		tujhü?	munugəḥ:		Əmtirə					
tahariaa	manakü?	bintis'i -?a	- ^c	tuj	-hü?	munu -gə	-ḥ	əmti	-rə	t		
tahariaa	manakü?	bintis'i -?a	- ^c	tuj	-hü?	munu -kə	-ḥ	əm	-rə	t		
теперь	только.что	росомаха	-AUGM	[-GEN.SG]	прийти	-COND	говорить	-IMPFUT.2SG.S	-2SG.S	этот	-NOM.SG.2SG	t
now	just.now	wolverene	-AUGM	[-GEN.SG]	come	-COND	say	-IMPFUT.2SG.S	-2SG.S	this	-NOM.SG.2SG	y
adv	adv	n	-n.augm	-n.case	v	-v.nf	v	-v.mood	-v.pn	pr	-n.case-poss	l

huara?am.

huara -?a -m

huaru -?ə -m

взяться -PF -1SG.S

take.up -PF -1SG.S

v -v.tense -v.pn

И так только росомаха придёт скажи: "Я тебе сейчас дам!"

And right when the large wolverine comes, you'll say: "Now I give it to you!"

Und gerade, wenn der große Vielfrass kommt, sage: "Jetzt gebe ich es dir!"

meu djamezi.117

Кү? әрәкәрәмәнү бакәтәни хикә?бтыбитә нягәә.

Ku? ərəkərəmənü bakətəni hikə?btibitə n'aagəə.

Ku? ərəkərəmənü bakətəni hikəbtibitə n'aagəə.

ku? ərəkərə -mənü bakəə -təni hikəbti -bi -tə n'aagəə

ku? ərəkərə -mənü bakəə -ntənu hikəbti -hü? -ntə n'aakəə

совсем красивый -PROL.SG скребок -LOC.SG испугать -COND -2SG хороший

entirely beautiful -PROL.SG *** -LOC.SG frighten -COND -2SG good

adv adj -n.case n -n.case v -v.nf -n.poss adj

Очень хорошо скребком напугать его надо.

You have to intimidate it properly with the scraper.

Mit dem Schabeisen muss man ihn sehr gut einschüchtern.

meu djamezi.118

Күрәгүй буозузәмтә һонәә тәзү?тәһүм?

Kurəgüj buoḍuḍəmtə ḥonəə təḍu?təḥum?

Kurəgüj buəḍuḍəmtə ḥonəə təḍutəḥum?

kurəgu -j buəðu -ðə -mtə ɲonə təðu -tə -ɲu -m

kurəku -j buəðu -tə -mtə ɲonə tətʉ -ntə -ɲu -m

разный -VOC.SG слово -DEST -ACC.SG.2SG еще.один принести -FUT -INTERR -1SG.S

various -VOC.SG word -DEST -ACC.SG.2SG one.more bring -FUT -INTERR -1SG.S

adj -n.case n -n.dest -n.case-poss adj v -v.tm -v.mood -v.pn

Какое слово ещё тебе дать?

What other words do I give you?

Welches Wort gebe ich dir noch?

meu djamezi.119

Тэнэ ɲonəntə ɲəndīai? буозутərə туйсюзə, тэндəmtə качəтəбүтə.

Тэнэ ɲonəntə ɲəndīai? буəðutərə tujs'üðə, təndəmtə kat'əməbü.

Тэнэ ɲonəntə ɲəndīai? буəðutərə tujs'üðə, təndəmtə kat'əməbü

tənə ɲonə -ntə ɲəndīai? buəðu -tə -rə tuj -s'üðə -3 təndə -mtə kat'əmə -b

tənə ɲonə -ntə ɲəntīai? buəðu -tə -rə tuj -ʔsutə -3 tə -mtə kat'əmə -h

ты сам -2SG наверное слово -DEST -NOM.SG.2SG прийти -FUT -[3SG.S] тот -ACC.SG.2SG увидеть -C

you.SG oneself -2SG probably word -DEST -NOM.SG.2SG come -FUT -[3SG.S] that -ACC.SG.2SG see -C

pr pr -n.poss adv n -n.dest -n.case-poss v -v.tense -v.pn pr -n.case-poss v -v

У тебя у самого наверно появится слово, когда ты его увидишь.

You'll surely find other words as soon as you see him.

Dir selbst kommen sicherlich noch Worte, wenn du ihn erblickst.

meu djamezi.120

Тəни?я иҗə!

Тəни?ia иҗə!

Тəни?ia иҗə3!

təni?ia i -ɲə -3

təni?ia ij -ɲə -3

так быть -IMP -[3SG.S]

so be -IMP -[3SG.S]

adv v -v.mood -v.pn

Так сделай."

So shall it be."

So soll es sein."

meu djamezi.121

Кураа конə ɲуолы хылəдятəты.

Kuraa konə ɲuoli hiləd'atəti.

Kuraa konə ɲuəli hɪləd'atətiʒ.

kuraa konə ɲuəli hɪləd'a -tə -ti -ʒ

kuraa konə ɲuəli hɪləd'a -ntə -ntu -ʒ

корова шенок конечно бояться -IPFV -PRS -[3SG.S]

cow cub certainly be.afraid -IPFV -PRS -[3SG.S]

n n adv v -v.deriv.v -v.tense -v.pn

Телёнок конечно боится.

The cow calf was of course afraid.

Das Kuhkalb fürchtet sich natürlich.

meu djamezi.122

Тунтызы мунунту: Нясычи[?] куні[?]іагүэ камиіадези!”

Tuntiði mununtu: N'asit'i? kuni?iagüə kamiïad'əði!”

Tuntiði mununtuʒ: N'asit'i? kuni?iagüə kamiïad'əði!

tunti -ði munu -ntu -ʒ n'asit'i? kuni?ia -güə kamiïad'ə -ði

tunti -tu munu -ntu -ʒ n'asit'i? kuni?ia -küə kamiïad'ə -tiŋ

лиса -NOM.SG.3SG говорить -PRS -[3SG.S] кое-как как -to1 держаться -IMP.2SG.R

fox -NOM.SG.3SG say -PRS -[3SG.S] somehow how -CL1 hold.out -IMP.2SG.R

n -n.case-poss v -v.tense -v.pn adv pr -cl v -v.mood-pn

Лиса говорит: "Из всех сил как-нибудь держись!"

The fox says: "Hold out somehow with all your strength!"

Der Fuchs sagt: "Aus ganzer Kraft halte irgendwie aus!"

meu djamezi.123

[Тәні[?]я ɲуолы ɲәмлу[?], маа {...} бенты тәиңу[?]]

[Təni?ia ɲuəli ɲəmlu?, maа {...} benti təiŋu?]

[Təni?ia ɲuəli ɲəmlu?, maа {...} benti təiŋuʒ?]

təni?ia ɲuəli ɲəm -lu -ʔ maа ***... ben -ti təi -ɲu -ʒ

təni?ia ɲuəli ɲəm -ru -ʔ maа ***... beŋ -tu təij -ɲu -ʒ

так конечно съестъ -PASS -IMP.2SG.S что ***... жизненная.сила -NOM.SG.3SG имеется -INTERR -[3SG.S]

so certainly eat.up -PASS -IMP.2SG.S what ***... strength -NOM.SG.3SG be.available -INTERR -[3SG.S]

adv adv v -v.deriv.v -v.mood-pn pr ***... n -n.case-poss v -v.mood -v.pn

[Конечно его съедят, какая у него сила?]

[Of course it will be eaten, what strength does it have?]

[So natürlich wird man es fressen, was hat es für Kraft?]

meu djamezi.124

Чимичи маагәличә[?] дяңгу[?].

T'imit'i maagəl'it'ə? d'əŋgu?

T'imit'i maagəl'it'ə? d'əŋgu?

t'imi -t'i maa -gəl'it'ə -? d'əŋgu -?

t'imi -t'ü maa -kəl'it'ə -? d'əŋku -?

зуб -NOM.PL.3SG что -EMPH2 -NOM.PL нет -3PL.S

tooth -NOM.PL.3SG what -EMPH2 -NOM.PL absent -3PL.S

n -n.case-poss pr -cl -n.case vn -v.pn

У него зубов никаких нет.

He doesn't even have teeth.

Er hat überhaupt keine Zähne.

meu djamezi.125

[Ҳонə қазачю тəи'сyoо ихүтүң куни?иа ихуаазə.]

[Үонə қадат'ү тəи'с'yoо ihütüŋ kun'i?ia ihuaaðə.]

[Үонə қадат'ү тəи'с'yoо ihütüŋ kun'i?ia ihuaaðə.]

Үонə қадат'ү тəи'с'yoо ihütüŋ kun'i?ia ihuaaðə -3

Үонə қадат'ү тəи'с'yoо ihütüŋ kun'i?ia ihuaaðə -3

еще.один коготь -NOM.PL.3SG имеется -PST -[3SG.S] быть -COND -3PL как быть -IRREAL -[3SG.S]

one.more claw -NOM.PL.3SG be.available -PST -[3SG.S] be -COND -3PL how be -IRREAL -[3SG.S]

adj n -n.case-poss v -v.tense -v.pn v -v.nf -n.poss pr v -v.mood -v.pn

[Ецё когти если бы у него были, то куда ни шло.]

[If it had claws, then why not.]

[Wenn es noch Klauen haben würde, dann von mir aus.]

meu djamezi.126

Tətirə təni?я мыы?ə.

Tətirə təni?ia mi?ə.

Tətirə təni?ia mi?ə.

təti -rə təni?ia mi? -?ə -3

tə -rə təni?ia mej -?ə -3

тот -NOM.SG.2SG так сделать -PF -[3SG.S]

that -NOM.SG.2SG so do -PF -[3SG.S]

pr -n.case-poss adv v -v.tense -v.pn

Он так сделал.

It does it like that.

So macht es das.

meu djamezi.127

Сити сьуаркэйчю бии'яити, кураа лщтэ һонәнту матэту коу'э.

S'iti s'üarkəjt'ü biiʔiaiti, kuraa konə ɲonəntu matətu kouʔə.

S'iti	s'üarkəjt'ü			biiʔiaiti,				kuraa	konə	ɲonəntu		matətu			kouʔə3.	
s'iti	s'üar	-kəj	-t'ü	bii	-ʔiai	-ti		kuraa	konə	ɲonə	-ntu	ma	-tə	-tu	kou	-ʔə
s'iti	s'üar	-kəj	-ntu	biu	-ʔə	-ti		kuraa	konə	ɲonə	-ntu	maa	-ntə ^c	-ntu	koi	-ʔə
два	друг	-NOM.DU	-3SG	уйти	-PF	-3DU.O		корова	щенок	сам	-3SG	что	-LAT.SG	-3SG	оставить	-PF
two	friend	-NOM.DU	-3SG	go.away	-PF	-3DU.O		cow	cub	oneself	-3SG	what	-LAT.SG	-3SG	leave	-PF
num	n	-n.case	-n.poss	v	-v.tense	-v.pn		n	n	pr	-n.poss	pr	-n.case	-n.poss	v	-v.t

Двое его товарищи ушли, телёнок один в чуме остался.

His friends left, the calf stayed alone in the tent.

Seine beiden Freunde gingen weg, das Kalb blieb allein im Zelt.

meu djamezi.128

Тәни'я коудя, тахаряа тәти кураа конә һонәнту матәнунту игәту.

Təniʔia koud'a, tahariaa təti kuraa konə ɲonəntu matənuntu igətu.

Təniʔia	koud'a,			tahariaa	təti	kuraa	konə	ɲonəntu		matənuntu		igətu3.		
təniʔia	kou	-d'a	tahariaa	təti	kuraa	konə	ɲonə	-ntu	ma	-tənu	-ntu	i	-gə	-tu
təniʔia	koi	-sa	tahariaa	tə	kuraa	konə	ɲonə	-ntu	maa	-ntənu	-ntu	ij	-kə	-ntu
так	оставить	-INF	теперь	тот	корова	щенок	сам	-3SG	что	-LOC.SG	-3SG	быть	-ITER	-PRS
so	leave	-INF	now	that	cow	cub	oneself	-3SG	what	-LOC.SG	-3SG	be	-ITER	-PRS
adv	v	-v.inf	adv	pr	n	n	pr	-n.poss	pr	-n.case	-n.poss	v	-v.deriv.v	-v.tense

Так оставишись этот телёнок находится в чуме один.

Left alone like that the cow calf is alone in the tent.

So zurückgelassen befindet sich das Kuhkalb im Zelt alleine.

meu djamezi.129

Оу, тахаряа коуньдерымы'э няндыты, тахаряа һуньди бяримәны сәһүгү.

Ou, tahariaa koun'd'ərimiʔə n'anditi, tahariaa ɲun'd'i biariməni səɲürü.

Ou,	tahariaa	koun'd'ərimiʔə3						n'anditi3,				tahariaa	ɲun'd'i ^c	
ou	tahariaa	koun'd'əri	-mi	-ʔə	-3			n'andi	-ti	-3		tahariaa	ɲun'd'i	- ^c
ou	tahariaa	koun'd'əri	-mu	-ʔə	-3			n'anti	-ntu	-3		tahariaa	ɲunsi	- ^c
Excl	теперь	статья.полдень	-TRANSL	-PF	-[3SG.S]			казаться	-PRS	-[3SG.S]		теперь	дымовое.отверстие	-[GEN.S]
Excl	now	be.noon	-TRANSL	-PF	-[3SG.S]			seem	-PRS	-[3SG.S]		now	smoke.opening(!)	-[GEN.S]
interj	adv	v	-n.deriv.v	-v.tense	-v.pn			v	-v.tense	-v.pn		adv	n	-n.case

сәһүрү3.

səɲür -ü -3

səŋjür -ntu -3
 смотреть -PRS -[3SG.S]
 look -PRS -[3SG.S]
 v -v.tense -v.pn

Оу, наступил полдень оказывается, он верхушку чума смотрит.

It seems it'll soon be noon, it's looking at the top of the tent.

Oh, es scheint es wird Mittag, es schaut die Spitze des Zeltes an.

meu djamezi.130

Тә(тірә) тахаряа коуньдерымтындә тахаряа мирәима? сойбу?ә?, ненамагитә.

Tə(tirə) taharīaa koun'd'ərimtındə taharīaa mirəima? sojbu?ə?, n'enamagitə.

Tətirə	taharīaa	koun'd'ərimtutındə				taharīaa	mirəima?	sojbuu?ə?,	
təti -rə	taharīaa	koun'd'əri -m -ti -ndə				taharīaa	mirəima -?	sojbuu	-:
tə -rə	taharīaa	koun'd'əri -m -ntu -ntə				taharīaa	mirəimü -?	sojbuə	-:
тот -NOM.SG.2SG	теперь	статья.полдень -TRANSL -VNTEMP1 -IPFV				теперь	звук.шагов -NOM.PL	зазвучать	-I
that -NOM.SG.2SG	now	be.noon -TRANSL -VNTEMP1 -IPFV				now	step -NOM.PL	begin.to.sound	-I
pr -n.case-poss	adv	v -n.deriv.v -v.nmnz -v.deriv.v				adv	n -n.case	v	-v

n'enamagitə.

n'enama -gitə

n'enamət -ki'tə

сосед -ABL.PL
 neighbour -ABL.PL
 n -n.case

Когда наступила полдень, шаги раздались от соседей.

At noon steps from the neighbour can be heard.

Als es Mittag geworden war, ertönen Schritte vom Nachbarn.

meu djamezi.131

Кураа конакү бигили?ізә.

Kuraa konakü bigil'i?iðə.

Kuraa	konakü	bigil'i?iðə.			
kuraa	kona -kü	bigi -l'i -?i -ðə			
kuraa	koni -?ku	bikis -lə -?ə -tə ^c			
корова	пойти -DIM	смотреть -INCH -PF -3SG.R			
cow	go -DIM	look -INCH -PF -3SG.R			
n	v -n.augm	v -v.deriv.v -v.tense -v.pn			

Телёнок выглянул.

The little calf looked out.

meu djamezi.132

Эй, тахаряа ненача^а бинтисигүмү ми^иаа мамә нерыли^ә.

Əj, taharīaa n'enat'aʔa bintiʔs'igümü miʔia mamə n'eril'iʔə.

Əj,	taharīaa	n'enat'aʔa	bintiʔs'igümü	miʔia	mamə			n'eril'iʔə ³ .			
əj	taharīaa	n'enat'a -ʔa	bintiʔs'i -gümü	miʔia	ma	-mə	n'eri	-l'i	-ʔə	-3	
ou	taharīaa	n'enat'ə -ʔa	bintiʔs'i -kümu	miʔia	mat	-mə	n'eri	-lə	-ʔə	-3	
Excl	теперь	огромный -AUGM	росомаха -to2	сюда	чум	-ACC.SG.1SG	отпрявиться	-INCH	-PF	-[3:	
Excl	now	huge -AUGM	wolverene -CL2	here	tent	-ACC.SG.1SG	***	-INCH	-PF	-[3:	
interjadv	adj	-n.augm	n	-cl	adv	n	-n.case-poss	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn

Ой большаяросомаха точно к моему дому отправился.

Oh, the big wolverine approaches exactly my tent.

Oh, der große Vielfrass nähert sich doch genau meinem Zelt.

meu djamezi.133

Тәңкәгәи[?] буатәнди[?].”

Təŋkəgəiʔ buatəndiʔ.”

Тәңкәгәи [?]	буатәнди [?] .				
təŋkəgəi -ʔ	bua -tə	-ndi	-ʔ		
təŋkəgəə -ʔ	buas -ntə	-ntu	-ʔ		
сильный	-GEN.PL шагнуть -IPFV	-PRS	-3PL.S		
strong	-GEN.PL step -IPFV	-PRS	-3PL.S		
adj	-n.case	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn

Сильно шагает.

He has strong steps.

Kräftig schreitet er.

meu djamezi.134

Тәтирә меригяи[?] чентыры[?]изә, ненача^а бака[?]амты някәли[?]ә, сиякәмты, тәндә куба[?]амту лайка[?]а тәни[?]я.

Tətirə merigiaiʔ t'entiriʔiðə, n'enat'aʔa bakaʔamti n'akəl'iʔə, s'il'akəmti, təndə kubaʔamtu lajkaʔa tən'iʔia.

Tətirə	merigiaiʔ	t'entiriʔiðə,	n'enat'aʔa ^c	bakaʔamti	
təti -rə	meri -gīai	-ʔ	t'entiri -ʔi	-ðə	n'enat'a -ʔa - ^c baka -ʔa
tə -rə	merə -kəə	-ʔ	t'entiri -ʔə	-tə ^c	n'enat'ə -ʔa - ^c bakəə -ʔa
тот	-NOM.SG.2SG быстро -ADJZ3	-GEN.PL приготовить -PF	-3SG.R огромный -AUGM	-[ACC.SG]	скребок -AUGM
that	-NOM.SG.2SG quickly -ADJZ3	-GEN.PL make -PF	-3SG.R huge -AUGM	-[ACC.SG]	scraper -AUGM

pr	-n.case-poss	adv	-n.deriv.adj	-n.case	v	-v.tense	-v.pn	adj	-n.augm	-n.case	n	-n.augm
n'akəl'iʔə3,			s'il'akəmti,			təndə ^c			kubaʔamtu			lajkaʔa3
n'akəl'i -ʔə	-3		s'il'akə		-mti	təndə - ^c			kuba -ʔa	-mtu		lajka -ʔ
n'akələ -ʔə	-3		s'il'akə		-mtu	təndə - ^c			kuhu -ʔa	-mtu		lajku -ʔ
взять	-PF	-[3SG.S]	доска.для.выделки.шкур	-ACC.SG.3SG	туда	-[ACC.SG]	шкура	-AUGM	-ACC.SG.3SG	расвесить	-P	
take	-PF	-[3SG.S]	planned.board	-ACC.SG.3SG	there	-[ACC.SG]	skin	-AUGM	-ACC.SG.3SG	hang.up	-P	
v	-v.tense	-v.pn	n		-n.case-poss	adv	-n.case	n	-n.augm	-n.case-poss	v	-v

təniʔia.

təniʔia

təniʔia

так

so

adv

Это быстро приготовился, большой скребок взял. доску скоблительную, эту шкуру растелил.

It quickly prepared everything, took the skin scraper, the planed board, spread that skin.

Dieses bereitete sich schnell vor, nahm das große Schabeisen, das gehobelte Brett, bereitete dieses Fell so aus.

meu djamezi.135

Тахаряа чентырыʔə нэзэкиʔə, нэзэкəнагəту тəниʔя ичю, тəрəди.

Tahariaa t'entiriʔə nəðəkiʔə, nəðəkənaɡətu təniʔia it'ü, tərəd'i.

Tahariaa	t'entiriʔə3			nəðəkiʔə3,				nəðəkənaɡətu				təniʔia
tahariaa	t'entiri	-ʔə	-3	nəðə	-ki	-ʔə	-3	nəðə	-kə	-nagə	-tu	təniʔia
tahariaa	t'entiri	-ʔə	-3	nətə	-ʔkə	-ʔə	-3	nətə	-kə	-nakə	-ntu	təniʔia
теперь	приготовить	-PF	-[3SG.S]	скоблить	-RES	-PF	-[3SG.S]	скоблить	-ITER	-SUPIN	-3SG	так
now	make	-PF	-[3SG.S]	scrape	-RES	-PF	-[3SG.S]	scrape	-ITER	-SUPIN	-3SG	so
adv	v	-v.tense	-v.pn	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn	v	-v.deriv.v	-v.nf	-n.poss	adv

it'ü3,

tərəd'i.

i -t'ü -3 tərəd'i

ij -ntu -3 tərəd'i

быть -PRS -[3SG.S] такой

be -PRS -[3SG.S] such

v -v.tense -v.pn adj

Так приготовился, начал скоблить, делал позу скобления, так.

So he prepared everything, scraped, pretended to be a scraping, like that.

So bereitete er sich vor, schabte er, machte die Pose des Schabens, so.

meu djamezi.136

Тахаряабэ бинти'си'арэ тэни'иаря нуа бэрими?э, бэриминичи, тэни'я бэрымэбты?э нуа тахаряа тэмэаны ненача'а тахаряачийкузи'э.

Taharíaabə binti?s'i?arə təni?iaria ɲua bərimi?ə, bəriminini'ti, təni?ia bəriməbti?ə ɲua taharíaa təməəni n'enat'a?a taharíaat'ijkuði?ə.

Taharíaabí?	binti?s'i?arə		təni?iaria	ɲua^c	bərimi?ə3,				
taharíaa -bi?	binti?s'i -ʔa -rə		təni?ia -ria ɲua - ^c		bəri -mi -ʔə -3				
taharíaa -hü?	binti?s'i -ʔa -rə		təni?ia -raa ɲua - ^c		bərə -mə -ʔə -3				
теперь	-COND росомаха -AUGM -NOM.SG.2SG	так	-LIM дверь -[ACC.SG]	рвать -VBLZ.мэ -PF	-[3SG.S]				
now	-COND wolverene -AUGM -NOM.SG.2SG	so	-LIM door -[ACC.SG]	tear -VBLZ.мэ -PF	-[3SG.S]				
adv	-v.nf n -n.augm -n.case-poss	adv	-cl n -n.case	v -deriv.v -v.tense -v.pn					

bəriminini'ti,	təni?ia	bəriməbti?ə3	ɲua^c	taharíaa	təməəni	n'
bəri -mi -mini -t'i	təni?ia bəri -məbti -ʔə -3	ɲua - ^c	taharíaa tə -məəni n'e			
bərə -mə -munuj -ti	təni?ia bərə -məbtu -ʔə -3	ɲua - ^c	taharíaa tə -məənu n'e			
рвать -VBLZ.мэ -AUD -3DU	так рвать -DRV15 -PF -[3SG.S]	дверь -[ACC.SG]	теперь тот -PROLADV orp			
tear -VBLZ.мэ -AUD -3DU	so tear -DRV15 -PF -[3SG.S]	door -[ACC.SG]	now that -PROLADV hug			
v -deriv.v -v.nf -n.poss	adv v -v.deriv -v.tense -v.pn	n -n.case	adv pr -adv.case	adj		

taharíaa t'ijkuði?ə3.

taharíaa	t'ijkuði	-ʔə	-3
taharíaa	t'ijkuðə	-ʔə	-3
теперь	вбежать -PF	-[3SG.S]	
now	com.running.in -PF	-[3SG.S]	
adv	v	-v.tense -v.pn	

*Потом росомаха так только дёрнул. слышно дёрнул, в эту открытую дверь большой заскочил.
Then the wolverine pulled the door so noisily, so noisily the big one opened the door and jumped in.
Dann riß der Vielfrass so, hörbar riß er an der Tür, so riß der Große sie auf und sprang hinein.*

meu djamezi.137

Эй, – нуараагэтэ мунумунучю – эмычэ тахаряа толыэ? ɲана?санэ?!

Əj, – ɲuaraagətə munumunut'ü – əmit'ə taharíaa toliə? ɲana?sanə?!

Əj,	-	ɲuaraagətə	munumunut'ü	-	əmit'ə	taharíaa	tolíə?	ɲana?ə
əj	-	ɲua -raa -gətə	munu -munu -t'ü	-	əm -i -t'ə	taharíaa	tolíə -ʔ	ɲana?ə
ou	***	ɲua -raa -kə'tə	munu -munuj -ntu	***	əm -ə -t'ə	taharíaa	tolíə -ʔ	ɲana?ə
Excl	***	дверь -LIM -ABL.SG	говорить -AUD -3SG	***	этот -EP -NOM.PL.2SG	теперь	вор -NOM.PL	человек
Excl	***	door -LIM -ABL.SG	say -AUD -3SG	***	this -EP -NOM.PL.2SG	now	thief -NOM.PL	man
interj	***	n -cl -n.case	v -v.nf -n.poss	***	pr -INS -n.case-poss	adv	n -n.case	n

Ой, от двери он слышно сказал, эти твои вору люди!

Oh, from the door he says audibly, these scroungers!

meu djamezi.138

Куні[?]я нилыбининтиң.

Kuni[?]ia n'ilibinintij.

Kuni[?]ia n'ilibinintij.

kuni[?]ia n'ili -bini -ntij

kuni[?]ia n'ili -hü?nü -ntuŋ

как жить -CONDFUT -3PL

how live -CONDFUT -3PL

pr v -v.nf -n.poss

Как живут?

How do they live?

Wie leben sie?

meu djamezi.139

Мың баарбәму?, Һарка, мунудюә: "Тың бәнъдика тухәләтәбамбуму[?] маҙәмту[?].

Miŋ baarbәmu?, Һarka, munud'üә: Tiŋ bән'd'ika tuhәләтәbambu[?] maḏәmtu[?].

Miŋ baarbәmu?, Һarka, munud'üә3: Tiŋ bән'd'ika tuhәләтәbambu[?]

miŋ baarbә -mu? Һarka munu -d'üә -3 tiŋ bән'd'i -ka tuhәлә -tә -bambu -n

miŋ baarbә -mu? Һarka munu -suә -3 tiŋ bәnsә -ka tuhәлә -ntә -Һaŋhu -n

мы хозяин -NOM.SG.1PL медведь говорить -PST -[3SG.S] вы весь -DRV3 перевернуть -IPFV -NARR -N

we chief -NOM.SG.1PL bear say -PST -[3SG.S] you.PL all -DRV3 turn.over -IPFV -NARR -N

pr n -n.case-poss n v -v.tense -v.pn pr adj -deriv v -v.deriv.v -v.mood -n.

Наи хозяин медведь, сказал: У вас весь чум надо опустошить.

Well, our head the bear said: "Your whole tent has to be searched."

Also, unser Hauesherr Bär hat gesagt: "Bei euch muss man das ganze Zelt durchsuchen."

meu djamezi.140

Тәтирә тахаря Һуа нииде сәңүли[?]ә, сыңә нииде сәңүли[?]ә, Һарбүзә нииде сәңүли[?]ә.

Tәtirә tahariaa Һua n'iid'ә сәңүli[?]ә, siŋә n'iid'ә сәңүli[?]ә, Һarbüḏә n'iid'ә сәңүli[?]ә.

Tәtirә tahariaa Һua^c n'iid'ә сәңүli[?]ә3, siŋә^c

tәti -rә tahariaa Һua -^c n'ii -d'ә сәңүli -l'i -?ә -3 siŋә -ә -

tә -rә tahariaa Һua -^c n'ii -d'ә сәңүli -lә -?ә -3 siŋә -ә -

тот -NOM.SG.2SG теперь дверь -[GEN.SG] в.направлении -ADJREL2 смотреть -INCH -PF -[3SG.S] сынг -EP -

that -NOM.SG.2SG now door -[GEN.SG] in.the.direction -ADJREL2 look -INCH -PF -[3SG.S] syng -EP -

pr -n.case-poss adv n -n.case pp -n.deriv.adj v -v.deriv.v -v.tense -v.pn n -INS -

n'iid'ə		səŋül'iʔə3,				ŋarbüðə^c			n'iid'ə	
n'ii	-d'ə	səŋü	-l'i	-ʔə	-3	ŋarbü	-ðə	- ^c	n'ii	-d'ə
n'ii	-d'ə	səŋür	-lə	-ʔə	-3	ŋarmü	-tə	- ^c	n'ii	-d'ə
в.направлении	-ADJREL2	смотреть	-INCH	-PF	-[3SG.S]	северо-восточный.ветер	-DRV1	-[GEN.SG]	в.направлении	-ADJREL2
in.the.direction	-ADJREL2	look	-INCH	-PF	-[3SG.S]	north-east.wind	-DRV1	-[GEN.SG]	in.the.direction	-ADJREL2
pp	-n.deriv.adj	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn	n	-deriv	-n.case	pp	-n.deriv.ad

səŋül'iʔə3.

səŋü	-l'i	-ʔə	-3
səŋür	-lə	-ʔə	-3
смотреть	-INCH	-PF	-[3SG.S]
look	-INCH	-PF	-[3SG.S]
v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn

Этот на юг поглядел, на север, на восток поглядел.

He looks to the south, looks to the north, looks to the east.

Dieser schaut nach Süden, schaut nach Norden, schaut nach Osten.

meu djamezi.141

Эй, кураа конаңку тахаря бəбəтəнунту нəнʔиты.

Əj, kuraa konaŋku taharīaa bəbətənuntu nən'd'iti.

Əj,	kuraa	konaŋku	taharīaa	bəbətənuntu	nən'd'iti3.			
əj	kuraa	kona	-ŋku	taharīaa	bəbə	-tənu	-ntu	nən'd'i -ti -3
ou	kuraa	koni	-ʔku	taharīaa	bəbə	-ntənu	-ntu	nən's'i -ntu -3
Excl	корова	пойти	-DIM	теперь	место	-LOC.SG	-3SG	стоять -PRS -[3SG.S]
Excl	cow	go	-DIM	now	place	-LOC.SG	-3SG	stand -PRS -[3SG.S]
interj	n	v	-n.augm	adv	n	-n.case	-n.poss	v -v.tense -v.pn

Ой, телёнок на своём месте стоит.

Oh, the little calf is on its place.

Oh, das Käbchen steht auf seinem Platz.

meu djamezi.142

Нəнəчəʔə силякə чəнтырыхязы, тəндəмтə, бəкəəмту камы́асы əмыʔыя нəнʔиты.

N'enat'aʔa s'il'akə t'entirihiaði, təndəmtə, bakəəmtu kamiási əmiʔia nən'd'iti.

N'enat'aʔa^c		s'il'akə^c		t'entirihiaði,	təndəmtə,	bakəəmtu				
n'enat'a	-ʔa	- ^c	s'il'akə	- ^c	t'entiri	-hiaði	təndə	-mtə	bakəə	-mtu
n'enat'ə	-ʔa	- ^c	s'il'akə	- ^c	t'entiri	-hatu	tə	-mtə	bakəə	-mtu
огромный	-AUGM	-[ACC.SG]	доска.для.выделки.шкур	-[ACC.SG]	приготовить	-INFER	тот	-ACC.SG.2SG	скребок	-ACC.SG
huge	-AUGM	-[ACC.SG]	plened.board	-[ACC.SG]	make	-INFER	that	-ACC.SG.2SG	scraper	-ACC.SG

adj -n.augm -n.case n -n.case v -v.mood pr -n.case-poss n -n.case-p

Большой скоблиную доску приготовил, этот свой скребок держит, вот так стоит.

It prepared the large planed board, it seems, it holds the scraper, so it stands.

Das große gehobelte Brett bereitete es vor, scheint es, dies, das Schabeisen hält es, so steht es.

meu djamezi.143

Тахаряа кураа конэ? курэди? икэа? сеймычиң?

Taharīaa kuraa konə? kurəd'i? ikəə? s'ejmit'iŋ?

Taharīaa	kuraa	konə?		kurəd'i?		ikəə?		s'ejmit'iŋ?	
taharīaa	kuraa	konə -ʔ		kurəd'i -ʔ		i -kəə	-ʔ	s'ejmi -t'iŋ	
taharīaa	kuraa	konə -ʔ		kurəd'i -ʔ		ij -kəə	-ʔ	s'ejmi -t'üŋ	
теперь	корова	щенок	-NOM.PL	какой	-NOM.PL	быть	-ITER.INTERR -3PL.S	глаз	-NOM.PL.3PL
now	cow	cub	-NOM.PL	what	-NOM.PL	be	-ITER.INTERR -3PL.S	eye	-NOM.PL.3PL
adv	n	n	-n.case	pr	-n.case	v	-v.mood	-v.pn n	-n.case-poss

Теперь какие бывают у телёнка глаза?

What kind of eyes do cow calves now have?

Was haben die Kuhkälber jetzt für Augen?

meu djamezi.144

Сеймычи тахаряа эми?яа ηануэ чайнитэрэгы?

S'ejmit'i taharīaa əmi?ia ηanuə t'ajn'itəreŋi?

S'ejmit'i	taharīaa	əmi?ia	ηanuə	t'ajn'itəreŋi?	
s'ejmi -t'i	taharīaa	əmi?ia	ηanuə	t'ajn'itə -reŋi -ʔ	
s'ejmi -t'ü	taharīaa	əmi?ia	ηanuə	t'ajn'itə -rəku -ʔ	
глаз	-NOM.PL.3SG	теперь	вот.так	настоящий чайник	-COMP -NOM.PL
eye	-NOM.PL.3SG	now	in.this.way	real teapot	-COMP -NOM.PL
n	-n.case-poss	adv	adv	adj	n -cl -n.case

Глаза как чайник.

Eyes like a real teapot.

Augen wie ein echter Teekessel.

meu djamezi.145

Тәтирә тахаряа куні?я кураа конэ? кира?тукэа??

Tətirə taharīaa kun'i?ia kuraa konə? kira?tukəə??

Tətirə	taharīaa	kuni?ia	kuraa	konə?	kiratukəə??
təti -rə	taharīaa	kuni?ia	kuraa	konə -ʔ	kiratu -kəə -ʔ
tə -rə	taharīaa	kuni?ia	kuraa	konə -ʔ	kiratu -kəə -ʔ

тот	-NOM.SG.2SG	теперь	как	корова	шенок	-NOM.PL	кричать	-ITER.INTERR	-3PL.S
that	-NOM.SG.2SG	now	how	cow	cub	-NOM.PL	shout	-ITER.INTERR	-3PL.S
pr	-n.case-poss	adv	pr	n	n	-n.case	v	-v.mood	-v.pn

И теперь как же кричат телёнки?

And how do cow calves shout now?

Und wie schreien denn jetzt die Kuhkåber?

meu djamezi.146

Тәтирә баритәту һануә киратуту: "Әй, бинти?сиәй, тәнә тахаряа ниһың тахаряа нирси??"

Tätirä baritätu ḡanuä kiratutu: Әj, binti?s'iaj, tənä taharīaa n'ḡiḡ taharīaa n'irs'i??"

Tätirä	baritätu	ḡanuä	kiratutu3:		Әj,	bin	ti?s'iaj,		tənä	taharīaa		
täti -rə	baritätu	ḡanuä	kiratu -tu -3		әj	bin	ti?s'i -ә -j		tənä	taharīaa		
tə -rə	baritätu	ḡanuä	kiratu -ntu -3		ou	bin	ti?s'i -ә -j		tənä	taharīaa		
тот -NOM.SG.2SG	изо.всех.сил	настоящий	кричать -PRS	-[3SG.S]	Excl	росомаха	-EP -VOC.SG	ты	теперь			
that -NOM.SG.2SG	with.all.one's.might	real	shout -PRS	-[3SG.S]	Excl	wolverene	-EP -VOC.SG	you.SG	now			
pr	-n.case-poss	adv										
			adj	v	-v.tense	-v.pn	interj	n	-INS	-n.case	pr	adv

n'irs'i??"

n'irs'i -?

n'irs'i -?

быть.противным -CNEG

be.loathsome -CNEG

v -v.cn

И этот изи всех сил кричит: "Ой росомаха, не ненавистный ли ты?"

And this one shouts with all its might: "Oh, wolverine, aren't you loathsome?"

Und dieses schreit aus ganzer Kraft: "Oh, Vielfrass, bist du nicht widerlich?"

meu djamezi.147

Маа худисы ми?я туйһуһ?

Maa hud'isi mi?ia tujḡuḡ?

Маа^с **hud'isi** **mi?ia** **tujḡuḡ?**

maa -^с hud'i -si mi?ia tuj -ḡu -ḡ

maa -^с hud'i -sa mi?ia tuj -ḡu -ḡ

что -[ACC.SG] искать -INF сюда прийти -INTERR -2SG.S

what -[ACC.SG] look.for -INF here come -INTERR -2SG.S

pr -n.case v -v.inf adv v -v.mood -v.pn

Что ища сюда пиуёл?

What did you come looking for?

Was zu suchen kommst du her?

meu djamezi.148

Банә әмтә тәнә!

Banә әmtә tәнә!

Банә әмтә тәнә!

ba -nә әm -tә tәнә

ban -nә әm -ntә tәнә

собака -GEN.SG.1SG этот -2SG ты

dog -GEN.SG.1SG this -2SG you.SG

n -n.case-poss pr -n.poss pr

Ах ты собака!

Oh, you dog!

Oh, du Hund!

meu djamezi.149

Маамтә һануо таһаряа четіамиңиң?

Maamtә һanuо tahariaa t'әtiamiңiң?

Маамтә һануә tahariaa t'әtiamiңiң?

maa -mtә һануә tahariaa t'әtiami -ңi -ң

maa -mtә һануә tahariaa t'әtiami -ңu -ң

что -ACC.SG.2SG настоящий теперь гордиться -IMP -2SG.R

what -ACC.SG.2SG real now proud -IMP -2SG.R

pr -n.case-poss adj adv v -v.mood -v.pn

Чем ты гордишься?

What are you proud about?

Womit brütestest du dich eigentlich?

meu djamezi.150

Әмтырә качемәтә, әмты маа куху?

Әmtirә kat'әmәtә, әmti maa kuhu?

Әmtirә kat'әmәtә, әmti maa kuhu?

әmti -rә kat'әmә -tә әmti maa kuhu

әm -rә kat'әmә -tә әm maa kuhu

этот -NOM.SG.2SG увидеть -IMP.2SG.O этот что шкура

this -NOM.SG.2SG see -IMP.2SG.O this what skin

pr -n.case-poss v -v.mood-pn pr pr n

Этот вот посмотри что это за шкура по-твоему?

Over there, can you see what kind of skin there is?

meu djamezi.151

Сылы куху әмтырә нянтыңы?

Sili kuhu әmtirә n'antiңi?

Sili kuhu әmtirә n'antiңi?

sili kuhu әmti -rә n'anti -ңи -3

sili kuhu әm -rә n'anti -ңu -3

кто шкура этот -NOM.SG.2SG казаться -INTERR -[3SG.S]

who skin this -NOM.SG.2SG seem -INTERR -[3SG.S]

pn n pr -n.case-poss v -v.mood -v.pn

Н чью шкуру похожее?

What kind of skin does it look like?

Was ähneln es für einem Fell?

meu djamezi.152

Әй, бинти'си'а, тахаряа һәнәби'изә.

Әj, binti's'i'a, tahariaa һәнәби'i'ä.

Әj, binti's'i'a, tahariaa һәнәби'i'ä.

әj binti's'i -'a tahariaa һәнәби -'i -'ä

ou binti's'i -'a tahariaa һәнәбә -'ä -tә°

Excl росомаха -AUGM теперь очнуться -PF -3SG.R

Excl wolverene -AUGM now come.to.oneself -PF -3SG.R

interj n -n.augm adv v -v.tense -v.pn

Ой, росомаха остановился.

Oh, the wolverine stood still.

Oh, der Vielfress blieb stehen.

meu djamezi.153

Качеми'әзу.

Kat'әmi'әđu.

Kat'әmi'әđu.

kat'әmi -'ä -đu

kat'әmә -'ä -tu

увидеть -PF -3SG.O

see -PF -3SG.O

v -v.tense -v.pn

Посмотрел.

He looked at it.

Er schaute es an.

meu djamezi.154

Тахаряа сүобти[?]иаи[?] џануо ку[?] әрәкәрә бинти[?]си куху.

Tahariaa s'üobti[?]iaia[?] џanuo ku[?] әrәkәrә binti[?]s'i kuhu.

Tahariaa	s'üobtiaia [?]		џануә	ku [?]	әрәкәрә	binti [?] s'i ^c		kuhu.
tahariaa	s'üobtiaia	-ʔ	џануә	ku [?]	әрәкәрә	binti [?] s'i - ^c		kuhu
tahariaa	s'üobtia	-ʔ	џануә	ku [?]	әрәкәрә	binti [?] s'i - ^c		kuhu
теперь	действительный	-GEN.PL	настоящий	совсем	красивый	росомаха	-[GEN.SG]	шкура
now	real	-GEN.PL	real	entirely	beautiful	wolverene	-[GEN.SG]	skin
adv	adj	-n.case	adj	adv	adj	n	-n.case	n

Действительно настоящая, очень хорошая росомашья шкура.

Indeed a real, splendid skin of a wolverine.

Tatsächlich ein echtes, sehr schönes Vielfrassfell.

meu djamezi.155

Ненача[?]а кәбурударәку хозүртү тәрәди.

N'enat'a[?]a kәburudarәku hođürtü tәрәd'i.

N'enat'a [?] a		kәburudarәku	hođürtü			tәрәd'i.
n'enat'a -ʔa		kәburuda -rәku	hođür -tü			tәрәd'i
n'enat'a -ʔa		kәburuda -rәku	hođür -tu			tәрәd'i
огромный	-AUGM	сковорода	-COMP	орнамент	-NOM.SG.3SG	такой
huge	-AUGM	frying pan	-COMP	ornament	-NOM.SG.3SG	such
adj	-n.augm	n	-cl	n	-n.case-poss	adj

Большой, такой подобный сковороде узор имеет.

It has a big ornament like a frying pan.

Ein großes, einem Bratpfännchen ähnliches Muster hat es.

meu djamezi.156

Бинти[?]си[?]а тахаряа чегуа џәнню[?]ә: "Әбәй, мааџуна тәгүмү?"

Binti[?]s'i[?]a tahariaa t'etua џән'ü[?]ә: Әbәj, мааџуна тәгүмү?

Binti [?] s'i [?] a		tahariaa	t'etua	џән'ü [?] ә:		Әbәj,	мааџуна	тәгүмү?	
binti [?] s'i -ʔa		tahariaa	t'etua	џән'ü -ʔә	-3	әbәj	мааџуна	тә -gümü	
binti [?] s'i -ʔa		tahariaa	t'etua	џәнә	-ʔә	-3	әbәj	мааџуна	тә -kümu
росомаха	-AUGM	теперь	очень	удивиться	-PF	-[3SG.S]	ой	что.такое.D	тот -to2
wolverene	-AUGM	now	very	be.surprised	-PF	-[3SG.S]	oh	what.for	that -CL2
n	-n.augm	adv	adv	v	-v.tense	-v.pn	interj	pr	pr -cl

Росомаха удивился очень: "Но что это такое?"

The big wolverine is astonished: "Oops, what's that?"

Der große Vielfrass ist sehr erstaunt: "Huch, was ist das denn?"

meu djamezi.157

Маантэ тахаряя мэнэ хуаруңунэ?

Maantə taharīaa mənə huaruṅunə?

Maantə taharīaa mənə huaruṅunə?

маа -нтэ тахаріаа мэнэ хуару -ңу -нэ

маа -нтэ^с тахаріаа мэнэ хуару -ңу -нэ

что -LAT.SG теперь я взяться -INTERR -1SG.R

what -LAT.SG now I take.up -INTERR -1SG.R

pr -n.case adv pr v -v.mood -v.pn

Что со мной случилось?

What touched me?

Was hat mich angefasst?

meu djamezi.158

Тахаряя сеныэ нинынэ или һабу[?]бтэнэ куба[?]а, ненача[?]а, тэни[?]яря һануэ манакү[?]
декэмээрэки.

Taharīaa s'enīə n'ininə il'i ḡabu[?]btənə kuba[?]a, n'enat'a[?]a, tənī[?]iaria ḡanuə manakü[?]
d'ekəmээрэki.

Taharīaa s'enīə n'ininə il'i ḡabubtənə kuba[?]a,

taharīaa s'enīə n'ini -нэ il'i ḡabu -btə -нэ kuba -[?]a

taharīaa s'enīə n'ini -нэ il'i ḡahu -btə -нэ kuhu -[?]a

теперь *** старший.брат -GEN.SG.1SG или старшая.сестра -SUPERLAT -GEN.SG.1SG шкура -AUGM

now *** elder.brother -GEN.SG.1SG or elder.sister -SUPERLAT -GEN.SG.1SG skin -AUGM

adv Interj n -n.case-poss conj n -adj.deriv -n.case-poss n -n.augm

n'enat'a[?]a, tənī[?]iaria ḡanuə manakü[?] d'ekəmээрэki.

n'enat'a -[?]a tənī[?]iā -ria ḡanuə manakü[?] d'ekə -мэə -рэki

n'enat'ə -[?]a tənī[?]iā -raa ḡanuə manakü[?] d'ekə -мэə -рэku

огромный -AUGM так -LIM настоящий только.что зарезать -PT.PASS -COMP

huge -AUGM so -LIM real just.now slaughter -PT.PASS -COMP

adj -n.augm adv -cl adj adv v -v.nmnz -cl

Брата или сестры шкура, большая как будто бы только снятая.

A large skin of my brother or my sister, a huge one, as if it had just been skinned.

Ein großes Fell meines Bruders oder meiner Schwester, ein riesiges, so als ob es tatsächlich gerade abgezogen wäre.

meu djamezi.159

Эй, нюкүой, мынюсиэнэ тэ? тэрэди маагэличэ, мэнэ маагэличе һондамэ дянжу, тэтирэ
һаркараа бэньдика? бүтүбтарэ?

Əj, n'üküəj, min's'ienə tə? tərəd'i maagəl'it'ə, mənə maagəl'it'ə ɲondamə
bən'd'ika? bütübtarə?

Əj,	n'üküəj,	min's'ienə	tə?	tərəd'i	maagəl'it'ə,	mənə	maagəl'it'ə	ɲondamə	
əj	n'ükü -ə -j	min' -s'ie -nə	tə?	tərəd'i	maa -gəl'it'ə	mənə	maa -gəl'it'ə	ɲonda -mə	
ou	n'ükü -ə -j	miŋ -s'ie -nə	tə?	tərəd'i	maa -kəl'it'ə	mənə	maa -kəl'it'ə	ɲonda ^c -mə	
Excl	детка -EP -VOC.SG 1	-то -1SG	ведь	такой	что -EMPH2	я	что -EMPH2	ум -NOM.SG	
Excl	child -EP -VOC.SG 1	-CL -1SG	you.know	such	what -EMPH2	I	what -EMPH2	mind -NOM.SG	
interj	n -INS -n.case	pr -cl -n.poss	ptcl	adj	pr -cl	pr	pr -cl	n -n.case-p	

tətirə ɲarkaraa bən'd'ika? bütübtarə?ə3.

təti -rə	ɲarka -raa	bən'd'i -ka	-ʔ	bütü	-bta	-rə	-ʔə	-3
tə -rə	ɲarka -raa	bənsə -ka	-ʔ	bütü	-bta	-rə	-ʔə	-3
tot	-NOM.SG.2SG	медведь -LIM	весь -DRV3	-NOM.PL	выдумать -ATTEN	-VBLZ.rə	-PF	-[3SG.S]
that	-NOM.SG.2SG	bear -LIM	all -DRV3	-NOM.PL	invent -ATTEN	-VBLZ.rə	-PF	-[3SG.S]
pr	-n.case-poss	n -cl	adj -deriv	-n.case	v -v.deriv	-deriv.v	-v.tense	-v.pn

Ой, сыночек, я-то такого ничего, у меня ума нету, это всё только медведь придумала.

Oh, boy, I would never do such a thing, I don't have the brains, it was the bear who thought this all up.

Oh, Sönchen, ich tue doch sowas nicht, ich habe überhaupt keinen Verstand, das hat sich alles nur der Bär ausgedacht.

meu djamezi.160

Бэньдика һарка сиэрэ?

Bən'd'ika ɲarka s'ierə?

Bən'd'ika	ɲarka ^c	s'ierə?
bən'd'i -ka	ɲarka - ^c	s'ier -ə -ʔ
bənsə -ka	ɲarka - ^c	s'ier -ə -ʔ
весь	-DRV3	медведь -[GEN.SG] дело -EP -NOM.PL
all	-DRV3	bear -[GEN.SG] affair -EP -NOM.PL
adj	-deriv	n -n.case n -INS -n.case

Это всё медвежье дело.

These are the bear's affairs.

Das sind alles die Angelegenheiten des Bären.

meu djamezi.161

Сиэрэ жуза[?]туэ мың жаркарааму[?] тэйчю.

S'ierə ɟuɖaʔtuə miŋ ɟarkaraamuʔ tət'ü.

S'ierə ^c	ɟuɖaʔtuə	miŋ	ɟarkaraamuʔ	tət'üʔ.
s'ier -ə - ^c	ɟuɖa -tuə	miŋ	ɟarka -raa -muʔ	təi -t'ü -ʔ
s'ier -ə - ^c	ɟuta -ntuə	miŋ	ɟarka -raa -muʔ	təj -ntu -ʔ
дело -EP -[ACC.SG]	владеть -PT.PRS 1	медведь -LIM -NOM.SG.1PL	иметься -PRS -[3SG.S]	
affair -EP -[ACC.SG]	have -PT.PRS 1	bear -LIM -NOM.SG.1PL	be.available -PRS -[3SG.S]	
n -INS -n.case	v -v.nmnz pr	n -cl -n.case-poss	v -v.tense -v.pn	

Владеющий всеми делами у нас медведь есть.

It is the bear who has all affairs under his control.

In allen Angelegenheiten ist nur der Bär bei uns beherrschend.

meu djamezi.162

Тэтэ, тэни[?]яа ихүтэ мыньсиэнэ бүүгүнэ тага[?]а, бүүгүнэ, бүүгүнэ!

Tətə, tənɨʔiaa ihütə min's'ienə büügünə tagaʔa, büügünə, büügünə!

Тэтэ, тэни [?] яа	ihütə	min's'ienə	büügünə	tagaʔa,	büügünə,	büügünə!
tətə tənɨʔiaa i -hü -tə	min' -s'ie -nə	büü -gü -nə	tagaʔa büü -gü -nə	büü		
tə tənɨʔiaa ij -hüʔ -ntə	miŋ -s'ie -nə	biu -ku -nə	tagaʔa biu -ku -nə	biu		
тот так быть -COND -2SG 1	-то -1SG	уйти -IMP -1SG.R	отсюда	уйти -IMP -1SG.R	уйти	
that so be -COND -2SG 1	-CL -1SG	go.away -IMP -1SG.R	from	here go.away -IMP -1SG.R	уйти	
pr adv v -v.nf -n.poss	pr -cl -n.poss	v -v.mood -v.pn	adv v -v.mood -v.pn	adv v -v.mood -v.pn	v	

Ну-ну, если ты так, я-то пойду-ка отсюда.

Well, well, if you are like that it might be best for me to leave, I'll leave.

Nun, nun, wenn du so bist, gehe also ich wohl weg von hier, gehe ich.

meu djamezi.163

Баарбинэ дя тэни[?]я буогуом!

Baarbinə d'a tənɨʔia buoguom!

Baarbinə	d'a	tənɨʔia	buəguəm!
baarbi -nə	d'a	tənɨʔia	buə -guə -m
baarbə -nə	d'a	tənɨʔia	buə -kuə -m
хозяйин -GEN.PL.1SG ALL	так	говорить -IMPFUT -1SG.S	
chief -GEN.PL.1SG ALL	so	speak -IMPFUT -1SG.S	
n -n.case-poss	pp adv	v -v.mood -v.pn	

Хозяин своему так расскажу.

I will report it to my master like this.

Meinem Hausherrn werde ich so berichten.

meu djamezi.164Тәтирә бии[?]иаизә, мату дя туримиди[?]ә, бии[?]я.Tätirä bii[?]iaidä, matu d'a turimid'[?]iä, bii[?]ia.

Tätirä	bii[?]iaidä,	matu	d'a turimid'[?]iä,	bii[?]ia.
täti -rə	bii - [?] iai -dä	ma -tu	d'a turimid' -i - [?] iä -3	bii - [?] ia -3
tə -rə	biu - [?] iä -tə ^c	mat -ntu	d'a turimis -ä - [?] iä -3	biu - [?] iä -3
tot -NOM.SG.2SG	уйти -PF -3SG.R	чум -GEN.SG.3SG	ALL отпрянуть -EP -PF	уйти -PF -[3SG.S]
that -NOM.SG.2SG	go.away -PF -3SG.R	tent -GEN.SG.3SG	ALL shrink.back -EP -PF	go.away -PF -[3SG.S]
pr -n.case-poss	v -v.tense -v.pn	n -n.case-poss	pp v -INS -v.tense -v.pn	v -v.tense -v.pn

*Этот ушёл, домой вернулся.**He left, went back home.**Dieser ging weg, nach Hause kehrte er zurück, ging weg.*

meu djamezi.165Әй, кураа конәму[?] нясы нилыты һануо.

Əj, kuraa konəmu? n'asi n'iliti hanuo.

Əj, kuraa konəmu?	n'asi n'iliti	hanuo.
əj kuraa konə -mu?	n'asi n'ili -ti -3	hanuo
ou kuraa konə -mu?	n'asi n'ili -ntu -3	hanuo
Excl корова щенок -NOM.SG.1PL	чуть жить -PRS	-[3SG.S] настоящий
Excl cow cub -NOM.SG.1PL	scarcely live -PRS	-[3SG.S] real
interj n n -n.case-poss	adv v -v.tense -v.pn	adj

*Наш телёнок едва живой.**Our cow calf is barely alive.**Unser Kalb lebt kaum noch.*

meu djamezi.166Тә – нәмәгәи[?] – хиими[?]ә.

Tə – nəməgəi? - hiimiä.

Tə – nəməgəi?	- hiiməmiä.
tə - nəməgəi - [?]	- hii -m -i - [?] iä -3
tə *** nəməgəä - [?]	*** hii -m -ä - [?] iä -3
ну *** прямой -GEN.PL	*** ночь -TRANSL -EP -PF -[3SG.S]
well *** straight -GEN.PL	*** night -TRANSL -EP -PF -[3SG.S]
interj *** adj -n.case	*** n -deriv.v -INS -v.tense -v.pn

*Ну, короче говоря вечерело.**Well, to be brief, it was getting late.*

Nun, kurz gesat, es wurde Abend.

meu djamezi.167

Хиимтэкэндитэ тахаряа тунди́аку сатэрэту нану тууʼэгэй, хурсиʼэгэй басу́дэгэтэ.

Hiimtəkənditə taharīaa tundiaku satərətu nanu tuuʼəgəj, hurs'iʼəgəj basuḍəgətə.

Hiimtəkənditə			taharīaa	tundiaku		satərətu		nanu		tuuʼəgəj,
hiimtəkə	-ndi	-tə	taharīaa	tundiā -ku		satərə -tu		na -nu	tu	-u -ʼə
hiimtəkə	-ntu	-ntə ^c	taharīaa	tunti -ʼku		satərə -ntu		na -nu	tuj	-ə -ʼə
наступить.ночь	-VNTEMP1	-LAT.SG	теперь	лиса -DIM		песец -GEN.SG.3SG	с	-LOCADV	прийти	-EP -PF
night.falls	-VNTEMP1	-LAT.SG	now	fox -DIM		polar.fox -GEN.SG.3SG	with	-LOCADV	come	-EP -PF
v	-v.nmnz	-n.case	adv	n	-n.augm	n	-n.case-poss	pp	-adv.case	v -INS -v.tense

hurs'iʼəgəj **basuḍəgətə.**

hurs'i	-ʼə	-gəj	basu	-ḍə	-gətə
hursə	-ʼə	-kəj	basu	-tə	-kə ^c tə
вернуться	-PF	-3DU.S	охотиться	-DRV1	-ABL.SG
come.back	-PF	-3DU.S	hunt	-DRV1	-ABL.SG
v	-v.tense	-v.pn	v	-deriv	-n.case

Когда начало темнеть лисича с пецом пришли, возвратились с охоты.

As darkness fell, the little fox and the polar fox returned.

Als es dunkel zu werden begann, kam das Füchschchen mit dem Polarfuchs, sie kamen zurück.

meu djamezi.168

Тэ – тунты мунунту – тэ, куніʼя нилыңың, кураа конә?

Tə – tuntı mununtu – tə, kuniʼia n'ilıñıñ, kuraa konə?

Тэ	-	tuntı	mununtu3	-	tə,	kuniʼia	n'ilıñıñ,	kuraa	konə?
tə	-	tuntı	munu -ntu -3	-	tə	kuniʼia	n'ili -ñi -ñ	kuraa	konə
tə	***	tuntı	munu -ntu -3	***	tə	kuniʼia	n'ili -ñu -ñ	kuraa	konə
ну	***	лиса	говорить -PRS	-[3SG.S]	***	ну	как жить -INTERR	-2SG.S	корова щенок
well	***	fox	say -PRS	-[3SG.S]	***	well	how live -INTERR	-2SG.S	cow cub
interj	***	n	v	-v.tense	-v.pn	***	interj pr	v	-v.mood -v.pn n n

Ну как живёшь телеёнок, спрашивает лиса.

Well - says the fox - how do you live?

"Nun - sagt der Fuchs -, nun wie lebst du, Kalb?"

meu djamezi.169

Маа дюрүмыче?

Maa d'ürimit'ə?

Мaa d'ürimit'ə?

maa d'ürimi -t'ə

maa d'ürimi -t'ə

что известие -NOM.PL.2SG

what news -NOM.PL.2SG

pr n -n.case-poss

Какаие у тебя весту?

What can you report?

Was hast du für Nachrichten?

meu djamezi.170

[Ңы²тәту дүньдитыты.]

[ŋiʔtətu d'ün'd'ititi.]

[ŋitəʔtu d'ün'd'ititi3.]

ŋitəʔtu d'ün'd'iti -ti -3

ŋiitə d'ün'd'iti -ntu -3

все.еще дрожать -PRS -[3SG.S]

still tremble -PRS -[3SG.S]

adv v -v.tense -v.pn

[Он всё дрожит.]

[It was shivering all over.]

[Es zittert überall.]

meu djamezi.171

Тахаряа мунунту: "Тәрәди² кәрсане.

Taharīaa mununtu: Tərəd'iʔ kərsan'ə.

Taharīaa mununtu3: Tərəd'iʔ kərsan'ə.

taharīaa munu -ntu -3 tərəd'i -ʔ kərsa -n'ə

taharīaa munu -ntu -3 tərəd'i -ʔ kərsu -nə

теперь говорить -PRS -[3SG.S] такой -NOM.PL дело -GEN.PL.1SG

now say -PRS -[3SG.S] such -NOM.PL case -GEN.PL.1SG

adv v -v.tense -v.pn adj -n.case n -n.case-poss

Он говорит: "Вот такие дела.

He says: "Such things.

Es sagt: "Solche Sachen.

meu djamezi.172

Туйсюэ тәти бингтисимэ, тәни²я мунудюо, әмы²ыа мунудюо."

Tujs'üä tәti binti?s'imә, tәni?iä munud'üo, әmi?iä munud'üo."

Tujs'üä3	tәti binti?s'imә,	tәni?iä munud'üä3,	әmi?iä munud'üä3."
tuj -s'üә -3	tәti binti?s'i -mә	tәni?iä munu -d'üә -3	әmi?iä munu -d'üә -3
tuj -suә -3	tә binti?s'i -mә	tәni?iä munu -suә -3	әmi?iä munu -suә -3
прийти -PST -[3SG.S]	тот росомаха -NOM.SG.1SG	так говорить -PST -[3SG.S]	вот.так говорить -PST -[3
come -PST -[3SG.S]	that wolverene -NOM.SG.1SG	so say -PST -[3SG.S]	in.this.way say -PST -[3
v -v.tense -v.pn	pr n -n.case-poss	adv v -v.tense -v.pn	adv v -v.tense -v.

Приходил этор росомаха, так говорил, едок говорил."

That wolverine came over, he said this and that."

Dieser mein Vielfrass ist gekommen, hat dies gesagt, hat das gesagt."

meu djamezi.173

Бәндә тәни?я сиәрчи дѣбта?а.

Bәndә tәni?ia s'iәrt'i d'ebta?a.

Bәn'd'ә ^с	tәni?iä s'iәrt'i	d'ebta?a3.
bәn'd'ә ^с	tәni?iä s'iәr -t'i	d'ebta -?a -3
bәnsә ^с	tәni?iä s'iәr -t'ü	d'ebtu -?ә -3
весь -[ACC.SG]	так дело -ACC.PL.3SG	рассказать -PF -[3SG.S]
all -[ACC.SG]	so affair -ACC.PL.3SG	tell -PF -[3SG.S]
adj -n.case	adv n -n.case-poss	v -v.tense -v.pn

Всё свои новости рассказал.

He told all his news.

Es erzählte alle seine Neuigkeiten.

Тахаряя тунты мунунту: "Әй, няли кәрсутә.

Tahariaa tunti mununtu: Әj, n'al'i kәrsutә.

Tahariaa tunti mununtu3:	Әj, n'al'i kәrsu tә.
tahariaa tunti munu -ntu -3	әj n'al'i kәrsu tә
tahariaa tunti munu -ntu -3	ou n'al'i kәrsu tә
теперь лиса говорить -PRS -[3SG.S]	Excl радость дело ну
now fox say -PRS -[3SG.S]	Excl gladness case well
adv n v -v.tense -v.pn	interj n n interj

Лисица говорит: "Ой, радостная весть-ведь.

The fox says: "Oh, really good news.

Der Fuchs sagt: "Oh, eine wirklich freudige Nachricht.

meu djamezi.174

Тахаряя сатәраңку, һонәи? коны?, коны? таба?а!

Tahariaa satəraŋku, ŋonəi? koni?, koni? taba?a!

Tahariaa	satəraŋku,	ŋonəi?	koni?,	koni?	taba?a!
tahariaa	satəra -ŋku	ŋonəi -ʔ	koni -ʔ	koni -ʔ	taba?a
tahariaa	satərə -ʔku	ŋonəə -ʔ	koni -ʔ	koni -ʔ	tabə
теперь	песец -DIM	еще.один -GEN.PL	пойти -IMP.2SG.S	пойти -IMP.2SG.S	туда
now	polar.fox -DIM	one.more -GEN.PL	go -IMP.2SG.S	go -IMP.2SG.S	there
adv	n -n.augm	adj -n.case	v -v.mood-pn	v -v.mood-pn	adv

Теперь песец снова иди, иди туда.

Now go again, arctic fox, go there.

Jetzt Polarfuchs, geh erneut, geh dahin.

meu djamezi.175

ŋonəi? дильситикəʔ!

ŋonəi? d'il's'itikəʔ!

ŋonəi?	d'il's'itikəʔ!
ŋonəi -ʔ	d'il's'iti -kə -ʔ
ŋonəə -ʔ	d'il's'iti -kə -ʔ
еще.один -GEN.PL	слушать -ITER -IMP.2SG.S
one.more -GEN.PL	listen -ITER -IMP.2SG.S
adj -n.case	v -v.deriv.v -v.mood-pn

Опять послушай!

Listen again!

Hörche wieder!

meu djamezi.176

Əmtirə n'erəbtəə n'era?a heði?siə kərsu."

Əmtirə n'erəbtəə n'era?a heði?siə kərsu."

Əmtirə	n'erəbtəə	n'era?a	heði?siə	kərsu.
əmti -rə	n'erə -btə -ə	n'era?a	heðiti -siə	kərsu
əm -rə	n'erə -btə -ə	n'era?a	hetit'i -suə	kərsu
этот -NOM.SG.2SG	перед -SUPERLAT -ADJREL	вперёд	идти -PST	дело
this -NOM.SG.2SG	before -SUPERLAT -ADJREL	forward	go -PST	case
pr -n.case-poss	pp -adj.deriv	-n.deriv.adj adv	v -v.tense	n

Это дело вперёд идёт."

Things are developing."

Diese Sache geht vorwärts."

meu djamezi.177

Тахаряа сатэраҥку, маа буозуту ичеҥу.

Tahariaa satəraŋku, maa buəđutu it'əŋu.

Tahariaa	satəraŋku,	maa	buəđutu	it'əŋu.				
tahariaa	satəra -ŋku	maa	buəđu -tu	i -t'ə	-ŋu	-3		
tahariaa	satərə -ʔku	maa	buəđu -tu	ij -ntə	-ŋu	-3		
теперь	песец -DIM	что	слово -NOM.SG.3SG	быгъ -IPFV	-INTERR	-[3SG.S]		
now	polar.fox -DIM	what	word -NOM.SG.3SG	be -IPFV	-INTERR	-[3SG.S]		
adv	n -n.augm	pr n	-n.case-poss	v -v.deriv.v	-v.mood	-v.pn		

Песеу, на это что скажет?

So, arctic fox, what can we answer?

Also Polarfüchschén, welche Wörter gibt es darauf?

meu djamezi.178

Бәнді чиндүки'ә, кона'а, дильситики'ә.

Bəndi t'indüki'ə, kona'a, d'il's'itiki'ə.

Bəndi	t'indüki'ə3,	kona'a3,	d'il's'itiki'ə3.					
bəndi	t'indü -ki -ʔə -3	kona -ʔa -3	d'il's'iti -ki -ʔə -3					
bənti	t'intə -ʔkə -ʔə -3	koni -ʔə -3	d'il's'iti -ʔkə -ʔə -3					
снаружи прыгать -RES	-PF -[3SG.S]	пойти -PF -[3SG.S]	слушать -RES -PF -[3SG.S]					
outside jump -RES	-PF -[3SG.S]	go -PF -[3SG.S]	listen -RES -PF -[3SG.S]					
pp v	-v.deriv.v -v.tense -v.pn	v -v.tense -v.pn	v -v.deriv.v -v.tense -v.pn					

Наружу выскочил, пошёл, начал слушать.

It jumped out, went there and listened.

Es sprang nach draußen, es ging los, es horchte.

meu djamezi.179

Тахаряа ҥарка'а дямуозу ҥануо кунтага'а моугәтә, ҥәнди'аи', диньдii'минә хирә.

Tahariaa ŋarka'a d'amuađu ŋanuə kuntaga'a mougətə, ŋəndi'ai', d'in'di'minə hirə.

Tahariaa	ŋarka'a ^c	d'amuađu	ŋanuə	kuntəga'a ^c	mougətə,	ŋəndi'ai'
tahariaa	ŋarka -ʔa - ^c	d'amua -đu	ŋanuə	kuntəga'a - ^c	mou -gətə	ŋəndi'ai'
tahariaa	ŋarka -ʔa - ^c	d'amua -tu	ŋanuə	kuntəga'a - ^c	mou -kə'tə	ŋənti'ai'?
теперь	медведь -AUGM -[GEN.SG]	горло -NOM.SG.3SG	настоящий	долгий -[GEN.SG]	земля -ABL.SG	наверное
now	bear -AUGM -[GEN.SG]	throat -NOM.SG.3SG	real	distant -[GEN.SG]	earth -ABL.SG	probably
adv	n -n.augm -n.case	n -n.case-poss	adj	adj -n.case	n -n.case	adv

d'indi'minə^c hirə.

d'indi -ʔmin -ə -^c hirə

d'intiⁿ -ʔmun -əu -^c hirə

молва -VN.IPF -EXCL -[GEN.SG] до

talk -VN.IPF -EXCL -[GEN.SG] to

n -v.nmz -excl -n.case pp

Теперь у медведя такой голос, точно из далёкой земли услышать наверно можно.

Now the big bear has a voice like out of the deep earth, clearly audible.

Jetzt hat der große Bär so eine Stimme wie aus tiefer Erde, wirklich, hörbar kann sie sein.

meu djamezi.180

Тәтирә мунунту: Әй, әмтирә тахаряя бинти²си² тансә тахаряя нәһуогитә нәһуо, таньди² нәмбума²а ненача²а бинтиси²адя²а², һондакәличичюң дяңгу², һойкәличичюң тәрәди² – кәәликаку².

Tәtirә mununtu: Әj, әmtirә taharīaa bintiʔs'iʔ tansә taharīaa nәһuәgitә nәһuә, tan'd'iʔ nәmbumaʔa n'enat'aʔa bintis'iʔad'aʔaʔ, һondakәl'it'it'üң d'aңguʔ, һojkәl'it'it'üң tәрәd'iʔ – kәәl'ikakuʔ.

Tәtirә	mununtu3:	Әj, әmtirә	taharīaa bintiʔs'iʔ	tansә taharīaa
tәti -rә	munu -ntu -3	әj әmti -rә	taharīaa bintiʔs'i -ʔ	tansә taharīaa
tә -rә	munu -ntu -3	ou әm -rә	taharīaa bintiʔs'i -ʔ	tansә taharīaa
тот -NOM.SG.2SG	говорить -PRS -[3SG.S]	этот -NOM.SG.2SG	теперь	росомаха -GEN.PL
that -NOM.SG.2SG	say -PRS -[3SG.S]	Excl this -NOM.SG.2SG	now	wolverene -GEN.PL
pr -n.case-poss	v -v.tense -v.pn	interj pr -n.case-poss	adv	n -n.case n adv

нәһуә, tan'd'iʔ	nәmbumaʔa3	n'enat'aʔa	binis'iʔad'aʔaʔ,
nәһuә tan'd'i -ʔ	nәmbu -m -a -ʔa -3	n'enat'a -ʔa	binis'i -ʔa -d'aʔa -ʔ
nәһhә tansә -ʔ	nәһhә -m -ә -ʔә -3	n'enat'ә -ʔa	binis'i -ʔa -d'aʔa -ʔ
плохой род -GEN.PL	плохой -TRANSL -EP -PF -[3SG.S]	огромный -AUGM	росомаха -AUGM -AUGM4 -NOM
bad clan -GEN.PL	bad -TRANSL -EP -PF -[3SG.S]	huge -AUGM	wolverene -AUGM -AUGM4 -NOM
adj n -n.case	adj -deriv.v -INS -v.tense -v.pn	adj -n.augm	n -n.augm -n.augm -n.cas

һondakәl'it'it'üң	d'aңguʔ,	һojkәl'it'it'üң	tәрәd'iʔ
һonda -kәl'it'i -t'üң	d'aңgu -ʔ	һoj -kәl'it'i -t'üң	tәрәd'i -ʔ
һonda ^c -kәl'it'ә -t'üң	d'aңku -ʔ	һoj -kәl'it'ә -t'üң	tәрәd'i -ʔ
ум -EMPH2 -NOM.PL.3PL	нет -NOM.PL	нога -EMPH2 -NOM.PL.3PL	такой -NOM.PL
mind -EMPH2 -NOM.PL.3PL	absent -NOM.PL	leg -EMPH2 -NOM.PL.3PL	such -NOM.PL
n -cl -n.case-poss	vn -n.case	n -cl -n.case-poss	adj -n.case

кәәl'ikaңkuʔ.

кәәl'ika -ku -ʔ

кәәl'ükü -ʔku -ʔ

короткий -DIM -NOM.PL

short -DIM -NOM.PL

adj -n.augm -n.case

Он говорит: "Эй, этот росомаший род из плохих самый наихудший, самый плохой росомаха, даже ума нету, и ноги и них короткие."

He says: "This kin of wolverines is the worst of the worst wolverine kins, they don't even have brains, and their legs are short."

Er sagt: "He, diese Sippe der Vielfraße ist von den schlechtesten die schlechteste Vielfraßsippe, sogar Verstand haben sie nicht, und ihre Beine sindkurz."

meu djamezi.181

Њуолы тәсиә кураа конә хы'ләсыәдәә.

Ŋuoli täs'ia kuraa konә hi'lәsiәd'әә.

Ŋuoli täs'ia kuraa konә hi'lәsiәd'әә.

ŋuoli täs'ia kuraa konә hi'lә -siәd'әә

ŋuoli täs'ia kuraa konә hi'lә -suәd'әә

конечно сейчас корова щенок страшный -PT.PST

certainly now cow cub horrible -PT.PST

adv adv n n adj -v.nmnz

Конечно какой-то, который испугался телёнка.

Especially one like this who is frightened even of a calf.

Vor allem so einer, auch vor einem Kalb erschreckender.

meu djamezi.182

Тахаряа нинтуу тәтирә җана?саләгу тә.

Tahariaa n'intuu tәtirә җana?salәgu tә.

Tahariaa n'intuu tәtirә җana?salәgu tә.

tahariaa n'intuu tәti -rә җana?sa -lәgu tә

tahariaa n'intuu tә -rә җana?saⁿ -rәku tә

теперь не тот -NOM.SG.2SG человек -COMP ну

now not that -NOM.SG.2SG man -COMP well

adv ptcl pr -n.case-poss n -cl interj

Он на человека не похож ведь.

Not really similar to a human.

Also einem Menschen wirklich nicht ähnlich.

meu djamezi.183

Талу тахаряа, җүлязә, тәнә коукәҗ.

Talu tahariaa, җül'iaдә, тәнә koukәҗ.

Talu tahariaa, ɲül'iaðə, tənə koukəŋ.

talu tahariaa ɲül'iaðə tənə kou -kə -ŋ

talu tahariaa ɲül'iatə tənə koi -kə -ŋ

каждый теперь волк ты оставить -IMPFUT -2SG.S

every now wolf you.SG leave -IMPFUT -2SG.S

adj adv n pr v -v.mood -v.pn

Завтра волк ты останешся.

Tomorrow, you will stay, wolf.

Morgen also, Wolf, bleibst du.

meu djamezi.184

Тэнэ нибининтэ куні'я маагэличэ мыэ', мэнэ коу'сузэм.

Тэнэ n'ibinintə kuni'ia maagəl'it'ə miə?, mənə kou?suðəm.

Тэнэ n'ibinintə kuni'ia maagəl'it'ə miə?, mənə kou?suðəm.

tənə n'i -bini -ntə kuni'ia maa -gəl'it'ə miə -? mənə kou -?suðə -m

tənə n'i -hü?nü -ntə kuni'ia maa -kəl'it'ə mej -? mənə koi -?sutə -m

ты NEG -CONDFUT -2SG как что -EMPH2 сделать -CNEG я оставить -FUT -1SG.S

you.SG NEG -CONDFUT -2SG how what -EMPH2 do -CNEG I leave -FUT -1SG.S

pr v -v.nf -n.poss pr pr -cl v -v.cn pr v -v.tense -v.pn

Если ты ничего не делаешь, я остаюсь.

If you don't do anything, I'll stay.

Wenn du nichts machst, bleibe ich.

meu djamezi.185

Тахаряа нисызитэ' хобтэ' тэндиче.

Tahariaa n'isiðitə? hobtə? təndit'ə.

Tahariaa n'isiðitə? hobtə? təndit'ə.

tahariaa n'i -s'idi -tə? hobtə -? təndi -t'ə

tahariaa n'i -?sutə -ntə? hobtə -? tə -t'ə

теперь NEG -FUT -3PL.R пройти -CNEG тот -NOM.PL.2SG

now NEG -FUT -3PL.R walk -CNEG that -NOM.PL.2SG

adv v -v.tense -v.pn v -v.cn pr -n.case-poss

Тогда они никуда не денутся.

Then they won't reach anything.

Dann kommen sie nirgendwo ran.

meu djamezi.186

Тэрэди буозу динди'э, сатэраңку мату дя чиндүки'э, бии'иаизэ.

Tərəd'i buoðu d'indiʔə, satəraŋku matu d'a t'indükiʔə, biiʔiaiðə.

Tərəd'i ^c	buoðu ^c	d'indiʔə3,	satəraŋku	matu	d'a
tərəd'i - ^c	buoðu - ^c	d'indi -ʔə -3	satəra -ŋku	ma -tu	d'a
tərəd'i - ^c	buoðu - ^c	d'inti -ʔə -3	satərə -ʔku	mat -ntu	d'a
такой -[ACC.SG]	слово -[ACC.SG]	услышать -PF -[3SG.S]	песец -DIM	дом -GEN.SG.3SG	ALL
such -[ACC.SG]	word -[ACC.SG]	hear -PF -[3SG.S]	polar.fox -DIM	home -GEN.SG.3SG	ALL
adj -n.case	n -n.case	v -v.tense -v.pn	n -n.augm	n -n.case-poss	pp

t'indükiʔə3, biiʔiaiðə.

t'indü -ki -ʔə -3	bii -ʔiai -ðə
t'intə -ʔkə -ʔə -3	biu -ʔə -tə ^c
прыгать -RES -PF -[3SG.S]	уйти -PF -3SG.R
jump -RES -PF -[3SG.S]	go.away -PF -3SG.R
v -v.deriv.v -v.tense -v.pn	v -v.tense -v.pn

Такое слово услышав песец в сторону своего чума прыгнул, ушёл.

Hearing such words the polar fox ran off towards his tent.

Solche Wörter hörte er, sprang das Polarfüchschchen in Richtung seines Zelttes davon.

meu djamezi.187

Tabə čuödyä taħarja bəñde djuřymyčy debtaʔa.

Tabə t'üüd'a taharīaa bən'd'ə d'ürimit'i d'ebtaʔa.

Tabə t'üüd'a taharīaa bən'd'ə ^c	d'ürimit'i	d'ebtaʔa3.
tabə t'üü -d'a taharīaa bən'd'ə - ^c	d'ürimi -t'i	d'ebta -ʔa -3
tabə t'üü -sa taharīaa bənsə - ^c	d'ürimi -t'ü	d'ebtu -ʔə -3
туда прийти -INF теперь весь -[ACC.SG]	известие -ACC.PL.3SG	рассказать -PF -[3SG.S]
there arrive -INF now all -[ACC.SG]	news -ACC.PL.3SG	tell -PF -[3SG.S]
adv v -v.inf adv	adj -n.case n	-n.case-poss v -v.tense -v.pn

Добравшись туда всё услышанное повторил.

Arriving there he told what he had heard.

Dort also angekommen erzählte er alles Gehörte.

meu djamezi.188

Tundīaku mununtu: "Tətirə taħarja səŋkəlikü.

Tundiaku mununtu: "Tətirə taharīaa səŋkəl'ikü.

Tundīaŋku mununtu3:	Tətirə	taharīaa səŋkəl'ikü.
tundīa -ŋku munu -ntu -3	təti -rə	taharīaa səŋkəl'ikü
tuntü -ʔku munu -ntu -3	tə -rə	taharīaa səŋkəl'ikü
лиса -DIM говорить -PRS -[3SG.S]	тот -NOM.SG.2SG	теперь тяжёлый

fox -DIM say -PRS -[3SG.S] that -NOM.SG.2SG now heavy
 n -n.augm v -v.tense -v.pn pr -n.case-poss adv adj

Лисица говорит: "Это тяжёленька.

The little fox says: "That's a bit difficult.

Das Füchschen sagt: "Das ist ein bisschen schwierig.

meu djamezi.189

Нүлязэкүэ сәңкәликү.

ᠨᠦᠯᠢᠶᠠᠳᠦᠬᠦᠰᠦ᠋ ᠰᠡᠩᠬᠡᠯᠢᠬᠦ.

ᠨᠦᠯᠢᠶᠠᠳᠦᠬᠦᠰᠦ᠋ ᠰᠡᠩᠬᠡᠯᠢᠬᠦ.

ᠨᠦᠯᠢᠶᠠᠳᠦ -küэ сәңкәликү

ᠨᠦᠯᠢᠶᠠᠳᠦ -küэ сәңкәликү

волк -то1 тяжёлый

wolf -CL1 heavy

n -cl adj

С волком будет тяжёлевато.

The wolf is a difficult task.

Mit dem Wolf also wird es schwierig.

meu djamezi.190

Тә тәбтәрьяа һондату нинту бинти?сигәтә ми.

Тә тәбтәриаа һондату н'инту бинти?с'игәтә ми.

Тә тәбтәриаа һондату н'интуу бинти?с'игәтә ми.

тә тәбтә -риаа һонда -ту н'интуу бинти?с'и -гәтә ми

тә тәбтә -раа һонда^c -ту н'интуу бинти?с'и -кә^cтә ми

ну тоже -LIM ум -NOM.SG.3SG не росомаха -ABL.SG мы.DU

well also -LIM mind -NOM.SG.3SG not wolverene -ABL.SG we.DU

interj adv -cl n -n.case-poss ptcl n -n.case pr

Но всё равно он не умнее росомаха.

At least he doesn't have more brains than the wolverine.

Aber jedenfalls hat er nicht mehr Verstand als der Vielfrass.

meu djamezi.191

Һондату, һәнди?аи?, минтиәгәны дянгуичю.

ᠬᠣᠨᠳᠠᠲᠤ, ᠬᠡᠨᠳᠢᠶᠠᠢ?, ᠮᠢᠨᠲᠢᠶᠠᠭᠦᠨᠢ ᠳᠢᠨᠵᠤᠢᠴᠢᠣ.

ᠬᠣᠨᠳᠠᠲᠤ, ᠬᠡᠨᠳᠢᠶᠠᠢ?, ᠮᠢᠨᠲᠢᠶᠠᠭᠦᠨᠢ ᠳᠢᠨᠵᠤᠢᠴᠢᠣ.

һонда -ту һәнди?аи? минтиәгәни д'ангуј -т'ү -3

ɲonda ^c -tu	ɲəntʰiai?	mintʰiakəni	d'aŋkuj	-ntu	-3
ум -NOM.SG.3SG	навверное	навверное	отсутствовать -PRS	-[3SG.S]	
mind -NOM.SG.3SG	probably	probably	be.absent -PRS	-[3SG.S]	
n	-n.case-poss	adv	adv	v	-v.tense -v.pn

Может ума у него никокого нету.

Maybe even no brains at all.

Verstand, kann sein, hat er überhaupt keinen.

meu djamezi.192

Күзюхю[?] тахаряа куні[?]я нилыбині, ɲонəə ɲондатəмту[?] тəзə[?]сузəм.

Küđiahü? tahariaa kuni?ia n'ilibini, ɲonəə ɲondatəmtu? təðə?suðəm.

Küđiahü?	tahariaa	kuni?ia	n'ilibini,	ɲonəə	ɲondatəmtu?	təðə?suðəm.
küđia -hü?	tahariaa	kuni?ia	n'ili -bini	ɲonəə	ɲonda -tə -mtu?	təðə -?suðə -m
kütia -hü?	tahariaa	kuni?ia	n'ili -hü?nü	ɲonəə	ɲonda ^c -tə -mtu?	tətu -?sutə -m
встать -COND	теперь	как	жить -CONDFUT	еще.один ум	-DEST -ACC.SG.2PL	дать -FUT -1SG.S
get.up -COND	now	how	live -CONDFUT	one.more mind	-DEST -ACC.SG.2PL	give -FUT -1SG.S
v	-v.nf	adv	pr	v	-v.nf	adj n -n.dest -n.case-poss v -v.tense -v.pn

Завтра как-бы не жили я ещё ума дам вам.

Be that as it may, tomorrow I will give you some brains.

Morgen, also, wie das Leben auch ist, gebe ich euch noch Verstand.

meu djamezi.193

Сатəрə, тəнə коукəŋ!

Satərə, tənə koukəŋ!

Satərə, tənə koukəŋ!

satərə	tənə	kou	-kə	-ŋ
satərə	tənə	koi	-kə	-ŋ
песец ты	оставить -IMPFUT	-2SG.S		
polar.fox	you.SG	leave -IMPFUT	-2SG.S	
n	pr	v	-v.mood	-v.pn

Песец ты останешься.

Arctic fox, you'll stay!

Polarfuchs, du bleibst!

meu djamezi.194

Курəа конə нану ми куні[?]яйчи ихюні муантуркуəми дялы бəимəны.

Kuraa konə nanu mi kuni?iajt'i ihüni muanturkuəmi d'ali bəiməni.

Kuraa ^c	konə ^c	nanu	mi	kuni?iajt'i	ihüni	muanturkuəmi
--------------------	-------------------	------	----	-------------	-------	--------------

kuraa	- ^c	konə	- ^c	na	-nu	mi	kuniʔiā	-jt'i	i	-hü	-ni	muantur	-kuə	-mi
kuraa	- ^c	konə	- ^c	na	-nu	mi	kuniʔiā	-t'ə	ij	-hüʔ	-ni	muantur	-kuə	-mi
корова	-[GEN.SG]	щенок	-[GEN.SG]	с	-LOCADV	мы.DU	как	-EMPHI	быть	-COND	-1DU	мучиться	-IMPFUT	-1DU
cow	-[GEN.SG]	cub	-[GEN.SG]	with	-LOCADV	we.DU	how	-EMPHI	be	-COND	-1DU	suffer	-IMPFUT	-1DU
n	-n.case	n	-n.case	pp	-adv.case	pr	pr	-cl	v	-v.nf	-n.poss	v	-v.mood	-v.pn

Мы с телёнком ка-нибудь смучясь будем ходить весь день.

We'll struggle all day with the calf somehow.

Mit dem Kalb werden wir uns irgendwie abquälen den ganzen Tag.

meu djamezi.195

Тəʔə, тəниʔiā мiəʔəʔ.

Тəʔə, тəниʔiā мiəʔəʔ.

Тəʔə, тəниʔiā мiəʔəʔ.

təʔə	təniʔiā	miə	-ʔə	-ʔ
tə	təniʔiā	mej	-ʔə	-ʔ
ну	так	сделать	-PF	-3PLS
well	so	do	-PF	-3PLS
interj	adv	v	-v.tense	-v.pn

Ну так они сделали.

Well, they did it like this.

Nun, so taten sie es.

meu djamezi.196

Нəмəгəiʔ, күзятудя тəтирə тахаряя тунты, кундаʔсуэдəэ нисыэдəэ, неначаʔа ɲануə манакүʔ декəмəэ неначаʔа ɲүлязəкубаʔа тəтубату.

Nəməgəiʔ, küdiatud'a tətirə tahariaa tunti, kundaʔsuəd'əə n'isiəd'əə, n'enat'aʔa ɲanuə manaküʔ d'ekəməə n'enat'aʔa ɲül'iaðəkubaʔa^c tətubatu.

Нəмəгəiʔ,	küdiatud'a	tətirə	tahariaa	tunti,	kundasued'əə	n'isiəd'əə,
nəməgəi	-ʔ	küdiā	-tu	-d'a	təti	-rə
nəməgəə	-ʔ	kütia	-tu	-sa	tə	-rə
прямой	-GEN.PL	встать	-TR	-INF	тот	-NOM.SG.2SG
straight	-GEN.PL	get.up	-TR	-INF	that	-NOM.SG.2SG
adj	-n.case	v	-v.deriv.v	-v.inf	pr	-n.case-poss
					adv	n
					v	-v.nmnz
					v	-v.nmnz

n'enat'aʔa ^c	ɲanuə ^c	manaküʔ	d'ekəməə ^c	n'enat'aʔa ^c		
n'enat'a	-ʔa	- ^c	ɲanuə	- ^c		
n'enat'ə	-ʔa	- ^c	ɲanuə	- ^c		
огромный	-AUGM	-[ACC.SG]	настоящий	-[ACC.SG]		
huge	-AUGM	-[ACC.SG]	real	-[ACC.SG]		
			только.что	разделить	-PT.PASS	-[ACC.SG]
			just.now	cut	-PT.PASS	-[ACC.SG]
				огромный	-AUGM	-[ACC.SG]
				huge	-AUGM	-[ACC.SG]

adj -n.augm -n.case adj -n.case adv v -v.nmnz -n.case adj -n.augm -n.case

ηül'iaðə^c kubaʔa^c tətubatu3.

ηül'iaðə -^c kuba -ʔa -^c tətu -batu -3

ηül'iatə -^c kuhu -ʔa -^c tətu -hatu -3

волк -[GEN.SG] шкура -AUGM -[ACC.SG] принести -INFER -[3SG.S]

wolf -[GEN.SG] skin -AUGM -[ACC.SG] bring -INFER -[3SG.S]

n -n.case n -n.augm -n.case v -v.mood -v.pn

Короче говоря, утром лиса спала или не спала, но большую волочью шкуру, только что снятую принесла.

Let's say it briefly, in he morning the fox has either slept or not, but he brought a large, freshly skinned wolf's pelt.

Kurz gesagt, am Morgen schlief der Fuchs, oder er schlief nicht, aber ein großes, gerade abgezogenes, großes Wolfsfell brachte er heran.

meu djamezi.197

Курəгуй камачю һəзүтү?[?]

Kurəguj kamat'ü һəðütü?[?]

Kurəguj kamat'ü һəðütü?[?]

kurəgu -j kam -a -t'ü һəðü -tü -ʔ

kurəku -j kam -ə -t'ü һəтə -ntu -ʔ

разный -VOC.SG кровь -EP -NOM.PL.3SG увидеть -PRS -3PL.S

various -VOC.SG blood -EP -NOM.PL.3SG see -PRS -3PL.S

adj -n.case n -INS -n.case-poss v -v.tense -v.pn

Даже кровь на ней видно.

There was even blood visible on it.

Sogar Blut konnte man darauf sehen.

meu djamezi.198

Камдеəйчю, кухуəдеəйчю һы[?]тəндун[?] нинту[?] нəмəə.

Kamd'əəjt'ü, kuhuəd'əəjt'ü һi[?]təndun[?] n'intu[?] nəməə.

Kamd'əəjt'ü, kuhuəd'əəjt'ü һi[?]təndun[?] n'intuu nəməə.

kam -d'əə -t'ü kuhuə -d'əə -t'ü һi[?]tə -ndun[?] n'intuu nə -мəə

kam -d'əə -t'ü kuhuə -d'əə -t'ü һi[?]tə -ntun[?] n'intuu nə -мəə

кровь -ANT -NOM.PL.3SG кожа.человека -ANT -NOM.PL.3SG все.еще -3PL не скоблить -PT.PASS

blood -ANT -NOM.PL.3SG skin.of.a.man -ANT -NOM.PL.3SG still -3PL not scrap -PT.PASS

n -n.ant -n.case-poss n -n.ant -n.case-poss adv -n.poss ptcl v -v.nmnz

Кровь, шилы ецё не выскобленийй.

The blood, the skin, they were still there, not scraped off yet.

meu djamezi.199

Манакү? џануэ декэмэа куху.

Manakü? ɟanuə d'ekəməə kuhu.

Manakü? ɟanuə d'ekəməə kuhu.

manakü? ɟanuə d'ekə -məə kuhu

manakü? ɟanuə d'ekə -məə kuhu

только.что настоящий разделить -PT.PASS шкура

just.now real cut -PT.PASS skin

adv adj v -v.nmnz n

Только-что снятая шкура.

A freshly skinned pelt

Ein gerade abgezogenes Fell.

meu djamezi.200

Тәтирә тахаряа мунунту, тундӣаку мунунту сатәрәту дя: "Тәбтә нянтә, нера?а нянтә мантә тәнә әми?яа койки?әми.

Tətirə taharīaa mununtu, tundīaku mununtu satərətu d'a: Təbtə n'antə, n'era?a n'antə mantə tənə əmi?ia kojki?əmi.

Tətirə taharīaa mununtu3, tundīanku mununtu3 satərətu

təti -rə taharīaa munu -ntu -3 tundīa -ɟku munu -ntu -3 satərə -tu

tə -rə taharīaa munu -ntu -3 tunt̄i -ʔku munu -ntu -3 satərə -ntu

тот -NOM.SG.2SG теперь говорить -PRS -[3SG.S] лиса -DIM говорить -PRS -[3SG.S] песец -GEN.SG.3SG

that -NOM.SG.2SG now say -PRS -[3SG.S] fox -DIM say -PRS -[3SG.S] polar.fox -GEN.SG.3SG

pr -n.case-poss adv v -v.tense -v.pn n -n.augm v -v.tense -v.pn n -n.case-poss

n'antə, n'era?a n'antə mantə tənə əmi?ia koiki?əmi.

n'antə n'era?a n'antə mantə tənə əmi?ia koi -ki -ʔə -mi

n'antə n'era?a n'antə mantə tənə əmi?ia koi -ʔkə -ʔə -mi

пай вперед пай как ты вот.так оставить -RES -PF -1DU.S/O

share forward share as you.SG in.this.way leave -RES -PF -1DU.S/O

n adv n pp pr adv v -v.deriv.v -v.tense -v.pn

Лисица говорит песцу: "Ты тоже, как твой товарищ останешься.

So it says, the little fox tells the arctic fox: "We will leave you here like your fellow.

Also sagt er, das Fühsschen sagt dem Polarfuchs: "Wir werden dich auch, wie deinen Kumpan, so lassen.

meu djamezi.201

Силякэрэ, бакээрэ бэнсэ чентырыэ иңэ!

S'il'akərə, bakäärə bənsə t'entiriə iŋə!

S'il'akərə,		bakäärə		bənsə	t'entiriə		iŋə!		
s'il'akə	-rə	bakəə	-rə	bənsə	t'entiri	-tiə	i	-ŋəə	-3
s'il'akə	-rə	bakəə	-rə	bənsə	t'entiri	-ntuə	ij	-ŋəə	-3
доска.для.выделки.шкур	-NOM.SG.2SG	скребок	-NOM.SG.2SG	весь	приготовить	-PT.PRS	быть	-IMP	-[3SG.S]
planned.board	-NOM.SG.2SG	scraper	-NOM.SG.2SG	all	make	-PT.PRS	be	-IMP	-[3SG.S]
n	-n.case-poss	n	-n.case-poss	adj	v	-v.nmnz	v	-v.mood	-v.pn

Скребок, доску всё приготовить!

The skin scarper, the board, everything is prepared.

Das Schabeisen, das Brett, alles sei vorbereitet.

meu djamezi.202

Әмты күбумтә, әми?яа бәнсә лайкугәң нянтә мантә.

Әmti kubumtə, әmi?iä bənsə lajkugəŋ n'antə mantə.

Әmti	kubumtə,	әmi?iä	bənsə	lajkugəŋ		n'antə	mantə.		
әmti	kubu	-mtə	әmi?iä	bənsə	lajku	-gə	-ŋ	n'antə	mantə
әm	kuhu	-mtə	әmi?iä	bənsə	lajku	-kə	-ŋ	n'antə	mantə
этот	шкура	-ACC.SG.2SG	вот.так	весь	расвесить	-IMPFUT	-2SG.S	пай	как
this	skin	-ACC.SG.2SG	in.this.way	all	hang.up	-IMPFUT	-2SG.S	share	as
pr	n	-n.case-poss	adv	adj	v	-v.mood	-v.pn	n	pp

Эту шкуру растели, как твой товарищ.

Your fur, spread everything out, like your fellow.

Dein Fell, alles breite so aus, wie dein Kumpan.

meu djamezi.203

Тахаряа буозузиче һонәнтуҗ туйсюзә? нантә тәптә мантә.

Tahariaa buəduiit'ə һonəntuŋ tujs'üðə? n'antə təptə mantə.

Tahariaa	buəduiit'ə		һonəntuŋ	tujs'üðə?		n'antə	təptə	mantə.			
tahariaa	buədu	-ði	-t'ə	һonə	-ntuŋ	tuj	-s'üðə	-?	n'antə	təptə	mantə
tahariaa	buədu	-tə	-t'ə	һonə	-ntuŋ	tuj	-ʔsutə	-?	n'antə	təptə	mantə
теперь	слово	-DRV1	-NOM.PL.2SG	сам	-3PL	прийти	-FUT	-3PL.S	пай	тоже	как
now	word	-DRV1	-NOM.PL.2SG	oneself	-3PL	come	-FUT	-3PL.S	share	also	as
adv	n	-deriv	-n.case-poss	pr	-n.poss	v	-v.tense	-v.pn	n	adv	pp

Слова тебе самы придут, как товарищу твоему.

The words will come to you on their own, like they came to your fellow.

Die Worte werden dir von selbst kommen, wie sie auch deinem Kumpanen gekommen sind.

meu djamezi.204

Ми тыминяа кураа конэ нану кона?ами, басутэтуми дялымэны.

Mi timiniāa kuraa konə nanu kona?ami, basutətumi d'aliməni.

Mi	timiniā	kuraa ^c	konə ^c	nanu	kona?ami,	basutətumi							
mi	timiniā	kuraa - ^c	konə - ^c	na -nu	kona -ʔa	-mi	basu	-tə	-tu				
mi	timiniā	kuraa - ^c	konə - ^c	na -nu	koni -ʔə	-mi	basu	-ntə	-ntu				
мы.DU	теперь	корова	-[GEN.SG]	шенок	-[GEN.SG]	с	-LOCADV	пойти	-PF	-1DU.S/O	охотиться	-IPFV	-PRS
we.DU	now	cow	-[GEN.SG]	cub	-[GEN.SG]	with	-LOCADV	go	-PF	-1DU.S/O	hunt	-IPFV	-PRS
pr	adv	n	-n.case	n	-n.case	pp	-adv.case	v	-v.tense	-v.pn	v	-v.deriv.v	-v.tense

Мы с телёнком сейчас пойдём, весь день охотиться будем.

We will go with the calf now, we will hunt all day.

Wir werden mit dem Kalb jetzt losgehen, den ganzen Tag werden wir jagen.

meu djamezi.205

Коуньдерымхи? тахаряа тәти һүлязә туйсюзә.

Koun'd'ərimhi? tahariāa təti ɥül'iaðə tujs'üðə.

Koun'd'ərimhi?	tahariāa	təti	ɥül'iaðə	tujs'üðə.				
koun'd'əri	-m	-hi?	tahariāa	təti ɥül'iaðə	tuj	-s'üðə	-3	
koun'd'əri	-m	-hü?	tahariāa	tə	ɥül'iatə	tuj	-ʔsutə	-3
статья.полдень	-TRANSL	-COND	теперь	тот	волк	прийти	-FUT	-[3SG.S]
be.noon	-TRANSL	-COND	now	that	wolf	come	-FUT	-[3SG.S]
v	-deriv.v	-v.nf	adv	pr	n	v	-v.tense	-v.pn

Когда наступит полдень этот волк придёт.

When noon approaches, this wolf comes.

Wenn es Mittag wird, kommt dieser Wolf.

meu djamezi.206

Ҳонәнтә сәһүрәтә!

Ḥonəntə səḥürətə!

Ḥonəntə	səḥürətətə!				
ḥonə	-ntə	səḥür	-r	-ə	-tə
ḥonə	-ntə	səḥür	-r	-ə	-tə
сам	-2SG	смотреть	-FREQ	-EP	-IMP.2SG.O
oneself	-2SG	look	-FREQ	-EP	-IMP.2SG.O
pr	-n.poss	v	-v.deriv.v	-INS	-v.mood-pn

Сам смотри!"

Look yourself!"

meu djamezi.207

Тахаряа, нэмэгэи?, коуньдерымы?э.

Taharīaa, nэмэгэи?, koun'd'ərimi?э.

Taharīaa, nэмэгэи?, koun'd'ərimi?э3.

taharīaa nэмэгэи -? koun'd'əri -m -i -?э -3

taharīaa nэмэгээ -? koun'd'əri -m -ntu -?э -3

теперь прямой -GEN.PL статья.полдень -TRANSL -PRS -PF -[3SG.S]

now straight -GEN.PL *** -TRANSL -PRS -PF -[3SG.S]

adv adj -n.case v -deriv.v -v.tense -v.tense -v.pn

Так, короче говоря, наступил полдень.

So, said briefly, noon came.

So, kurz gesagt, wurde es Mittag.

meu djamezi.208

Эй, сатэраңку тахаряа тэбтэ хылэдатэты.

Əj, satəraŋku taharīaa təbtə hiləd'atəti.

Əj, satəraŋku taharīaa təbtə hiləd'atəti3.

əj satəra -ŋku taharīaa təbtə hiləd'a -tə -ti -3

ou satərə -?ku taharīaa təbtə hiləd'a -ntə -ntu -3

Excl песец -DIM теперь тоже бояться -IPFV -PRS -[3SG.S]

Excl polar.fox -DIM now also be.afraid -IPFV -PRS -[3SG.S]

interj n -n.augm adv adv v -v.deriv.v -v.tense -v.pn

Ой, песец тоже боится.

Oh, the little polar fox was afraid, too.

Oh, das Polarfüchschen fürchtete sich auch.

meu djamezi.209

[Ңонэиңяли?.]

[Ңонэиңјал'и?.]

[Ңонэиңјал'и?.]

ŋonəi -ŋjal'i -?

ŋonəə -ŋalə -?

еще.один -даже -GEN.PL

one.more -even -GEN.PL

adj -cl -n.case

[Ещё больше.]

[Even more.]

[Noch mehr.]

meu djamezi.210

Ҳонәиңяли[?] дюнсәру[?]изә.

Ҳонәиң[̂]ial'i? d'ünsәru?iðә.

Ҳонәиң[̂]ial'i? d'ünsәru?iðә.

Ҳонәи -ң[̂]ial'i -? d'ünsәru -ʔi -ðә

Ҳонәә -ңalә -? d'ünsәru -ʔә -tә^c

еще.один -даже -GEN.PL дрожать -PF -3SG.R

one.more -even -GEN.PL shivere -PF -3SG.R

adj -cl -n.case v -v.tense -v.pn

Ещё больше дрожит.

It shivered even more.

Noch mehr zitterte es.

meu djamezi.211

Коучю курәгуй әми[?]џа һусири[?] биәзы[?]а дялы мантә.

Kout'ü kurәguj әmi[?]џa һus'iiri? biәði?a d'ali mantә.

Kout'ü kurәguj әmi[?]џa һus'iiri? biәði?a d'ali^c mantә.

kou -t'ü kurәgu -j әmi[?]џa һus'iir -i -ʔ biә -ði -ʔa d'ali^c mantә

kou -t'ü kurәku -j әmi[?]џa һus'iir -ntu -ʔ biә -tә -ʔa d'ali^c mantә

ухо -NOM.PL.3SG разный -VOC.SG вот.так двигаться -PRS -3PL.ветер -DRV1 -AUGM день -[GEN.SG] как

ear -NOM.PL.3SG various -VOC.SG in.this.way move -PRS -3PL.wind -DRV1 -AUGM day -[GEN.SG] as

n -n.case-poss adj -n.case adv v -v.tense -v.pnn -deriv -n.augm n -n.case pp

Уша у него так шевелятся как ветренный день.

Its ears even wiggled like on a windy day.

Seine Ohren wackelten sogar so, wie an einem windigen Tag.

meu djamezi.212

Тахаряа коун[?]дерымы[?]әңуту.

Tahar[̂]iaa koun'd'әrimi?әңutu.

Tahar[̂]iaa koun'd'әrimi?әңutu.

tahar[̂]iaa koun'd'әri -m -i -ʔә -3 -ңutu

tahar[̂]iaa koun'd'әri -m -ә -ʔә -3 -ңutu

теперь статья.полдень -TRANSL -EP -PF -[3SG.S] -точно

now *** -TRANSL -EP -PF -[3SG.S] -just

adv v -deriv.v -INS -v.tense -v.pn -cl

Точно наступил полдень.

It just became noon.

Gerade wurde es Mittag.

meu djamezi.213

Тә чюрәтя тахаряа тәкүә такәзә мирәима? туймунучюң.

Тә t'ühәni taharīaa tәküә takәḏә mirәima? tujmunut'üң.

Тә ^c	t'ühәni	taharīaa	tәküә	takәḏә	mirәima?	tujmunut'üң.
tә - ^c	t'ühә -ni	taharīaa	tә -küә	takә -ḏә	mirәima -?	tuj -munu -t'üң
tә - ^c	t'ühә -nu	taharīaa	tә -küә	takә -tә	mirәimü -?	tuj -munuj -ntuң
tot -[GEN.SG]	пора -LOCADV	теперь	tot -to1	зад -ABLADV	звук.шагов -NOM.PL	прийти -AUD -3PL
that -[GEN.SG]	time -LOCADV	now	that -CL1	rear -ABLADV	*** -NOM.PL	come -AUD -3PL
pr -n.case	advn -adv.case	adv	pr -cl	advn -adv.case	n -n.case	v -v.nf -n.poss

В этот момент за чумом шагу раздались.

In this moment, steps from behind were heard.

In diesem Moment wurden Schritte von hinten hörbar.

meu djamezi.214

Әй, тахаряа мою дүңхәлюкү исюә ихютү, һусиирхязәә һәнди?аи?

Әj, taharīaa mou d'üñhәl'ükü is'üә ihütü, һus'iirhīaaḏәә һәndi?ai?

Әj,	taharīaa	mou	d'üñhәl'ükü	is'üә3	ihütü,	һus'iirhīaaḏәә3	һәң
әj	taharīaa	mou	d'üñhә -l'ükü	i -s'üә -3	i -hü -tü	һus'iir -hīaaḏәә -3	һәң
ou	taharīaa	mou	d'üñhә -l'iku	ij -suә -3	ij -hü? -ntu	һus'iir -haatәә -3	һәң
Excl	теперь	земля	дерн -QUAL1	быть -PST	-[3SG.S] быть -COND -3SG	двигаться -IRREAL	-[3SG.S] навең
Excl	now	earth	turf -QUAL2	be -PST	-[3SG.S] be -COND -3SG	move -IRREAL	-[3SG.S] probә
interj	adv	n	n	-adj.deriv	v -v.tense -v.pn	v -v.nf -n.poss	v -v.mood -v.pn adv

Если бы земля была болотистая, она наверно шевелилась бы.

If the earth had been swampy, the earth would have probably shaken too.

Wenn die Erde sumpfig gewesen wäre, so hätte die Erde wahrscheinlich auch gezittert.

meu djamezi.215

Тә?ә, ногу?тәки?ә няндыты.

Тә?ә, nogu?tәki?ә n'anditi.

Тә?ә,	nogu?tәki?ә3	n'anditi3.
tә?ә	nogu -?tәki -?ә -3	n'andi -ti -3
tә	nogus -ntә?kә -?ә -3	n'anti -ntu -3
ну	приблизиться -INZ -PF	-[3SG.S] казаться -PRS -[3SG.S]
well	come.nearer -INZ -PF	-[3SG.S] seem -PRS -[3SG.S]

interj v -v.deriv.v -v.tense -v.pn v -v.tense -v.pn

Ну, приближается.

Now he approached.

Nun er nähert sich.

meu djamezi.216

Тәтирә бакәәйчю, сиялякичю бәнһде? чентыры?ә.

Tätirə bakəəjt'ü, s'il'akit'ü bən'd'ə? t'entiri?ə.

Tätirə	bakəət'ü,	s'il'akit'ü		bən'd'ə?	t'entiri?ə3.			
təti -rə	bakəə -t'ü	s'il'aki	-t'ü	bən'd'ə -?	t'entiri	-?ə	-3	
tə -rə	bakəə -t'ü	s'il'akə	-t'ü	bənsə -?	t'entiri	-?ə	-3	
тот -NOM.SG.2SG	скребок -ACC.PL.3SG	доска.для.выделки.пшкур	-ACC.PL.3SG	весь	-NOM.PL	приготовить	-PF	-[3SG.S
that -NOM.SG.2SG	scraper -ACC.PL.3SG	planned.board	-ACC.PL.3SG	all	-NOM.PL	make	-PF	-[3SG.S
pr -n.case-poss	n -n.case-poss	n	-n.case-poss	adj	-n.case	v	-v.tense	-v.pn

Песец скребок, доску всё приготовил.

The polar fox prepared the scraper, the board, everything.

Der Polarfuchs bereitete das , das Brett, alles vor.

meu djamezi.217

Тәндиче тахаряя мирәима? нокукюдюә?

Təndit'ə taharīaa mirəima? nokud'üä?.

Təndit'ə	taharīaa	mirəima?		nokud'üä?.	
təndi -t'ə	taharīaa	mirəima -?	noku	-d'üä -?	
tə -t'ə	taharīaa	mirəimü -?	nogus	-suə -?	
тот -NOM.PL.2SG	теперь	звук.шагов	-NOM.PL	приблизиться	-PST -3PL.S
that -NOM.PL.2SG	now	step	-NOM.PL	come.nearer	-PST -3PL.S
pr -n.case-poss	adv	n	-n.case	v	-v.tense -v.pn

Шаги приблизились.

The steps had come closer.

Die Schritte waren herangekommen.

meu djamezi.218

Әми?ыаряи? һануә мамә, һуамә лябылебтыры?ә.

Əmi?iariai? һануә мамә, һуамә l'abil'əbtiri?ə.

Əmi?iariai?	һануә	мамә,	һуамә
əmi?iā -ria -?	һануә	ма -мә	һуа -мә
əmi?iā -raa -?	һануә	маа -мә	һуа -мә

вот.так -LIM -GEN.PL настоящий что -NOM.SG.1SG дверь -NOM.SG.1SG
 in.this.way -LIM -GEN.PL real what -NOM.SG.1SG door -NOM.SG.1SG
 adv -cl -n.case adj pr -n.case-poss n -n.case-poss

l'abiləbt̪iariʔə3.

l'abi -lə -bt̪iɑ -ri -ʔə -3
 l'abi -lə -bta -ru -ʔə -3
 открыть -INCH -ATTEN -PASS -EP -PF -[3SG.S]
 open -INCH -ATTEN -PASS -EP -PF -[3SG.S]
 v -v.deriv.v -v.deriv -deriv.v -INS -v.tense -v.pn

*У моего чума дверь резко распахнула.
 So, he really tore my tent, my door, wide open.
 So, er hat tatsächlich mein Zelt, meine Tür weit aufgerissen.*

meu djamezi.219

Тахаряа неначаʔа н̄үлязэ курэгуј чиндүкиʔэ маџэ куньди.
 Tahariaa n'enat'aʔa n̄ül'iaðə kurəguj t'indükiʔə maðə kun'd'i.

Tahariaa	n'enat'aʔa	n̄ül'iaðə	kurəguj	t'indükiʔə3	maðə ^c	ku
tahariaa	n'enat'a -ʔa	n̄ül'iaðə	kurəgu -j	t'indü -ki -ʔə -3	mað -ə - ^c	ku
tahariaa	n'enat'a -ʔa	n̄ül'iatə	kurəku -j	t'intə -ʔkə -ʔə -3	mat -ə - ^c	ku
теперь	огромный -AUGM	волк	разный -VOC.SG	прыгать -RES -PF -[3SG.S]	дом -EP -[GEN.SG]	вну
now	huge -AUGM	wolf	various -VOC.SG	jump -RES -PF -[3SG.S]	home -EP -[GEN.SG]	insie
adv	adj -n.augm n	adj	-n.case v	-v.deriv.v -v.tense -v.pn	n -INS -n.case	pp

*Большой волчуге даже пригнул внутри чума.
 The wolf even jumped into the tent.
 Der große Wolf sprang sogar in das Innere des Zeltes.*

meu djamezi.220

Тахаряа н̄үлязаʔа лаңүрү, ааах, – нинтуʔ тәниʔя әку.
 Tahariaa n̄ül'iaðəʔa laŋürü, aaah, – n'intuʔ tən'iʔia əku.

Tahariaa	n̄ül'iaðəʔa	laŋürü3,	aaah, –	n'intuu tən'iʔia əku.
tahariaa	n̄ül'iaðə -ʔa	laŋü -r -ü -3	aaah –	n'intuu tən'iʔia əku
tahariaa	n̄ül'iatə -ʔa	laŋə -r -ntu -3	a ***	n'intuu tən'iʔia əku
теперь	волк -AUGM	кричать -FREQ -PRS -[3SG.S]	a ***	не так наверное
now	wolf -AUGM	shout -FREQ -PRS -[3SG.S]	ah ***	not so probably
adv	n -n.augm v	-v.deriv.v -v.tense -v.pn	interj ***	ptcl adv adv

*Волчице кричит, ааа, не так наверное.
 The wolf screams, uaaah, probably not like that.
 Der große Wolf schreit, uaaah, nicht so, wahrscheinlich.*

meu djamezi.221

Куні[?]яйчи ихүтү, һүлязэ кәрсу сылы ченыңы тыминя?

Kuni[?]iajt'i ihütü, һүл'iaðä kәrsu sili t'eniңi3 timinia?

Kuni [?] iajt'i	ihütü,	һүл'iaðä ^c	kәrsu	sili	t'eniңi3	timinia?
kuni [?] ia -jt'i	i -hü -tü	һүл'iaðä - ^c	kәrsu	sili	t'eni -ңi -3	timinia
kuni [?] ia -t'ä	ij -hü? -ntu	һүл'iatä - ^c	kәrsu	sili	t'eni -ңu -3	timinia
как	-EMPH1 быть -COND -3SG	волк -[GEN.SG]	дело	кто	знать -INTERR -[3SG.S]	теперь
how	-EMPH1 be -COND -3SG	wolf -[GEN.SG]	case	who	know -INTERR -[3SG.S]	now
pr	-cl v -v.nf -n.poss n	-n.case n	n	pn v -v.mood -v.pn	adv	

Как бы не было кто знает волочье дело.

In any case, the wolf's thing, who knows it now?

Wie dem auch sei, eine Sache des Wolfes, wer weiß es jetzt?

meu djamezi.222

Тәтирә тахаря мунунту: "Әй, толы[?]ару[?] тахаря хо бәитә толы[?]ару[?], нилуты[?] бәитә толы[?]ару[?] тың.

Tәtirә tahariaa mununtu: Әj, toli?aru? tahariaa һüә бәитә toli?aru?, n'iluti? бәитә toli?aru? tiң.

Tәtirә	tahariaa	mununtu3:	Әj,	toли?aru?	tahariaa	һüә ^c
tәti -rә	tahariaa	munu -ntu -3	әj	toли -?a -ru?	tahariaa	һüә - ^c
tә -rә	tahariaa	munu -ntu -3	ou	toли -?ә -ru?	tahariaa	һüә - ^c
тот	-NOM.SG.2SG	теперь	говорить -PRS -[3SG.S]	Excl	украсть -PF -2PL.S/O	теперь
that	-NOM.SG.2SG	now	say -PRS -[3SG.S]	Excl	steal -PF -2PL.S/O	now
pr	-n.case-poss	adv	v -v.tense -v.pn	interj v -v.tense -v.pn	adv	n -n.case

bәitә toли?aru?, n'iluti? бәитә toли?aru? tiң.

bәi -tә toли -?a -ru? бәi -tә toли -?a -ru? tiң

bәi -tә toли -?ә -ru? бәi -tә toли -?ә -ru? tiң

срок	-ABLADV	украсть -PF -2PL.S/O	срок	-ABLADV	украсть -PF -2PL.S/O	вы
period	-ABLADV	steal -PF -2PL.S/O	period	-ABLADV	steal -PF -2PL.S/O	you.PL
pp	-adv.case	v -v.tense -v.pn	pp	-adv.case	v -v.tense -v.pn	pr

Волк говорит: "Әй, вы воры, всю жизнь вы воруете.

The wolf says: "Hey, you thieves, you steal all year, you steal all your life.

Der Wolf sagt: "Heh, ihr Diebe, ein Jahr hindurch klaut ihr, euer ganzes Leben klaut ihr.

meu djamezi.223

Тахаря тыминя тың һәзәки[?]әм.

Tahariaa timinia tiң һәðәki?әм.

Tahariaa timinia tiŋ ɣəðəkiʔəm.

tahariaa timinia tiŋ ɣəðə -ki -ʔə -m

tahariaa timinia tiŋ ɣətə -ʔkə -ʔə -m

теперь теперь вы проверить -RES -PF -1SG.S

now now you.PL examine -RES -PF -1SG.S

adv adv pr v -v.deriv.v -v.tense -v.pn

Сейчас я вас проверю.

Now I will search you.

Jetzt dursuche ich euch.

meu djamezi.224

Бəньде маḃəmtuʔ тыминя тахаряя бəньдика тухəлəндəтум.

Бəн'д'ə маḃəmtuʔ timinia tahariaa bən'd'ika tuhələndətum.

Бəн'д'ə^с маḃəmtuʔ timinia tahariaa bən'd'ika tuhələndətum.

bən'd'ə^с maḃ -ə -mtuʔ timinia tahariaa bən'd'i -ka tuhələ -ndə -tu -m

bənsə^с mat -ə -mtuʔ timinia tahariaa bənsə -ka tuhələ -ntə -ntu -m

весь -[ACC.SG] чум -EP -ACC.SG.2PL теперь теперь весь -DRV3 перевернуть -IPFV -PRS -1SG.S

all -[ACC.SG] tent -EP -ACC.SG.2PL now now all -DRV3 turn.over -IPFV -PRS -1SG.S

adj -n.case n -INS -n.case-poss adv adv adj -deriv v -v.deriv.v -v.tense -v.pn

Весь чум сейчас вывержу.

I will turn your whole tent upside down.

Euer ganzes Zelt, drehe ich völlig um.

meu djamezi.225

Тəти сатəрəŋку ɣонəə ɣануə хыымсы, ɣонəə бəлуа'чюса – бəнсə ɣануə динəрирү.

Тəти satəraŋku ɣonəə ɣanuə hiimsi, ɣonəə bəluat'usa – bənsə ɣanuə d'inərirü.

Тəти satəraŋku ɣonəə ɣanuə hiimsi, ɣonəə bəluat'usa, bənsə ɣanuə

təti satəra -ŋku ɣonəə ɣanuə hiim -si ɣonəə bəluat'u -sa bənsə ɣanuə

tə satərə -ʔku ɣonəə ɣanuə hiim -sa ɣonəə bəluat'u -sa bənsə ɣanuə

тот пещец -DIM еще.один настоящий испугаться -INF еще.один рассердиться -INF весь настоящий

that polar.fox -DIM one.more real get.afraid -INF one.more become.angry -INF all real

pr n -n.augm adj adj v -v.inf adj v -v.inf adj adj

d'inərirü3.

d'inərir -ü -3

d'inərir -ntu -3

гримасничать -PRS -[3SG.S]

make.faces -PRS -[3SG.S]

v -v.tense -v.pn

Кроме того несец испугавшись ещё рассердившись, весь оскалился.

This polar fox, still afraid, still angry, actually makes faces.

Dieses Polarfühschen sich noch fürchtend, sich so noch ärgernd, macht es tatsächlich Grimassen.

meu djamezi.226

Курэгуй чимякучю тэни²я, туэбтуса нэзуту².

Kurəguj t'imia²kut'ü tən²i²ia, tuəbtusa nə²zutu²?

Kurəguj	t'imia ² kut'ü	tən ² i ² ia,	tuəbtusa	nə ² zutu ² ?
kurəgu -j	t'imia ² -ŋku -t'ü	tən ² i ² ia	tuəbtu -sa	nə ² zū -tü -ʔ
kurəku -j	t'im ² i -ʔku -t'ü	tən ² i ² ia	tuəbtu -sa	nə ² tə -ntu -ʔ
разный -VOC.SG	зуб -DIM	-NOM.PL.3SG так	посчитать -INF	увидеть -PRS -3PL.S
various -VOC.SG	tooth -DIM	-NOM.PL.3SG so	count -INF	see -PRS -3PL.S
adj -n.case	n -n.augm	-n.case-poss adv	v -v.inf v	-v.tense -v.pn

Даже зубы у него вот так, посчитать можно.

Even its teeth are so that you can see them.

Sogar seine Zähnen sind so, dass man sie sieht.

meu djamezi.227

Тэтирэ тахаряа мунунту: "Эй, тэнэ тахаряа нэнуэ нүляза²а ися, тэйбу тулбуйкуэ ися, тахаряа нэнуруу²эң.

Tətirə tahar²iaa mununtu: Əj, tənə tahar²iaa nən²uə nül'²ia²ða²a is'a, təjbu tulbujkuə is'a, tahar²iaa nənuruu²əŋ.

Tətirə	tahar ² iaa	mununtu ³ :	Əj,	tənə	tahar ² iaa	nən ² uə	nül' ² ia ² ða ² a	is'a,
təti -rə	tahar ² iaa	munu -ntu -3	əj	tənə	tahar ² iaa	nən ² uə	nül' ² ia ² ða ² -ʔa	i -s'a
tə -rə	tahar ² iaa	munu -ntu -3	ou	tənə	tahar ² iaa	nən ² uə	nül' ² iatə -ʔa	ij -sa
тог -NOM.SG.2SG	теперь	говорить -PRS -[3SG.S]	Excl	ты	теперь	настоящий волк	-AUGM	быть -INF
that -NOM.SG.2SG	now	say -PRS -[3SG.S]	Excl	you.SG	now	real wolf	-AUGM	be -INF
pr -n.case-poss	adv	v -v.tense -v.pn	interj pr	adv	adj	n	-n.augm	v -v.inj

tulbujkuə is'a, tahar²iaa nənuruu²əŋ.

tulbujkuə i -s'a tahar²iaa nənuruu² -ʔə -ŋ

tulbujkuə ij -sa tahar²iaa nənuruə² -ʔə -ŋ

поджатый	быть -INF	теперь	похвалиться -PF	-2SG.S
***	be -INF	now	boast -PF	-2SG.S
adj	v -v.inf	adv	v	-v.tense -v.pn

Он сказал: "Ой, ты волк вечно поджатый хвост, сейчас ты начал задаваться.

It says: "Oh, you, being a really big wolf, with your tail pulled in, you succeeded.

Er sagt: "Oh, du, ein wirklich großer Wolf seiend, ein eingekniffener Schwanz seiend, es glückte dir.

meu djamezi.228

Маа хуурсы тахаряа манэ дя мэнэ нерылэңың?

Maа huursi taharīaa manə d'a mənə n'eriləñiñ?

Маа ^с	huursi	taharīaa	manə	d'a	mənə	n'eriləñiñ?			
маа - ^с	huur -si	taharīaa	ma -нэ	d'a	mənə	n'eri	-лэ	-ñi	-ñ
маа - ^с	huur -sa	taharīaa	mat -нэ	d'a	mənə	n'eri	-лэ	-ñu	-ñ
что -[ACC.SG]	искать -INF	теперь	чум -GEN.SG.1SG	ALL	я	отправиться -INCH	-INTERR	-2SG.S	
what -[ACC.SG]	look.for -INF	now	tent -GEN.SG.1SG	ALL	I	start	-INCH	-INTERR	-2SG.S
pr	-n.case v	-v.inf adv	n	-n.case-poss	pp	pr	v	-v.deriv.v	-v.mood -v.pn

Что ищешь в моём чуме, зачем ко мне пришёл?

To look for what in my tent did you come to me?

Was zu suchen in meinem Zelt bist du zu mir gekommen?

meu djamezi.229

Курэгуй тыминя тахаряа һэнуруса чиңың?

Kurəguj timinīa taharīaa ḡnurusa t'iñiñ?

Kurəguj	timinīa	taharīaa	ḡnurusa	t'iñiñ?		
kurəgu -j	timinīa	taharīaa	ḡnuru -sa	t'ii	-ñi	-ñ
kurəku -j	timinīa	taharīaa	ḡnuru -sa	t'ii	-ñu	-ñ
разный -VOC.SG	теперь	теперь	хвалиться -INF	войти -IMP	-2SG.S	
various -VOC.SG	now	now	boast -INF	come.in -IMP	-2SG.S	
adj	-n.case adv	adv	v	-v.inf v	-v.mood	-v.pn

А даже сейчас задаться заходишь?

Even now you come to boast?

Sogar jetzt kommst du prahlen?

meu djamezi.230

Качэмэтэ – әмты маа кубу мэнэ тыминя нәтуруәмә нянтыңы?

Kat'əmətə – əmti maa kubu mənə timinīa nəturuəmə n'antiñi?

Kat'əmətə	–	əmti	maa ^с	kubu ^с	mənə	timinīa	nəturu?əmə		
kat'əmə -tə	–	əmti	maa - ^с	kubu - ^с	mənə	timinīa	nə	-tur	-u -?ə -r
kat'əmə -tə	***	əm	maa - ^с	kuhu - ^с	mənə	timinīa	nə	-tur	-ə -?ə -r
увидеть -IMP.2SG.O	***	этот	что -[ACC.SG]	шкура -[ACC.SG]	я	теперь	скоблить -FREQ	-EP	-PF -1
see -IMP.2SG.O	***	this	what -[ACC.SG]	skin -[ACC.SG]	I	now	scrap -FREQ	-EP	-PF -1
v	-v.mood-pn	***	pr	pr	-n.case	n	-n.case	pr	adv v -v.deriv.v -INS -v.tense -v

n'antiñi?

n'anti -ɲi -3

n'anti -ɲu -3

казаться -INTERR -[3SG.S]

seem -INTERR -[3SG.S]

v -v.mood -v.pn

Посмотри, эта что за шкура, которую я сейчас скоблю?

Look, what kind of skin is this, that I am scraping now?

Schau, was ist dies für ein Fell, das ich jetzt wohl schabe?

meu djamezi.231

Манакү? тыминя нэзэ?ки?эмэ тэ.

Manakü? timinïa nêzê?ki?êmê tê.

Manakü? timinïa nêzê?ki?êmê tê.

manakü? timinïa nêzê -?ki -?ê -mê tê

manakü? timinïa nêzê -?kê -?ê -mê tê

только.что теперь скоблить -RES -PF -1SG.O ну

just.now now scrape -RES -PF -1SG.O well

adv adv v -v.deriv.v -v.tense -v.pn interj

Только что я начал скоблить её.

I started just now.

Gerade jetzt habe ich angefangen.

meu djamezi.232

Качемэтэ тахаряа!

Kat'êmetê tahariïa!

Kat'êmetê tahariïa!

kat'êmetê -tê tahariïa

kat'êmetê -tê tahariïa

увидеть -IMP.2SG.O теперь

see -IMP.2SG.O now

v -v.mood-pn adv

Посмотри!

Well look!

Schau doch!"

meu djamezi.233

Эй, тахаряа ненача?а нүляза?а нэну?наму?э.

Ëj, tahariïa n'enat'a?a nül'iaða?a nênu?namu?ê.

Əj, taharíaa n'emat'aʔa ɲül'iaðaʔa ɲənuʔnamuʔəʔ.

əj taharíaa n'emat'a -ʔa ɲül'iaða -ʔa ɲənuʔnam -u -ʔə -ʔ

ou taharíaa n'emat'ə -ʔa ɲül'iatə -ʔa ɲənuʔnam -ə -ʔə -ʔ

Excl теперь огромный -AUGM волк -AUGM остановиться.удивлённым -EP -PF -[3SG.S]

Excl now huge -AUGM wolf -AUGM *** -EP -PF -[3SG.S]

interj adv adj -n.augm n -n.augm v -INS -v.tense -v.pn

Но тогда большой вольчище остановился.

Well, now the big wolf stopped in surprise.

He, da blieb der große Wolf überrascht stehen.

meu djamezi.234

Неначаʔа, ɲануə куаньде манакүʔ ниэмəə, манакүʔ косəрумəə неначаʔа тахаряа ɲүлязə ɲануə кубаʔа.

N'emat'aʔa, ɲanuə kuan'd'ə manaküʔ n'ieməə, manaküʔ kosəruməə n'emat'aʔa taharíaa ɲül'iaða ɲanuə kubaʔa.

N'emat'aʔa, ɲanuə kuan'd'ə manaküʔ n'ieməə, manaküʔ kosəruməə n'emat'ə

n'emat'a -ʔa ɲanuə kuan'd'ə manaküʔ n'ie -məə manaküʔ kosə -ru -məə n'emat'ə

n'emat'ə -ʔa ɲanuə kuan'd'ə manaküʔ n'ie -məə manaküʔ kosə -ru -məə n'emat'ə

огромный -AUGM настоящий свежий только.что снять -PT.PASS только.что высохнуть -PASS -PT.PASS огромны

huge -AUGM real fresh just.now take.off -PT.PASS just.now dry.out -PASS -PT.PASS huge

adj -n.augm adj adj adv v -v.nmnz adv v -v.deriv.v -v.nmnz adj

taharíaa ɲül'iaðə^c ɲanuə kubaʔa.

taharíaa ɲül'iaðə^{-c} ɲanuə kuba -ʔa

taharíaa ɲül'iatə^{-c} ɲanuə kuhu -ʔa

теперь волк -[GEN.SG] настоящий шкура -AUGM

now wolf -[GEN.SG] real skin -AUGM

adv n -n.case adj n -n.augm

Большая, свежая только-что снятая и высушенная волчишья шкура, точно вольчишья.

A huge, indeed fresh, just skinned, just dried, giant, indeed a wolf's pelt.

Ein riesiges, tatsächlich frisches, eben abgezogenes, eben getrocknetes, riesiges, tatsächlich ein Wolfsfell.

meu djamezi.235

[Бəнсə херыты.]

[Bənsə heriti.]

[Bənsə heritiʔ.]

bənsə heri -ti -ʔ

bənsə	heri	-ntu	-3
весь	быть.к.чему.прицепиться	-PRS	-[3SG.S]
all	stick	-PRS	-[3SG.S]
adj	v	-v.tense	-v.pn

Bucum.

[The whole thing hangs.]

[Das ganze hängt.]

meu djamezi.236

Бəнсə һануə, тəјбусəбтə бəнсə херыты.

Bənsə ɣanuə, təjbusəbtə bənsə heriti.

Bənsə ɣanuə, təjbusəbtə bənsə heritiʒ.

bənsə	ɣanuə	təjbu	-səbtə	bənsə	heri	-ti	-3
bənsə	ɣanuə	təjbu	-səbtə	bənsə	heri	-ntu	-3
весь	настоящий	хвост	-COMIT	весь	быть.к.чему.прицепиться	-PRS	-[3SG.S]
all	real	tail	-COMIT	all	stick	-PRS	-[3SG.S]
adj	adj	n	-cl	adj	v	-v.tense	-v.pn

Вся вот с хвостом прямо весум.

The whole, indeed, the whole thing is hanging by a tail.

Das ganze, tatsächlich, das ganze hängt mit einem Schwanz.

meu djamezi.237

[Сəмалəхуааʒəмуʔ тəрəди кубаʔа.]

[Səmaləhūaaǰəmuʔ tərəd'i kubaʔa.]

[Səmaləhūaaǰəmuʔ tərəd'i^c kubaʔa^c.]

səma	-lə	-hūaaǰə	-muʔ	tərəd'i	- ^c	kuba	-ʔa	- ^c
səmu	-lə	-haatə	-muʔ	tərəd'i	- ^c	kuhu	-ʔa	- ^c
шапка	-INCH	-IRREAL	-NOM.SG.1PL	такой	-[ACC.SG]	шкура	-AUGM	-[ACC.SG]
cap	-INCH	-IRREAL	-NOM.SG.1PL	such	-[ACC.SG]	skin	-AUGM	-[ACC.SG]
n	-v.deriv.v	-v.mood	-n.case-poss	adj	-n.case	n	-n.augm	-n.case

[Мы бы ego на шапку употребыли.]

[Such a large skin we would use for hats.]

[So ein großes Fell würden wir für Mützen gebrauchen.]

meu djamezi.238

Əу, тахаряа тəтiрə тəндəмту качəмəса киркюзиʔə.

Əu, taharīaa tətirə təndəmtu kat'əməsa kirküdiʔə.

Əuʔ, taharīaa tətirə təndəmtu kat'əməsa kirküdiʔəʒ.

əuʔ	taharīaa	təti	-rə	təndə	-mtu	kat'əmə	-sa	kirküði	-ʔə	-3
əuʔ	taharīaa	tə	-rə	tə	-mtu	kat'əmə	-sa	kirküðə	-ʔə	-3
эй	теперь	тот	-NOM.SG.2SG	тот	-ACC.SG.3SG	увидеть	-INF	потрясать	-PF	-[3SG.S]
oh	now	that	-NOM.SG.2SG	that	-ACC.SG.3SG	see	-INF	shock	-PF	-[3SG.S]
ptcl	adv	pr	-n.case-poss	pr	-n.case-poss	v	-v.infv	-v.tense	-v.pn	

Эй, такое он увидев, волк потрясён.

Oh no, seeing this, he is shocked.

Ohje, dies sehend ist er bestürzt.

meu djamezi.239

Тахариаа, сызырхобтə тəʔ əmtырə нүлядə куху тəʔ.

Taharīaa, siðirhobtə təʔ əmtirə nül'iaðə kuhu təʔ.

Taharīaa,	siðirhobtə	təʔ	əmtirə	nül'iaðə ^c	kuhu	təʔ.		
taharīaa	siðirhobtə	təʔ	əmti -rə	nül'iaðə ^{-c}	kuhu	təʔ		
taharīaa	siðirhobtə	təʔ	əm -rə	nül'iatə ^{-c}	kuhu	təʔ		
теперь	действительно	ведь	этот	-NOM.SG.2SG	волк	-[GEN.SG] шкура	ведь	
now	really	you.know	this	-NOM.SG.2SG	wolf	-[GEN.SG] skin	you.know	
adv	adv	ptcl	pr	-n.case-poss	n	-n.case	n	ptcl

Действительно это волчишья шкура ведь.

So, this is indeed a wolf's pelt.

Also, dies ist doch wohl tatsächlich ein Wolfsfell.

meu djamezi.240

Əбəй, маагəтə, кунизə əмəʔ нəмбəʔ кунизə маа казаʔтəңуʔ.

Əbəj, maagətə, kun'ida əməʔ nəmbəʔ kun'ida maa kaðaʔtəŋuʔ.

Əbəj,	maagətə,	kuniðə	əməʔ	nəmbəʔ	kuniðə	maa					
əbəj	maa -gətə	kuni -ðə	əmə -ʔ	nəmbə -ʔ	kuni -ðə	maa					
əbəj	maa -kəʔtə	kuni -tə	əmə -ʔ	nəŋhə -ʔ	kuni -tə	maa					
ой	что	-ABL.SG	куда	-ABLADV	туда	-NOM.PL	плохой	-NOM.PL	куда	-ABLADV	что
oh	what	-ABL.SG	where	-ABLADV	there	-NOM.PL	bad	-NOM.PL	where	-ABLADV	what
interj	pr	-n.case	pr	-adv.case	adv	-n.case	adj	-n.case	pr	-adv.case	pr

кəðатəңуʔ.

кəða -tə -ŋu -ʔ

kətu -ntə -ŋu -ʔ

копать -FUT -INTERR -3PL.S

dig.out -FUT -INTERR -3PL.S

v -v.tm -v.mood -v.pn

Эбей, откуда эти плохие, откуда что выкапает?

Hey, where are these bad ones, where are they scraping this out?

He, wovon, wo(her) scharren diese Schlechten, wo(her) scharren sie das aus?

meu djamezi.241

Кунізә җәтәдүәдеәзүҗ?

Kuniḏə ɟətəd'üəd'əəḏuɟ?

Kuniḏə ɟətəd'üəd'əəḏuɟ?

kuni -ḏə ɟətə -d'üəd'əə -ḏuɟ

kuni -tə ɟətə -suəd'əə -tuɟ

куда -ABLADV найти -PSTPF -3PL.O

where -ABLADV find -PSTPF -3PL.O

pr -adv.case v -v.tense -v.pn

Откуда они её нашли?

Where did they find it?

Wo(her) haben sie das gefunden?

meu djamezi.242

Кәчи, тола?ручәбүтүҗ кунізә җәтәбазә? тәрәди әрәкәрә җануә манакү? ниәмәә җүлязә куху?

Kət'i, tola?rut'əbütüɟ kuniḏə ɟətəbaḏə? tərəd'i ərəkərə ɟanuə manakü? n'ieməə ɟül'iaḏə kuhu?

Kət'i, tolarut'əbütüɟ kuniḏə ɟətəbaḏə? tərəd'i ərəkərə

kət'i tola -r -u -t'ə -bü -tüɟ kuni -ḏə ɟətə -baaḏə -? tərəd'i ərəkərə

kət'i toli -r -ə -t'ə -hü? -tuɟ kuni -tə ɟətə -haatə -? tərəd'i ərəkərə

хоть украсть -FREQ -EP -EMPH1 -COND -NOM.SG.3PL куда -ABLADV найти -IRREAL -3PL.S такой красивый

let.it.be steal -FREQ -EP -EMPH1 -COND -NOM.SG.3PL where -ABLADV find -IRREAL -3PL.S such beautiful

ptcl v -v.deriv.v -INS -cl -v.nf -n.case-poss pr -adv.case v -v.mood -v.pn adj adj

manakü? n'ieməə ɟül'iaḏə^c kuhu?

manakü? n'ie -məə ɟül'iaḏə -^c kuhu

manakü? n'ie -məə ɟül'iatə -^c kuhu

только.что снять -PT.PASS волк -[GEN.SG] шкура

just.now take.off -PT.PASS wolf -[GEN.SG] skin

adv v -v.nmnz n -n.case n

Пусть даже они воруют, но откуда нашли бы, вот такую красивую, только-что снятую волчью шкуру?

May it be, that they stole it, where could have they found such a beautiful, freshly skinned wolf's pelt?

Sei es, dass sie es gestohlen haben, wo(her) hätten sie so ein schönes, gerade abgezogenes Wolfsfell finden können?

meu djamezi.243

Эй, тахаряа хымы³э маагүэзу.

Əj, taharíaa híimi³ə maagüəðu.

Əj, taharíaa híimi³ə maagüəðu.

əj taharíaa híim -i -ʔə -3 maa -güə -ðu

ou taharíaa híim -ə -ʔə -3 maa -küə -tu

Excl теперь испугаться -EP -PF -[3SG.S] что -toI -NOM.SG.3SG

Excl now get.afraid -EP -PF -[3SG.S] what -CL1 -NOM.SG.3SG

interj adv v -INS -v.tense -v.pn pr -cl -n.case-poss

Эй, он-чего-то испугался.

Hey, he is afraid of something.

He, irgendwovor fürchtete er sich.

meu djamezi.244

Мунунту: "Маа мунуңкээ³ тэрэди эмэ дэйбаруэ җана³сатини җуэ³ дэзүркэбаху³."

Mununtu: Maa munuŋkəə³ tərəd'i əmə d'ojbaruə ɟanaʔsatini ɟuə³ d'oďürkəbahu³.

Mununtu ³ :	Маа	munuŋkəə ³	tərəd'i	эмэ	d'ojbaruə ^с	ɟanaʔsatini
munu -ntu -3	maa	munu -ŋkəə	-ʔ	tərəd'i	əmə d'ojbaruə - ^с	ɟanaʔsa -tini
munu -ntu -3	maa	munu -kəə	-ʔ	tərəd'i	əmə d'ojba - ^с	ɟanaʔsa ⁿ -nti ^с nu
говорить -PRS -[3SG.S]	что	говорить -ITER.INTERR -3PL.S	такой	туда	сирота -[GEN.SG]	человек -LOC.PL
say -PRS -[3SG.S]	what	say -ITER.INTERR -3PL.S	such	there	orphan -[GEN.SG]	man -LOC.PL
v -v.tense -v.pn	pr	v -v.mood	-v.pn	adj	adv n -n.case	n -n.case

Говорит: "Не говорят ли у таких сирот людей бог бывает бы ходит?"

He says: "Does one not say that the gods walk with such orphaned children?"

Er sagt: "Sagt man nicht, dass bei solchen verwaisten Kindern die Götter gehen würden."

meu djamezi.245

Минтíаа тэңхуэна³а ичэту.

Mintíaa nəŋhuəna³a it'ətu.

Mintíaa nəŋhuəna³a it'ətu³.

mintíaa nəŋhuə -na³a i -t'ə -tu -3

mintíakəni nəŋhə -na³a ij -ntə -ntu -3

наверное плохой -AUGM быть -IPFV -PRS -[3SG.S]

probably bad -AUGM be -IPFV -PRS -[3SG.S]

adv adj -n.augm v -v.deriv.v -v.tense -v.pn

Может плохо мне будет.

Could be, it will get very bad.

Kann sein, es wird sehr schlecht werden.

meu djamezi.246

Тахаряа нигүса мунунту: "Эй нюкүэй, тахаряа мынюсиэнэ тахаряа ҥаркара?а хычибтиарэ амычэ биоэзане.

Taharíaa n'igüsa mununtu: Əj n'üküej, taharíaa min's'ienə taharíaa ɲarkara?a hit'ibtíarə əmit'ə buəðan'ə.

Taharíaa	n'igüsa		mununtu3:		Əj	n'üküej,		taharíaa	min's'ienə	tah
taharíaa	n'igü	-sa	munu	-ntu	-3	əj	n'ükü -ə -j	taharíaa	min' -s'ie -nə	tah.
taharíaa	n'iküs	-sa	munu	-ntu	-3	ou	n'ükü -əu -j	taharíaa	miŋ -s'ie -nə	tah.
теперь	поклоняться	-INF	говорить	-PRS	-[3SG.S]	Excl	детка -EXCL -VOC.SG	теперь	1 -то -1SG	тепе
now	take.a.bow	-INF	say	-PRS	-[3SG.S]	Excl	child -EXCL -VOC.SG	now	1 -CL -1SG	now
adv	v	-v.inf	v	-v.tense	-v.pn	interj	n -excl -n.case	adv	pr -cl -n.poss	adv

ɲarkaraa^c hit'ibtíarə? əmit'ə buəðan'ə.

ɲarka -raa -^c hit'ibtíar -ə -? əm -i -t'ə buəða -n'ə

ɲarka -raa -^c hit'ibtíar -ə -? əm -ə -t'ə buəðu -n'ə

медведь	-LIM	-[GEN.SG]	совет	-EP	-NOM.PL	этот	-EP	-NOM.PL.2SG	слово	-NOM.PL.1SG
bear	-LIM	-[GEN.SG]	advice	-EP	-NOM.PL	this	-EP	-NOM.PL.2SG	word	-NOM.PL.1SG
n	-cl	-n.case	n	-INS	-n.case	pr	-INS	-n.case-poss	n	-n.case-poss

Тогда поклонившись сказал: "Сынок я-то по поучению медведя.

So, taking a bow, he says: "Son, I'm only under the teachings of the bear.

Also sich verbeugend sagte er: "Söhnchen, ich bin nur unter der Lehre des Bären, diese meine Rede.

meu djamezi.247

Мэнэ нинту? ҥонэнэ буэзане, мэнэ тэбтэ баарбэмэ тэйчю.

Mənə n'intu? ɲonənə buəðan'ə, mənə təbtə baarbəmə təit'ü.

Мэнэ n'intuu ɲonənə buəðan'ə, mənə təbtə baarbəmə təit'ü3.

mənə n'intuu ɲonə -nə buəða -n'ə mənə təbtə baarbə -mə təi -t'ü -3

mənə n'intuu ɲonə -nə buəðu -n'ə mənə təbtə baarbə -mə təu -ntu -3

я	не	сам	-1SG	слово	-NOM.PL.1SG	я	тоже	хозяин	-NOM.SG.1SG	улететь	-PRS	-[3SG.S]
I	not	oneself	-1SG	word	-NOM.PL.1SG	I	also	chief	-NOM.SG.1SG	fly	-PRS	-[3SG.S]
pr	ptcl	pr	-n.poss	n	-n.case-poss	pr	adv	n	-n.case-poss	v	-v.tense	-v.pn

Эти не мои слова, у меня тоже хозяин есть.

These aren't my own words, I also have a master.

Das sind nicht meine eigenen Wörter, ich habe auch einen Hausherr.

meu djamezi.248

Тахаряа мэнэ бүүгүнэ

Taharíaa mənə büügünə!

Taharīaa mənə büügünə!

taharīaa mənə büü -gü -nə

taharīaa mənə biu -ku -nə

теперь я уйти -IMP -1SG.R

now I go.away -IMP -1SG.R

adv pr v -v.mood -v.pn

Ну теперь я пойду."

Now I will go."

Jetzt gehe ich."

meu djamezi.249

Тәтирә бииʔiaiзә мату дя.

Tätirə biiʔiaiðə matu d'a.

Tätirə biiʔiaiðə matu d'a.

täti -rə bii -ʔiai -ðə ma -tu d'a

tə -rə biu -ʔə -tə^c mat -ntu d'a

тот -NOM.SG.2SG уйти -PF -3SG.R чум -GEN.SG.3SG ALL

that -NOM.SG.2SG go.away -PF -3SG.R tent -GEN.SG.3SG ALL

pr -n.case-poss v -v.tense -v.pn n -n.case-poss pp

Тот пошёл домой.

Then he went home.

Da ging er nach Hause.

meu djamezi.250

Сатәрә тахаряя һомтүʔизә курәгуй.

Satərə taharīaa һomtүʔiðə kurəguj.

Satərə taharīaa һomtүʔiðə kurəguj.

satərə taharīaa һomtү -ʔi -ðə kurəgu -j

satərə taharīaa һomtə -ʔə -tə^c kurəku -j

песец теперь сесть -PF -3SG.R разный -VOC.SG

polar.fox now sit -PF -3SG.R various -VOC.SG

n adv v -v.tense -v.pn adj -n.case

Песец даже сел.

The polar fox even sat down.

Der Polarfuchs setzte sich sogar hin.

meu djamezi.251

[Байкәмиʔизә.]

[Bajkəmiʔiðə.]

[Bajkəmiʔiðə.]

bajkəmi -ʔi -ðə

bajkəmə -ʔə -tə^c

вздохнуть -PF -3SG.R

take.braeth -PF -3SG.R

v -v.tense -v.pn

[Перевёл дух.]

[He is panting for air.]

[Er ringt nach Luft.]

meu djamezi.252

Нясы бачету.

N'asi bat'ətu.

N'asi bat'ətu3.

n'asi bat'ə -tu -3

n'asi bat'ə -ntu -3

чуть дышать -PRS -[3SG.S]

scarcely breathe -PRS -[3SG.S]

adv v -v.tense -v.pn

Он еле дышит.

He is hardly breathing.

Er atmete kaum.

meu djamezi.253

Эй, байкəмиʔизə.

Əj, bajkəmiʔiðə.

Əj, bajkəmiʔiðə.

əj bajkəmi -ʔi -ðə

ou bajkəmə -ʔə -tə^c

Excl вздохнуть -PF -3SG.R

Excl take.braeth -PF -3SG.R

interj v -v.tense -v.pn

Теперь перевёл дыхание.

Hey, he is breathing.

He, er holte Atem.

meu djamezi.254

Тээ хиимтү дя, нэмэгэй?, һонэй? някэйчю туу?огэй.

Тээ hiimtü d'a, нэмэгэй?, һонэй? n'akajt'ü tuu?өгэй.

Тээ	hiimmtü ^c				d'a,	нэмэгэй?,	һонэй?		n'akajt'ü			
təə	hii	-m	-tü	- ^c	d'a	нэмэгэй	-ʔ	һонэй	-ʔ	n'a	-kəj	-t'ü
tə	hii	-m	-ntu	- ^c	d'a	нэмэгээ	-ʔ	һонээ	-ʔ	n'a ^c	-kəj	-ntu
тог	ночь	-TRANSL	-VNTEMP1	-[GEN.SG]	ALL	прямой	-GEN.PL	еще.один	-GEN.PL	товарищ	-NOM.DU	-3SG
that	night	-TRANSL	-VNTEMP1	-[GEN.SG]	ALL	straight	-GEN.PL	one.more	-GEN.PL	fellow	-NOM.DU	-3SG
pr	n	-deriv.v	-v.nmnz	-n.case	pp	adj	-n.case	adj	-n.case	n	-n.case	-n.poss

tuu?өгэй.

tu	-u	-ʔə	-gəj
tuj	-ə	-ʔə	-kəj
прийти	-EP	-PF	-3DU.S
come	-EP	-PF	-3DU.S
v	-INS	-v.tense	-v.pn

Ну, вечером, короче говоря, опять его товарищи вернулись.

Now, in the evening, briefly said, his fellows came back.

Nun zum Abend, kurz gesagt, kamen seine Kumpanen wieder zurück.

meu djamezi.255

Тундӣаку мунунту: "Сатэрэй, курэди? кэрсачэ, курэди? маа, дюримычэ бэньди? дебтукэң!"

Tundīaku mununtu: Satərej, kurəd'i? kərsat'ə, kurəd'i? maā, d'ürimit'ə bən'd'i? d'ebtukəŋ!

Tundīaku	mununtu3:	Satərej,	kurəd'i?	kərsat'ə,	kurəd'i?	m							
tundīa	-ku	munu	-ntu	-3	satərə	-j	kurəd'i	-ʔ	kərsa	-t'ə	kurəd'i	-ʔ	m
tunti	-ʔku	munu	-ntu	-3	satərə	-j	kurəd'i	-ʔ	kərsu	-t'ə	kurəd'i	-ʔ	m
лиса	-DIM	говорить	-PRS	-[3SG.S]	песец	-VOC.SG	какой	-NOM.PL	дело	-NOM.PL.2SG	какой	-NOM.PL	что
fox	-DIM	say	-PRS	-[3SG.S]	polar.fox	-VOC.SG	what	-NOM.PL	case	-NOM.PL.2SG	what	-NOM.PL	wh
n	-n.augm	v	-v.tense	-v.pn	n	-n.case	pr	-n.case	n	-n.case-poss	pr	-n.case	pr

Лисица говорит: "Песец, как твои дела, какие вести, всё расскажу!"

The little fox says: "Polar fox, what things, what, all things, tell!"

Das Füchschen sagt: "Polarfuchs, welche Dinge, welche was, alle Sachen, erzähl!"

meu djamezi.256

Тахаряа тэти сатэраңку, ээj, нялтэты һуолы.

Tahariaa təti satəraŋku, əj, n'altəti ɣuəli.

Tahariaa	təti	satəraŋku,	əj,	n'altəti3	ɣuəli.			
tahariaa	təti	satəra	-ŋku	əj	n'altə	-ti	-3	ɣuəli

tahariāa	tə	satərə	-ʔku	əʔ	n'altə	-ntu	-3	ŋuəli
теперь	тог	песец	-DIM	да	радоваться	-PRS	-[3SG.S]	конечно
now	that	polar.fox	-DIM	yes	look.forward	-PRS	-[3SG.S]	certainly
adv	pr	n	-n.augm	ptcl	v	-v.tense	-v.pn	adv

Этом несеу радуется.

This little polar fox was happy, of course.

Dieses Polarfüchschen, he, freut sich natürlich.

meu djamezi.257

Тахаряа тэндә? бәнъдика? кәрсудеәйтчю дебта?а.

Tahariāa təndəʔ bən'd'ikaʔ kərsud'əjt'ü d'ebtaʔa.

Tahariāa	təndəʔ	bən'd'ikaʔ	kərsud'əjt'ü	d'ebtaʔa3.	
tahariāa	təndə -ʔ	bən'd'i -ka -ʔ	kərsu -d'əi -t'ü	d'ebta -ʔa -3	
tahariāa	təndə -ʔ	bənsə -ka -ʔ	kərsu -d'əə -t'ü	d'ebtu -ʔə -3	
теперь	туда	-NOM.PL	весь -DRV3 -NOM.PL	дело -ANT -NOM.PL.3SG	рассказать -PF -[3SG.S]
now	there	-NOM.PL	all -DRV3 -NOM.PL	case -ANT -NOM.PL.3SG	tell -PF -[3SG.S]
adv	adv	-n.case	adj -deriv -n.case	n -n.ant -n.case-poss	v -v.tense -v.pn

Всё свои приключения рассказал.

He told all his adventures.

Er erzählte alle seine gewesenen Abenteuer.

meu djamezi.258

Тә маа ичәңу?

Тә маа ит'әңу?

Тә	маа	ит'әңу3?
tə	maa	i -t'ə -ŋu -3
tə	maa	ij -ntə -ŋu -3
ну	что	быть -IPFV -INTERR -[3SG.S]
well	what	be -IPFV -INTERR -[3SG.S]
interj	pr	v -v.deriv.v -v.mood -v.pn

Ну, что будет?

But what now?

Aber was wird nun?

meu djamezi.259

Тәти тунди́аку мунунту: "Тә тыминякүә тәнә, сатәрә ихүтә, ни? дильсити?!

Təti tundiāku mununtu: Tə tīminiāküə tənə, satərə ihütə, n'i? d'il's'iti?!

Təti tundiāku mununtu3: Tə tīminiāküə tənə, satərə ihütə, n'i?

təti tundīā -ku munu -ntu -3 tə timiniā -küə tənə satərə i -hü -tə n'i -?
 tə tunti -?ku munu -ntu -3 tə timiniā -küə tənə satərə ij -hü? -ntə n'i -?
 тот лиса -DIM говорить -PRS -[3SG.S] ну теперь -то1 ты песец быть -COND -2SG NEG -IMP.2S
 that fox -DIM say -PRS -[3SG.S] well now -CL1 you.SG polar.fox be -COND -2SG NEG -IMP.2S
 pr n -n.augm v -v.tense -v.pn interj adv -cl pr n v -v.nf -n.poss v -v.moo

Эта лисичка говорит: "Но, теперь-то, ты песец, не ходи слушать!"

This little fox says: "So you now, don't go listen!"

Dieses Füchschen sagt: "Also jetzt wohl du, Polarfuchs, gehe nicht horchen!"

meu djamezi.260

Маа дильсититәһың?

Маа d'il's'ititәһиң?

Маа d'il's'ititәһиң?

maa d'il's'iti -tə -һи -һи

maa d'il's'iti -ntə -һи -һи

что слушать -FUT -INTERR -2SG.S

what listen -FUT -INTERR -2SG.S

pr v -v.tm -v.mood -v.pn

Что тебе там слушать?

What would you hear there?

Was würdest du dort hören?

meu djamezi.261

Нера?а кәрсузәмы? всё равно бәнсә һәзүты.

N'era?a kәrsuḏәmi? fsjo ravno bәnsә һәḏuti.

N'era?a kәrsuḏәmi? fsjo ravno bәnsә һәḏuti3.

n'era?a kәrsu -ḏә -mi? fsjo ravno bәnsә һәḏu -ti -3

n'era?a kәrsu -tә -mu? fsjo ravno bәnsә һәtu^c -ntu -3

вперёд дело -DEST -NOM.SG.1PL всё равно весь быть.видным -PRS -[3SG.S]

forward case -DEST -NOM.SG.1PL all.the same all show -PRS -[3SG.S]

adv n -n.dest -n.case-poss adj v -v.tense -v.pn

Наше будущее всё равно ясно.

Our future is clear nevertheless.

Unsere weiteren Dinge sind jedenfalls klar.

meu djamezi.262

Нера?а һаркагүәгәтә нисызыны? мың хобтә?

N'era?a һarkagüәgәtә n'isiḏini? miң hobtә?

N'eraʔa ɲarkagüəgətə n'is'iðini? miŋ hobtəʔ.

n'eraʔa ɲarka -güə -gətə n'i -s'iði -ni? miŋ hobtə -ʔ

n'eraʔa ɲarka -küə -kəʔtə n'i -ʔsutə -nu? miŋ hobtə -ʔ

вперёд медведь -то1 -ABL.SG NEG -FUT -1PL.R мы пройти -CNEG
forward bear -CL1 -ABL.SG NEG -FUT -1PL.R we walk -CNEG
adv n -cl -n.case v -v.tense -v.pn pr v -v.cn

Скоро медведя-то мы не избежим.

We won't escape the bear this quickly.

So schnell werden wir dem Bären wohl nicht entgehen.

meu djamezi.263

Бүүʔбүнүʔ нягәә.

Бүүʔбүнүʔ n'aagәә.

Büübünüʔ n'aagәә.

büü -bü -nüʔ n'aagәә

biu -hüʔ -nuʔ n'aakәә

уйти -COND -1PL хороший
go.away -COND -1PL good

v -v.nf -n.poss adj

Хорошо-бы нам уйти.

We must go away.

Wir müssen weggehen.

meu djamezi.264

Манакүʔ тахаряа хии дюзыдерде ися коныбиʔ тә чюхәны бүүʔбүнүʔ нягәә.

Manaküʔ taharīaa hii d'üðid'erd'ә is'a konibiʔ tә t'ühәni büüʔbünüʔ n'aagәә.

Manaküʔ taharīaa hii^c d'üðid'erd'ә is'a konibiʔ tә^c t'ühәni büübü

manaküʔ taharīaa hii^{-c} d'üðid'erd'ә i -s'a koni -biʔ tә^{-c} t'ühә -ni büü

manaküʔ taharīaa hiә^{-c} d'üðid'erd'ә ij -sa koni -hüʔ tә^{-c} t'ühә -nu biu

только.что теперь зад -[GEN.SG] середина быть -INF пойти -COND тот -[GEN.SG] пора -LOCADV уйти
just.now now back -[GEN.SG] middle be -INF go -COND that -[GEN.SG] time -LOCADV go.away
adv adv advn -n.case n v -v.inf v -v.nf pr -n.case advn -adv.cas v

Как только наступит полночь, нам надо уйти.

Just when midnight arrives, then we must leave.

Gerade wenn die Mitternacht kommt, dann müssen wir weggehen.

meu djamezi.265

Ҳамбу дюритә хоарубүтүң әмә нянюʔ, ненаманюʔ.

Ŋambu d'uritə hoarubütüŋ əmə n'an'ü?, n'enaman'ü?

Ŋambu ^c	d'uritə	huaru	bü	-tüŋ	əmə	n'a	-n'ü?	n'enama	-n'ü?
ŋambu - ^c	d'üri -tə	huaru -bü	-tüŋ	əmə	n'a	-n'ü?	n'enama	-n'ü?	
ŋambu ^c - ^c	d'üri -ntə	huaru -hü?	-tuŋ	əmə	n'a ^c	-n'ü?	n'enamat	-n'ü?	
сон	-[GEN.SG] глубина	-GEN.SG.2SG	взяться	-COND -3PL	туда	товарищ	-NOM.PL.1PL	сосед	-NOM.PL.1PL
sleep	-[GEN.SG] depth	-GEN.SG.2SG	take.up	-COND -3PL	there	fellow	-NOM.PL.1PL	neighbour	-NOM.PL.1PL
n	-n.case	n	-n.case-poss	v -v.nf	-n.poss	adv	n	-n.case-poss	n

Они тогда будут крепко спать.

When they dream, they sleep tight, these fellows of ours, our neighbours.

Wenn sie träumen, schlafen sie fest, diese unsere Kumpanen, unsere Nachbarn.

meu djamezi.266

Тəни²я мыы²ə².

Тəни²ia mi²ə²?

Тəни²ia mi²ə²?

təni ² ia	mi ²	-ʔə	-ʔ
təni ² ia	mej	-ʔə	-ʔ
так	сделать	-PF	-3PL.S
so	do	-PF	-3PL.S
adv	v	-v.tense	-v.pn

Так и сделали.

They do it like this.

So machten sie es.

meu djamezi.267

Тахаряя нуолы хоймарукю – хоймарукю, тахаряя курəгуй дянсару хоймəгəты.

Tahariaa nuəli hojmaruküo – hojmarukü, tahariaa kurəguj d'ansaru hojməgəti.

Tahariaa	nuəli	hojmaruküə	-	hojmaru,	tahariaa	kurəguj	d'ansaru3			
tahariaa	nuəli	hojmaru	-küə	-	hojmaru	tahariaa	kurəgu -j	d'ansaru	-3	
tahariaa	nuəli	hojmaru	-küə	***	hojmaru	tahariaa	kurəku -j	d'ansaru	-3	
теперь	конечно	полярная.ночь	-то1	***	полярная.ночь	теперь	разный	-VOC.SG	дойти.до.ппеделя	-[3SG.S]
now	certainly	polar.night	-CL1	***	polar.night	now	various	-VOC.SG	come.up	-[3SG.S]
adv	adv	n	-cl	***	n	adv	adj	-n.case	v	-v.pn

hojməgəti3.

hojmə	-gə	-ti	-3
hojmə	-kə	-ntu	-3
темный	-ITER	-PRS	-[3SG.S]

dark -ITER -PRS -[3SG.S]

adj -v.deriv.v -v.tense -v.pn

Конечно - полярная ночь-то - полярная ночь, тёмная пора.

Of course - the polar night, the polar night, it's even dark now.

Also natürlich - die Polarnacht doch, die Polarnacht, also dunkelt es sogar zu Zeit.

meu djamezi.268

Хии дюзыдерде сылы мунутәңу?

Hii d'üðid'ərd'ə sili munutəŋu?

Hii^c d'üðid'ərd'ə^c sili munutəŋu³?

hii -^c d'üðid'ərd'ə -^c sili munu -tə -ŋu -3

hiə -^c d'üðid'ərd'ə -^c sili munu -ntə -ŋu -3

зад -[GEN.SG] середина -[ACC.SG] кто говорить -FUT -INTERR -[3SG.S]

back -[GEN.SG] middle -[ACC.SG] who say -FUT -INTERR -[3SG.S]

advn -n.case n -n.case pn v -v.tm -v.mood -v.pn

Середину ночи кто укажет?

Who will show the middle of the night?

Wer zeigt die Mitte der Nacht an?

meu djamezi.269

Ңалаа мейсиәдеә әку.

Ŋalaa mejs'iad'əə əku.

Ŋalaa mejs'iad'əə³ əku.

ŋa -laa mej -s'iad'əə -3 əku

ŋaŋ -raa mej -suəd'əə -3 əku

рот -LIM сделать -PSTPF -[3SG.S] наверное

mouth -LIM do -PSTPF -[3SG.S] probably

n -cl v -v.tense -v.pn adv

Ңгала сдделал так.

Ngala made it possible.

Es wurde von Ngala möglicht gemacht.

meu djamezi.270

Дюзыдерде ҥәнди'аи' чюү'ә, тәндыче тахаряа бии'iaитә'.

D'üðid'ərd'ə ŋəndi'ai? t'üü'ə, təndit'ə tahariaa bii'iaitə'.

D'üðid'ərd'ə^c ŋəndi'ai? t'üü'ə³, təndit'ə tahariaa bii'iaitə'.

d'üðid'ərd'ə -^c ŋəndi'ai? t'üü -'ə -3 təndi -t'ə tahariaa bii -'iai -tə?

d'üüid'ärd'ä - ^c	ḡəntiāi?	t'üü -ʔə	-3	tə	-t'ə	taharīaa	biu	-ʔə	-ntəʔ		
середина	-[ACC.SG] наверное	дойти -PF	-[3SG.S]	тот	-NOM.PL.2SG	теперь	уйти	-PF	-3PL.R		
middle	-[ACC.SG] probably	arrive -PF	-[3SG.S]	that	-NOM.PL.2SG	now	go.away	-PF	-3PL.R		
n	-n.case	adv	v	-v.tense	-v.pn	pr	-n.case-poss	adv	v	-v.tense	-v.pn

До середины подождав, они ушли.

The middle (of the night) came, of course, so they went.

Die Mitte (der Nacht) kam natürlich, so gingen sie.

meu djamezi.271

Бәнүде², нәмәгәи², нагүлюндүң бии²iaitə².

Бән'd'əʔ, нәмәгәиʔ, nagül'ündün biiʔiaitəʔ.

Бән'd'əʔ,	нәмәгәиʔ,	nagül'ündün	бии ² iaitə ² .				
bən'd'ə -ʔ	nəmægəi -ʔ	nagü -l'ü	-ndün	bii	-ʔiai -təʔ		
bənsə -ʔ	nəmægəə -ʔ	nakür -l'ü	-ntuŋ	biu	-ʔə -ntəʔ		
весь	-NOM.PL прямой	-GEN.PL три	-INDEF3	-GEN.SG.3PL	уйти -PF -3PL.R		
all	-NOM.PL straight	-GEN.PL three	-INDEF3	-GEN.SG.3PL	go.away -PF -3PL.R		
adj	-n.case	adj	-n.case	num -cl	-n.case-poss v	-v.tense	-v.pn

Всё втроём ушли.

All three, in brief, went.

Alle drei, kurz gesagt, gingen.

meu djamezi.272

Тахаряа кумәәтя мымбяты² кунуңу минмбяты² хүотә нячиң тәнериси тахаряа нагүр нәмбәкү тахаряа хүәтә бии²iaitə².

Taharīaa kuməəni mimbiati? kunuŋu mimbiati? hüotə n'at'iŋ tən'əris'i taharīaa nagür nəmbəkü taharīaa hüətə biiʔiaitəʔ.

Taharīaa	kuməəni	mimbiati?	kununənu			mimbiati?	hüətə	n'at'i						
taharīaa	ku -məəni	mim -biati -ʔ	ku -nu	-məənu	mim -biati -ʔ	hüə -tə	n'a							
taharīaa	ku -məənu	min -hatu -ʔ	ku -nu	-mənu	min -hatu -ʔ	hüə -ntə ^c	n'a ^c							
теперь	какой -PROLADV	идти -INFER -3PLS	какой -LOCADV	-PROLADV	идти -INFER -3PLS	год -LAT.SG	товари							
now	what -PROLADV	go -INFER -3PLS	what -LOCADV	-PROLADV	go -INFER -3PLS	year -LAT.SG	fellow							
adv	pr	-adv.case	v	-v.mood	-v.pn	pr	-adv.case	-adv.case	v	-v.mood	-v.pn	n	-n.case	n

taharīaa	nagür	nəmbəku	taharīaa	hüətə	бии ² iaitə ² .				
taharīaa	nagür	nəmbə -ku	taharīaa	hüə -tə	bii	-ʔiai	-təʔ		
taharīaa	nakür	nəŋhə -ʔku	taharīaa	hüə -ntə ^c	biu	-ʔə	-ntəʔ		
теперь	три	плохой -DIM	теперь	год -LAT.SG	уйти	-PF	-3PL.R		
now	three	bad -DIM	now	year -LAT.SG	go.away	-PF	-3PL.R		
adv	num	adj	-n.augm	adv	n	-n.case	v	-v.tense	-v.pn

Куда бы они не ушли, всё время друг за другом следуют и так втроём идут.

Wherever they would go, the friends followed one another the whole time, and so the three bad ones went.

Wohin sie auch gehen würden, die ganze Zeit folgten die Freunde einander und so gingen die drei Schlechten.

meu djamezi.273

Эй, тунди́аку муну́нкәту: "Дюмэ́заңку исю́ә ихү́тү, нюагә́ә иху́уа́азэ́ә.

Əj, tundiāku munuŋkətu: D'üməðaŋku is'üə ihütü, n'aagəə ihuāaəðə.

Əj,	tundiāku	munuŋkətu:				D'üməðaŋku	is'üə			ihütü,				
əj	tundiā	-ŋku	munu	-ŋkə	-tu	-3	d'üməðə	-ŋku	i	-s'üə	-3	i	-hü	-tü
ou	tunti	-ʔku	munu	-kə	-ntu	-3	d'üməðəə	-ʔku	ij	-suə	-3	ij	-hüʔ	-ntu
Excl	лиса	-DIM	говорить	-ITER	-PRS	-[3SG.S]	снегопад	-DIM	быть	-PST	-[3SG.S]	быть	-COND	-3SG
Excl	fox	-DIM	say	-ITER	-PRS	-[3SG.S]	snowfall	-DIM	be	-PST	-[3SG.S]	be	-COND	-3SG
interj	n	-n.augm	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn	n	-n.augm	v	-v.tense	-v.pn	v	-v.nf	-n.po

Лисичка говорит: "Если бы снежок пошёл хорошо было бы.

The little fox says: "If snow came, it would be good.

Das Füchschchen sagt: "Wenn Schnee kommen würde, das wäre gut.

meu djamezi.274

[Сәдеәню́ʔ тәләрүху́а́азэ́итәʔ.]

[Səd'əən'üʔ tələrühuaāəðəitəʔ.]

[Səd'əən'üʔ	tələrühuaāəðəitəʔ.]				
səd'əə	-n'üʔ	tələ	-ru	-huaāəðəi	-təʔ
səd'əə	-n'üʔ	tələ	-ru	-haatəə	-ntəʔ
след	-NOM.PL.1PL	закрыть	-PASS	-IRREAL	-3PL.R
trace	-NOM.PL.1PL	close	-PASS	-IRREAL	-3PL.R
n	-n.case-poss	v	-v.deriv.v	-v.mood	-v.pn

[Наши́ доро́ги скры́ло бы́ снегом.]

[Our traces would be covered.]

[Unsere Spuren würden bedeckt werden.]

meu djamezi.275

Саруо́дейню́ʔ бәню́дикаʔ һануо́ дюмә́нтә тәлу́ʔба́зэ́итәʔ.

Saruod'əjn'üʔ bən'd'ikaʔ ḡanuə d'üməntə təl'uʔbaəðəitəʔ.

Saruəd'əin'üʔ	bən'd'ikaʔ	ḡanuə	d'üməntə	təl'übaəðəitəʔ.								
saruə	-d'əi	-n'üʔ	bən'd'i	-ka	-ʔ	ḡanuə	d'üm	-ə	-ntə	təl'ü	-baəðəi	-təʔ
saruə	-d'əə	-n'üʔ	bənsə	-ka	-ʔ	ḡanuə	d'üm	-ə	-ntə ^c	tələ	-haatəə	-ntəʔ

тропа -ANT -NOM.PL.1PL весь -DRV3 -NOM.PL настоящий снег -EP -LAT.SG закрыть -IRREAL -3PL.R
 path -ANT -NOM.PL.1PL all -DRV3 -NOM.PL real snow -EP -LAT.SG close -IRREAL -3PL.R
 n -n.ant -n.case-poss adj -deriv -n.case adj n -INS -n.case v -v.mood -v.pn

Наши следы все снегом покрыло бы.

Our traces would really all be covered with snow.

Unsere Spuren würden sich alle wirklich mit Schnee bedecken.

meu djamezi.276

Эй, дүмэзаңку нуо няагээ исюо ихүтү нуонтэ тэлэрхуазаэитэ? – хүотэ тэни?я будя мунунту.

Əj, d'üməðaŋku nuo n'aagəə is'üo ihütü nuontə tələrhuadaəitə? – hüotə təni?ia buod'a mununtu.

Əj,	d'üməðaŋku	нуə	n'aagəə	is'üəʒ		ihütü		nuəntə	tələrhuadaəitə					
əj	d'üməðə	-ŋku	nuə	n'aagəə	i	-s'üə	-ʒ	i	-hü	-tü	nuə	-ntə	tələ	-ru
ou	d'üməðəə	-ʔku	nuʔəit	n'aakəə	ij	-suə	-ʒ	ij	-hüʔ	-ntu	nuə	-ntə ^c	tələ	-ru
Excl	снегопад	-DIM	один	хороший	быть	-PST	-[3SG.S]	быть	-COND	-3SG	бог	-LAT.SG	закрызть	-PASS
Excl	snowfall	-DIM	one	good	be	-PST	-[3SG.S]	be	-COND	-3SG	deity	-LAT.SG	close	-PASS
interj	n	-n.augm	num	adj	v	-v.tense	-v.pn	v	-v.nf	-n.poss	n	-n.case	v	-v.deriv.v

Эй снежком если бы бог был хороший к нам бог укрыл бы - всё время так говорит."

Hey, if the snow god was so good, our traces would be covered by god - he says such words all the time."

He wenn der Schnee-Gott doch so gut wäre, von Gott würden unsere Spuren bedeckt werden - die ganze Zeit spricht er solche Worte."

meu djamezi.277

Тахаряа тәтирә тәни?я мыңгәты.

Tahariaa tətirə təni?ia miŋgəti?.

Tahariaa	tətirə		təni?ia	miŋgəti?.			
tahariaa	təti	-rə	təni?ia	miŋ	-gə	-ti	-ʔ
tahariaa	tə	-rə	təni?ia	min	-kə	-ntu	-ʔ
теперь	тот	-NOM.SG.2SG	так	идти	-ITER	-PRS	-3PL.S
now	that	-NOM.SG.2SG	so	go	-ITER	-PRS	-3PL.S
adv	pr	-n.case-poss	adv	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn

И вот так они идут.

And like this they go.

Und so gehen sie.

meu djamezi.278

Кәчи дялымәны мыңәә?, кәчи хиимәны мыңәә?!

Кәт'и d'aliməni miŋəʔ, kət'i hiiməni miŋəʔ!

Kət'i d'aliməni miŋəʔ, kət'i hiiməni miŋəʔ!

kət'i d'ali -məni mi -ŋəə -ʔ kət'i hii -məni mi -ŋəə -ʔ

kət'i d'ali -mənu min -ŋəə -ʔ kət'i hii -mənu min -ŋəə -ʔ

хоть день -PROL.SG идти -IMP -3PL.S хоть ночь -PROL.SG идти -IMP -3PL.S

let.it.be day -PROL.SG go -IMP -3PL.S let.it.be night -PROL.SG go -IMP -3PL.S

ptcl n -n.case v -v.mood -v.pn ptcl n -n.case v -v.mood -v.pn

Пустью день целый, пусть всю ночь.

They probably go a whole day, a whole night.

Einen ganzen Tag wohl gehen sie, eine ganze Nacht wohl gehen sie.

meu djamezi.279

Тахаряа тәтi тунди́аку моу дя дильситики'ә.

Taharīaa tətī tundīaku mou d'a d'il's'itiki'ə.

Taharīaa tətī tundīaŋku mou^c d'a d'il's'itiki'ə3.

taharīaa tətī tundīa -ŋku mou -^c d'a d'il's'iti -ki -ʔə -3

taharīaa tə tunti -ʔku mou -^c d'a d'il's'iti -ʔkə -ʔə -3

теперь тот лиса -DIM земля -[GEN.SG] ALL слушать -RES -PF -[3SG.S]

now that fox -DIM earth -[GEN.SG] ALL listen -RES -PF -[3SG.S]

adv pr n -n.augm n -n.case pp v -v.deriv.v -v.tense -v.pn

Лиса над землю прислушалась.

Well the little fox listens to the earth.

Also das Füchschen lauschte an der Erde.

meu djamezi.280

Коумту әми'я́а сесәры'ә.

Koumtu əmi'īa s'esəri'ə.

Koumtu əmi'īa s'esəri'ə3.

kou -mtu əmi'īa s'esəri -ʔə -3

kou -mtu əmi'īa s'esəri -ʔə -3

ухо -ACC.SG.3SG вот.так наострить.уши -PF -[3SG.S]

ear -ACC.SG.3SG in.this.way prick.up.one's.ears -PF -[3SG.S]

n -n.case-poss adv v -v.tense -v.pn

Ухо вот так наострила.

He sharpened his ear like this.

So schärfte er sein Ohr.

meu djamezi.281

Мунунту: "Тахаряа мың мануо? хылини? тахаряа ногутәки?ә? няндыты?.

Mununtu: Taharīaa miŋ manuə? hil'in'i? taharīaa noguʔtəkiʔə? n'anditiʔ.

Mununtu3:		Taharīaa	miŋ	manuəʔ		hil'in'i?		taharīaa		
munu	-ntu	-3	taharīaa	miŋ	manu	-ə	-ʔ	hil'i	-n'i?	taharīaa
munu	-ntu	-3	taharīaa	miŋ	manu	-ə	-ʔ	hilə	-n'ü?	taharīaa
говорить	-PRS	-[3SG.S]	теперь	мы	раньше	-EP	-NOM.PL	враг	-NOM.PL.1PL	теперь
say	-PRS	-[3SG.S]	now	we	earlier	-EP	-NOM.PL	enemy	-NOM.PL.1PL	now
v	-v.tense	-v.pn	adv	pr	adv	-INS	-n.case	n	-n.case-poss	adv

nogutəkiʔə? n'anditiʔ.

nogu	-tə	-ki	-ʔə	-ʔ	n'andi	-ti	-ʔ
nogus	-ntə	-ʔkə	-ʔə	-ʔ	n'anti	-ntu	-ʔ
приблизиться	-IPFV	-RES	-PF	-3PL.S	казаться	-PRS	-3PL.S
come.nearer	-IPFV	-RES	-PF	-3PL.S	seem	-PRS	-3PL.S
v	-v.deriv.v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn	v	-v.tense	-v.pn

Говорит: "Наши враги приближаются, кажется.

He says: "Our distant enemies are coming closer, it seems.

Er sagt: "Unsere weit entfernte Feinde nähern sich, so scheint es.

meu djamezi.282

Татусютүнү? нера?а суюбти?iai?, няндыты.

Tatus'ütünü? n'eraʔa s'üəbtiʔiai?, n'anditi.

Tatus'ütünü?		n'eraʔa	s'üəbtiʔiai?		n'anditi3.			
tatu	-s'ütü	-nü?	n'eraʔa	s'üəbtiʔiai	-ʔ	n'andi	-ti	-3
tatu	-ʔsutə	-nu?	n'eraʔa	s'üəbtiʔia	-ʔ	n'anti	-ntu	-3
запаниковать	-FUT	-1PL.R	вперёд	действительный	-GEN.PL	казаться	-PRS	-[3SG.S]
get.in.a.flap	-FUT	-1PL.R	forward	real	-GEN.PL	seem	-PRS	-[3SG.S]
v	-v.tense	-v.pn	adv	adj	-n.case	v	-v.tense	-v.pn

Мы скоро поподём в беду, похоже.

We will soon indeed fall into misfortune, probably.

Gleich werden wir tatsächlich ins Unglück stürzen, wahrscheinlich.

meu djamezi.283

Тәти тахаряа кураа конә ыгтгтег: "Әй, куні?я мәнә мерәгәи? мынтәңым?

Təti taharīaa kuraa konə mununtu: Əj, kuniʔia mənə merəgəi? mintəŋim?

Təti	taharīaa	kuraa	konə	mununtu3:		Əj,	kuniʔia	mənə	merəgəi?		mintə			
təti	taharīaa	kuraa	konə	munu	-ntu	-3	əj	kuniʔia	mənə	merə	-gəi	-ʔ	min	-i

tə	taharīāa	kuraa	konə	munu	-ntu	-3	ou	kuniʔiā	mənə	merə	-kəə	-ʔ	mīn	-i
tot	теперь	корова	щенок	говорить	-PRS	-[3SG.S]	Excl	как	я	быстро	-ADJZ3	-GEN.PL	идти	-i
that	now	cow	cub	say	-PRS	-[3SG.S]	Excl	how	I	quickly	-ADJZ3	-GEN.PL	go	-i
pr	adv	n	n	v	-v.tense	-v.pn	interj	pr	pr	adv	-n.deriv.adj	-n.case	v	-i

Вот телёнок говорит: "Ой как я могу быстро уйти?"

Then the calf says: "Oh, how quickly will I run away?"

Da also sagt das Kalb: "Oh wie schnell werde ich weglaufen?"

meu djamezi.284

Тахаряя џуоне тэʔ нэмбэʔ.

Taharīāa џуон'ə тэʔ нэмбэʔ.

Taharīāa џуон'ə тэʔ нэмбэʔ.

taharīāa џуо -н'ə тэʔ нэмбэ -ʔ

taharīāa џој -н'ə тэʔ нэҗһэ -ʔ

теперь	нога	-NOM.PL.1SG	ведь	плохой	-NOM.PL
now	leg	-NOM.PL.1SG	you.know	bad	-NOM.PL
adv	n	-n.case-poss	ptcl	adj	-n.case

У меня плохие ноги."

Well my legs, now, are bad ones."

Also meine Beine, nun sind schlechte."

meu djamezi.285

Тунди́аку мунунту: "Тэ нясы, нясычекүо камядези.

Tundiāku mununtu: Тэ n'asi, n'asit'əküo kamiād'əði.

Tundiāᅇku mununtu3: Тэ n'asi, n'asit'əküə kamiād'əði.

tundiā -ᅇku munu -ntu -3 тэ n'asi n'asi -t'ə -küə kamiād'ə -ði

tunti -ʔku munu -ntu -3 тэ n'asi n'asi -t'ə -küə kamiād'ə -tiᅇ

лиса	-DIM	говорить	-PRS	-[3SG.S]	ну	чуть	чуть	-EMPH1	-to1	держаться	-IMP.2SG.R
fox	-DIM	say	-PRS	-[3SG.S]	well	scarcely	scarcely	-EMPH1	-CL1	hold.out	-IMP.2SG.R
n	-n.augm	v	-v.tense	-v.pn	interj	adv	adv	-cl	-cl	v	-v.mood-pn

Лисичка говорит: "Ну как-то держись!"

The little fox says: "Well, endure it somehow."

Das Füchschen sagt: "Na, halte irgendwie aus."

meu djamezi.286

Такэа маагүэ сэнэху́аа чиэбэ тамны џэзуты.

Takəa maagüə sənəhuāa t'iebə tamni ᅇᅇuti.

Takəa maagüə sənəhuāa' t'iebə tamni ᅇᅇuti3.

takəə	maa	-güə	sənəhuāa	- ^c	t'ɪəbə	tam	-ni	ŋəðu	-ti	-3
takəə	maa	-küə	sənəhuāa	- ^c	t'ɪəbə	tab	-nu	ŋətu ^c	-ntu	-3
тог.дальний	что	-то1	лиственница	-[GEN.SG]	тень	там.далеко	-LOCADV	быть.видным	-PRS	-[3SG.S]
that.remote	what	-CL1	larch	-[GEN.SG]	shadow	there.far	-LOCADV	show	-PRS	-[3SG.S]
pr	pr	-cl	n	-n.case	n	adv	-adv.case	v	-v.tense	-v.pn

Там какая-то тень дерева.

Back there, some shadow of a tree can be seen.

Da hinten ist irgendein Schatten eines Laubbaumes dort sichtbar.

meu djamezi.287

Тэндэ дягэличи тахаря нигэмтэ камяде[?].

Təndə d'agəl'it'i taharīaa n'igəmtə kamiad'əʔ.

Təndə ^c	d'agəl'it'i	taharīaa	n'igəmtə	kamiad'əʔ.	
təndə - ^c	d'a -gəl'it'i	taharīaa	n'igə -mtə	kamiad'ə -ʔ	
tə - ^c	d'a -kəl'it'ə	taharīaa	n'ikə -mtə	kamiad'ə -ʔ	
тог	-[GEN.SG]	ALL -EMPH2	теперь	сила -ACC.SG.2SG	держаться -IMP.2SG.S
that	-[GEN.SG]	ALL -EMPH2	now	(!!) -ACC.SG.2SG	hold.out -IMP.2SG.S
pr	-n.case	pp -cl	adv	n -n.case-poss	v -v.mood-pn

Хоть туда, хоть к тому держи силу!

If only to there, keep your strength!

Wenn auch bis da also, halte deine Kraft!

meu djamezi.288

Бүүгүнү[?]!

Büügünü?!

Büügünü?!

büü	-gü	-nü?
biu	-ku	-nu?
уйти	-IMP	-1PL.R
go.away	-IMP	-1PL.R
v	-v.mood	-v.pn

Пойдөмте!

Come!"

Kommt!"

meu djamezi.289

Тахаря хуозутуо никэгэтэ тэндэ[?] нэмбэкү[?] тахаря банэли[?]итэ[?].

Taharīaa huəɖutuo n'ikəgətə təndəʔ nəmbəkü? taharīaa banəl'iʔitəʔ.

Tahariaa	huəduə ^c				n'ikəgətə	təndə?	nəmbə?kü?		tahariaa	bə			
tahariaa	huə	-ðu	-tuə	- ^c	n'ikə	-gətə	təndə	-?	nəmbə	-?kü	-?	tahariaa	ba
tahariaa	huə	-tu	-ntuə	- ^c	n'ikə	-kə ^c tə	təndə	-?	nəŋhə	-?ku	-?	tahariaa	ba
теперь	после	-VBLZ.tu	-PT.PRS	-[GEN.SG]	сила	-ABL.SG	туда	-NOM.PL	плохой	-DIM	-NOM.PL	теперь	пр
now	after	-VBLZ.tu	-PT.PRS	-[GEN.SG]	force	-ABL.SG	there	-NOM.PL	bad	-DIM	-NOM.PL	now	hol
adv	pp	-n.deriv.v	-v.nmnz	--n.case	n	-n.case	adv	-n.case	adj	-n.augm	-n.case	adv	v

Из последних сил эти плохенькие потонулись.

With their last strength the villains struggled.

Aus letzter Kraft strengten sich diese Bösewichten also an.

meu djamezi.290

[Нясы чюү[?]итə[?]...]

[N'asi t'üü?itə?...]

[N'asi t'üü?itə? ...]

n'asi t'üü -?i -tə? ...

n'asi t'üü -?ə -ntə? ...

чуть дойти -PF -3PL.R ...

scarcely arrive -PF -3PL.R ...

adv v -v.tense -v.pn ...

[Еле дошли...]

[They barely went...]

[Kaum gingen sie...]

meu djamezi.291

Нясы тахаряа нясыгүə чюү[?]итə[?] табə.

N'asi tahariaa n'asigüə t'üü?itə? tabə.

N'asi tahariaa n'asigüə t'üü?itə? tabə.

n'asi tahariaa n'asi -güə t'üü -?i -tə? tabə

n'asi tahariaa n'asi -küə t'üü -?ə -ntə? tabə

чуть теперь чуть -то1 дойти -PF -3PL.R туда

scarcely now scarcely -CL1 arrive -PF -3PL.R there

adv adv adv -cl v -v.tense -v.pn adv

Еле, как-то едва они дошли туда.

Barely, they just went there.

Kaum also, soeben gingen sie bis dorthin.

meu djamezi.292

Манакү[?] њануо тəндə сəнəхүəа ни тамтүдү[?]итə[?] – тахаряа əмляаны дямүүчюң сойбуту[?]!

Manakü? ηanuο tändə sənəhuāa n'i tamtüd'ü?itə? – tahariāa əml'iaani d'amüüt'üη sojbutu?!

Manakü?	ηanuο^c		tändə^c		sənəhuāa^c		n'i tamtüd'ü?itə?		-	taha
manakü?	ηanuə - ^c		tändə - ^c		sənəhuāa - ^c		n'i tamtüd' -ü -?i		-tə?	- tahar
manakü?	ηanuə - ^c		tə - ^c		sənəhuāa - ^c		n'i tamtü?	-ə -?ə	-ntə?	*** tahar
только.что	настоящий	-[GEN.SG]	тот	-[GEN.SG]	лиственница	-[GEN.SG]	на	залезть	-EP -PF	-3PL.R *** теперь
just.now	real	-[GEN.SG]	that	-[GEN.SG]	larch	-[GEN.SG]	on	climb	-EP -PF	-3PL.R *** now
adv	adj	-n.case	pr	-n.case	n	-n.case	pp	v	-INS -v.tense -v.pn	*** adv

əml'iani	d'amüüt'üη	sojbutu?.
əm -l'ia -ni	d'amüü -t'üη	sojbu -tu -?
əm -raa -nu	d'amuə -tuη	sojbu -ntu -?
этот -LIM -LOCADV	горло -NOM.SG.3PL	звучать -PRS -3PL.S
this -LIM -LOCADV	throat -NOM.SG.3PL	sound -PRS -3PL.S
pr -cl -adv.case	n -n.case-poss	v -v.tense -v.pn

*Только-только они залезли на это дерево - тут как тут раздалась голоса тех.
 They barely still climbed the three - in this moment, their voices were heard.
 Gerade noch kletterten sie auf den Laubbaum - in diesem Moment erklangen deren Stimme.*

meu djamezi.293

Ҳаркагүо һуолы дямуюзу тәрәди'а!

Ҳarkagüo ηuoli d'amuoðu tərəd'i?a!

Ҳarkagüə^c	ηuəli	d'amuoðu	tərəd'i?a!
ηarka -güə - ^c	ηuəli	d'amuə -ðu	tərəd'i -?a
ηarka -küə - ^c	ηuəli	d'amuə -tu	tərəd'i -?a
медведь -то1	-[GEN.SG]	конечно горло	-NOM.SG.3SG такой -AUGM
bear -CL1	-[GEN.SG]	certainly throat	-NOM.SG.3SG such -AUGM
n -cl	-n.case	adv n	-n.case-poss adj -n.augm

*У медведя-то конечно голос такой.
 The bear of course probably has such a voice.
 Der Bär natürlich hat wohl so eine Stimme.*

meu djamezi.294

Курәгуй кәрыгәли кунсымәны дямуюзу, кәрыгәли тагә сойбуту.

Kurəguj kərigəl'i kunsiməni d'amuoðu, kərigəl'i tagə sojbutu.

Kurəguj	kərigəl'i^c	kunsiməni	d'amuoðu,	kərigəl'i^c	tagə sojbutu3.
kurəgu -j	kərigəl'i - ^c	kunsi -məni	d'amuə -ðu	kərigəl'i - ^c	tagə sojbu -tu
kurəku -j	kərigəl'i - ^c	kunsi -mənu	d'amuə -tu	kərigəl'i - ^c	takə sojbu -ntu
разный	-VOC.SG	переход	-[GEN.SG]	внутри -PROL.SG	горло -NOM.SG.3SG
				переход	-[GEN.SG]
				зад	звучать -PRS

various -VOC.SG *** -[GEN.SG] inside -PROL.SG throat -NOM.SG.3SG *** -[GEN.SG] rear sound -PRS
 adj -n.case n -n.case pp -n.case n -n.case-poss n -n.case pp v -v.tense

Даже больше десяти километра слышно.

His voice can probably even be heard ten kilometres from here.

Seine Stimme ist sogar über zehn Kilometer von hier hörbar.

meu djamezi.295

Мунумунучю: "Тә? тойҗә? тәндычи толыә? җата?санә?!"

Munumunut'ü: Tә? tojҗә? tәndit'i toliә? җana?sanә?!

Munumunut'ü:	Tә?	tojҗә?		tәndit'i		tolia?		җana?sanә?!					
munu	-munu	-t'ü	tә?	toj	-җәә	-?	tәndi	-t'i	tolia	-?	җana?san	-ә	-?
munu	-munuj	-ntu	tә?	toj	-җәә	-?	tә	-t'ü	tolia	-?	җana?saⁿ	-ә	-?
говорить	-AUD	-3SG	ведь	быть.не.нужным	-IMP	-3PL.S	тог	-NOM.PL.3SG	вор	-NOM.PL	человек	-EP	-N
say	-AUD	-3SG	you.know	be.not.needed	-IMP	-3PL.S	that	-NOM.PL.3SG	thief	-NOM.PL	man	-EP	-N
v	-v.nf	-n.poss	ptcl	v	-v.mood	-v.pn	pr	-n.case-poss	n	-n.case	n	-INS	-n.

Говорит слышно: "Но пусть их станутся плохим, пусть их этих воров.

He says audibly: "Well let them be bad, our stealing people.

Er sagt hörbar: "Also lasst sie schlecht sein, unsere klauenden Leute.

meu djamezi.296

Всё равно нагәтәну? нисизитә? куні?ягәличи чимсе? тәндыче.

Fsjo ravno nagätənu? n'is'iđitə? kuni?iagəl'it'i t'ims'ə? tәndit'ə.

Fsjo	ravno	nakätənu?		n'is'iđitə?		kuni?iagəl'it'i	t'ims'ə?		tәndit'ə.				
Fsjo	ravno	na	-gätə	-nu?	n'i	-s'iđi	-tə?	kuni?ia	-gəl'it'i	t'ims'ə	-?	tәndi	-t'ə
Fsjo	ravno	naa	-kə'tə	-nu?	n'i	-?sutə	-ntə?	kuni?ia	-kəl'it'ə	t'ims'ü	-?	tә	-t'ə
Fsjo	ravno	около	-ABL.SG	-GEN.SG.1PL	NEG	-FUT	-3PL.R	куда	-EMPH2	исчезнуть	-CNEG	тог	-NOM.PL.2SG
Fsjo	ravno	near	-ABL.SG	-GEN.SG.1PL	NEG	-FUT	-3PL.R	where	-EMPH2	disappear	-CNEG	that	-NOM.PL.2SG
Fsjo	ravno	pp	-n.case	-n.case-poss	v	-v.tense	-v.pn	pr	-cl	v	-v.cn	pr	-n.case-poss

Всё равно от нас никуда не денутся.

In any case, they cannot hide from us anywhere.

In jedem Fall können sie sich vor uns nirgendwo verstecken.

meu djamezi.297

Всё равно дёбү?сютүню?

Fsjo ravno d'obü?s'ütün'ü?

Fsjo ravno d'obü?s'ütün'ü?

Fsjo ravno d'obü -?s'ütü -n'ü?

Fsjo ravno d'ohi -ʔsutə -n'üʔ
 Fsjo ravno догнать -FUT -1PL.OP
 Fsjo ravno come.up -FUT -1PL.OP
 Fsjo ravno v -v.tense -v.pn

Всё равно мы их догоним.
We will catch them in any case.
In jedem Fall kriegen wir sie.

meu djamezi.298

Мунунту: "Әмты маа сәнәхуаа?
 Mununtu: Әmti maа sәнәхуаа?

Mununtu3: Әmti maа sәнәхуаа?
 munu -ntu -3 әmti maа sәнәхуаа
 munu -ntu -3 әm maа sәнәхуаа
 говорить -PRS -[3SG.S] этот что лиственница
 say -PRS -[3SG.S] this what larch
 v -v.tense -v.pn pr pr n

Говорит: "Что это за дерево?"
He says: "What is this tree?"
Er sagt: "Was ist das für ein Laubbaum?"

meu djamezi.299

Тәндә сәнәхуаа на, җануза^а моунтә ниибтүкүнү?
 Tәndә sәнәхуаа на, җануџа^а mountә n'iibtükünü?

Tәndә^с сәнәхуаа^с на, җануџа^а mountә n'iibtükünü?
 tәndә -^с сәнәхуаа -^с на җануџа^а -^с mou -ntә n'iibtü -kü -nü?
 тә -^с сәнәхуаа -^с наа җануџа^а -^с mou -ntә^с n'iibtü -ku -nu?
 тот -[GEN.SG] лиственница -[GEN.SG] около видный -[GEN.SG] земля -LAT.SG отдохнуть -IMP -1PL.R
 that -[GEN.SG] larch -[GEN.SG] near visible -[GEN.SG] earth -LAT.SG relax -IMP -1PL.R
 pr -n.case n -n.case pp adj -n.case n -n.case v -v.mood -v.pn

Вот у этого дерева, на заменитном месте давайте отдохнём.
There, by this tree, let us rest at the visible place.
Dort bei jenem Laubbaum, an dem sichtbaren Platz lasst uns ausruhen.

meu djamezi.300

Талу, нимә^{кү} катаранку ися коныби[?] тә чюхәны ху^лләкүнү[?]!
 Talu, n'imә^{кү} kataran^{ку} is'a konibi[?] тә t'ühәni hu^лläkүн'ү[?]!

Talu, n'imә^{кү} kataran^{ку} is'a konibi[?] тә^с t'ühәni huulәkүн'ү[?]!

talu	n'iməʔkü	katar	-aŋku	i	-s'a	koni	-biʔ	tə	- ^c	t'ühə	-ni	huu	-lə	-kü	-i
talu	n'iməʔkü	katar	-ʔku	ij	-sa	koni	-hüʔ	tə	- ^c	t'ühə	-nu	huj	-lə	-ku	-i
каждый	немного	свет	-DIM	быть	-INF	пойти	-COND	тот	-[GEN.SG]	пора	-LOCADV	хотеть	-INCH	-IMP	-i
every	a.little	light	-DIM	be	-INF	go	-COND	that	-[GEN.SG]	time	-LOCADV	want	-INCH	-IMP	-i
adj	adv	n	-n.augm	v	-v.inf	v	-v.nf	pr	-n.case	advn	-adv.case	v	-v.deriv.v	-v.mood	-v

Завтра, когда немного станет светлее, тогда начнём искать.

Tomorrow, when it has got a bit lighter, we will start searching!

Morgen, wenn es etwas heller geworden ist, dann fangen wir an zu suchen!

meu djamezi.301

Тəни²иа мунунту, тəни²иа мыəнузəнтəʔ.

Təni²ia mununtu, təni²ia miənuðantəʔ.

Təni ² ia	mununtuʔ,	təni ² ia	miənuðantəʔ.				
təni ² ia	munu	-ntu	-ʔ	təni ² ia	miə	-nuðə	-ntəʔ
təni ² ia	munu	-ntu	-ʔ	təni ² ia	mej	-nutu	-ntəʔ
так	говорить	-PRS	-[3SG.S]	так	сделать	-ли	-3PL.R
so	say	-PRS	-[3SG.S]	so	do	-INDEF	-3PL.R
adv	v	-v.tense	-v.pn	adv	v	-cl	-v.pn

Так сказал, так они точно сделали.

As he said it, they also did it.

Wie er es sagte, genauso taten sie es auch.

meu djamezi.302

Тахариаа тəндəʔ нəначəʔаʔ сəнəхуаа дуюхыбтыʔəʔ.

Tahariaa təndəʔ n'enat'aʔaʔ sənəhuāa d'ujhibtiʔəʔ.

Tahariaa	təndəʔ	n'enat'aʔaʔ	sənəhuāa ^c	d'ujhibtiʔəʔ.						
tahariaa	təndə	-ʔ	n'enat'a	-ʔa	-ʔ	sənəhuāa	- ^c	d'ujhibti	-ʔə	-ʔ
tahariaa	tə	-ʔ	n'enat'a	-ʔa	-ʔ	sənəhuāa	- ^c	d'ujhibti	-ʔə	-ʔ
теперь	тот	-NOM.PL	огромный	-AUGM	-NOM.PL	лиственница	-[ACC.SG]	окружить	-PF	-3PL.S
now	that	-NOM.PL	huge	-AUGM	-NOM.PL	larch	-[ACC.SG]	gather.round	-PF	-3PL.S
adv	pr	-n.case	adj	-n.augm	-n.case	n	-n.case	v	-v.tense	-v.pn

И они окружили это дерево.

And they surrounded this huge tree.

Und sie umringten diesen riesigen Laubbaum.

meu djamezi.303

[Кураа куні²иа тамтүчюʔ]

[Kurāa kuni²ia tamtüt'üʔ].

[Kuraa kuniʔia tamtütü3?].

kuraa kuniʔia tamtü -tü -3

kuraa kuniʔia tamtü? -ntu -3

корова как залезть -PRS -[3SG.S]

cow how climb -PRS -[3SG.S]

n pr v -v.tense -v.pn

Как лезёт корова?

[How does the calf climb?]

[Wie kletert das Kalb?]

meu djamezi.304

Тэндә на тахариаа бәнүʔиндәʔ эрәкәрәмәну.

Təndə na tahariaa bənüʔindəʔ ərəkərəmənu.

Təndə^c na tahariaa bənüʔindəʔ ərəkərəmənu.

təndə -^c na tahariaa bənü -ʔi -ndəʔ ərəkərə -mənu

təndə -^c naa tahariaa bənü -ʔə -ntəʔ ərəkərə -mənu

туда -[GEN.SG] около теперь лежать(животное) -PF -3PL.R красивый -PROL.SG

there -[GEN.SG] near now lie(animal) -PF -3PL.R beautiful -PROL.SG

adv -n.case pp adv v -v.tense -v.pn adj -n.case

И вокруг хорошо разлеглись.

Around this one they nicely lay down.

Bei diesem also legten sie sich schön drum herum.

meu djamezi.305

[Моу на ...]

[Mou na ...]

[Mou^c na ...]

mou -^c na ...

mou -^c naa ...

земля -[GEN.SG] около ...

earth -[GEN.SG] near ...

n -n.case pp ...

[На земле ...]

[By the ground ...]

[Bei der Erde ...]

meu djamezi.306

Нагүр нәмбәкү тахариаа бәнсә әмыʔа дюнъдитындіʔ.

Nagür nəmbəkü taharıaa bənsə əmi?ia d'un'd'itindi?.

Nagür nəmbə?kü taharıaa bənsə əmi?ia d'un'd'itindi?.

nagür nəmbə -?kü taharıaa bənsə əmi?ia d'un'd'iti -ndi -?

nakür nəḡhə -?ku taharıaa bənsə əmi?ia d'un'd'iti -ntu -?

три плохой -DIM теперь весь вот.так дрожать -PRS -3PL.S

three bad -DIM now all in.this.way tremble -PRS -3PL.S

num adj -n.augm adv adj adv v -v.tense -v.pn

Трое плохеньких все вот так дрожат.

The three villains all trembled.

Die drei Bösewichtchen schlotterten alle so.

meu djamezi.307

Курəгуй сənəхуаазун Һəнди?ai? əмы?ya һусири!

Kurəguj sənəхuааḏuḡ Һəнди?ai? əmi?ia Һus'iiri!

Kurəguj sənəхuааḏuḡ Һəнди?ai? əmi?ia Һus'iiri3!

kurəgu -j sənəхuаа -ḏuḡ Һəнди?ai? əmi?ia Һus'iir -i -3

kurəku -j sənəхuаа -tuḡ Һənti?ai? əmi?ia Һus'iir -ə -3

разный -VOC.SG листовница -NOM.SG.3PL наверное вот.так двигаться -EP -[3SG.S]

various -VOC.SG larch -NOM.SG.3PL probably in.this.way move -EP -[3SG.S]

adj -n.case n -n.case-poss adv adv v -INS -v.pn

Наверное даже дерево и них шевелится.

Even their tree probably trembled!

Sogar ihr Laubbahum zitterte wahrscheinlich!

meu djamezi.308

[Һəнди?ai? дези?митəты?.]

[Һəнди?ai? d'ədi?mitəti?.]

[Һəнди?ai? d'ədi?mitəti?.]

Һəнди?ai? d'ədi?mi -tə -ti -?

Һənti?ai? d'ədi?mi -ntə -ntu -?

наверное упасть -IPFV -PRS -3PL.S

probably fall -IPFV -PRS -3PL.S

adv v -v.deriv.v -v.tense -v.pn

[Наверно они упадут.]

[They will probably fall down.]

[Wahrscheinlich fallen sie runter.]

meu djamezi.309

Канә ихүтү, нәтизүң нинтызә туобталуру?

Канә ihütü, nәtiḏüṅ n'intiḏә tuәbtaluru?

Канә	ihütü,	nәtiḏüṅ	n'intiḏә	tuәbtaluru?
kanә	i -hü -tü	nәti -ḏüṅ	n'i -nti -ḏә	tuәbta -ru -?
kanә	ij -hü? -ntu	nәti -tuṅ	n'i -ntu -tә ^c	tuәbtu -ru -?
сколько	быть -COND -3SG	пора -NOM.SG.3PL	NEG -PRS -3SG.R	считать -PASS -CNEG
how many	be -COND -3SG	time -NOM.SG.3PL	NEG -PRS -3SG.R	count -PASS -CNEG
pr	v -v.nf -n.poss	v -n.case-poss	v -v.tense -v.pn	v -v.deriv.v -v.cn

Сколько, их время никто не считает.

How long, it isn't calculated.

Wie lange, wird nicht gerechnet.

meu djamezi.310

Ңаң ихүтү.

Ңаң ihütü.

Ңаң ihütü.

җаң	i -hü -tü
җаң	ij -hü? -ntu
рот	быть -COND -3SG
mouth	be -COND -3SG
n	v -v.nf -n.poss

Если рот было бы.

If she was Ngala.

Wenn sie Ngala sein würde.

meu djamezi.311

Тахариа каңгүчәкүө тәти кураа конә ненынтуса мунумунучю сатәрәту дя: "Сатәрәэй, тааника коны?!"

Taharia kaṅgüt'әküö tәti kuraa konә n'enintusa munumunut'ü satәрәtu d'a: Satәрәэй, taan'ika koni?!

Tahariaa	kaṅgüt'әküә	tәti	kuraa	konә	n'enintusa	munumunut'ü	satәрәtu	
tahariaa	kaṅgü -t'ә	-küә tәti	kuraa	konә	n'enintu -sa	munu -munu -t'ü	satәрә -tu	
tahariaa	kaṅkә -t'ә	-küә tә	kuraa	konә	n'enintu -sa	munu -munuj -ntu	satәрә -ntu	
теперь	когда -EMPH1	-to1	тот	корова	щенок	шептать -INF	говорить -AUD -3SG	песец -GEN.SG.3SG
now	when -EMPH1	-CLI	that	cow	cub	whisper -INF	say -AUD -3SG	polar.fox -GEN.SG.3SG
adv	pr	-cl	-cl	pr	n	n	v -v.inf v	-v.nf -n.poss n -n.case-poss

d'a: Satәрәэй, taan'ika koni?!

d'a satərə -ə -j taan'ika koni -ʔ

d'a satərə -ə -j taan'ika koni -ʔ

ALL песец -EP -VOC.SG подальше пойти -IMP.2SG.S

ALL polar.fox -EP -VOC.SG a.little.farther go -IMP.2SG.S

pp n -INS -n.case adv v -v.mood-pn

Через некоторое время телёнок шепчит песцу: "Песец отойди-ка!"

After some time, the calf whispers audibly to the polar fox: "Polar fox, go away from here!"

Nach einiger Zeit sagt dieses Kalb hörbar flüsternd zum Polarfuchs: "Polarfuchs, geh weg da!"

meu djamezi.312

Хемоу, маарэ куні'иа иңу?

Hemou, maarə kun'i'ia iŋu?

Hemou, maarə kuni'ia iŋuʔ?

hemou маа -рə kuni'ia i -ŋu -ʔ

hemou маа -рə kuni'ia ij -ŋu -ʔ

Excl что -NOM.SG.2SG как быть -INTERR -[3SG.S]

Excl what -NOM.SG.2SG how be -INTERR -[3SG.S]

interj pr -n.case-poss pr v -v.mood -v.pn

"Что у тебя?"

"Hey, what is it with you?"

"Ej, was ist mit dir?"

meu djamezi.313

Тахариаа һоймэ тəбəли'əң.

Tahariaa hojmə təbəl'i'əŋ.

Tahariaa hojmə təbəl'i'əŋ.

tahariaa hoj -mə təb -ə -l'i -ʔə -ŋ

tahariaa hoj -mə təb -ə -lə -ʔə -ŋ

теперь нога -ACC.SG.1SG прижать -EP -INCH -PF -2SG.S

now leg -ACC.SG.1SG press.to -EP -INCH -PF -2SG.S

adv n -n.case-poss v -INS -v.deriv.v -v.tense -v.pn

Ты мне ноги придавишь.

You're squeezing my leg.

Du quetscht mir das Bein.

meu djamezi.314

Тəʔ, тəзəбты'изə, куні'иаибта мейңызə?

Təʔ, tədəbti'izə, kuni'iaibta mejŋizə?

Тә?,	тәдәбти?ида,			kuni?iaibta		mej?iда?		
tә?	tәдәbti	-?i	-да	kuni?iai	-bta	mej	-?i	-да
tә?	tәдәbti	-?ә	-tә ^c	kuni?ia	-bta	mej	-?u	-tә ^c
ведь	отодвинуть	-PF	-3SG.R	как	-ли2	сделать	-INTERR	-3SG.R
you.know	move.aside	-PF	-3SG.R	how	-INDEF2	do	-INTERR	-3SG.R
ptcl	v	-v.tense	-v.pn	pr	-cl	v	-v.mood	-v.pn

Тот отодвинулся или что сделал?

There, he is moving around, or what is he doing?

Da, rückt er herum oder was tut er?

meu djamezi.315

Ҳонәи? сүмирими?ә?.

Ҳонәи? s'ümirimi?ә?.

Ҳонәи?		s'ümirimi?ә?.			
Ҳонәи	-?	s'ümirim	-i	-?ә	-?
Ҳонәә	-?	s'ümirim	-ә	-?ә	-?
еще.один	-GEN.PL	успокоиться	-EP	-PF	-3PL.S
one.more	-GEN.PL	calm	-EP	-PF	-3PL.S
adj	-n.case	v	-INS	-v.tense	-v.pn

Оно снова затихли.

They become silent again.

Sie verstummen wieder.

meu djamezi.316

[Мәнәгәчәта?изә.]

[Мәнәгәт'әта?ида.]

[Мәнәгәт'әтада.]

mәнәгә	-t'ә	-ta	-да
mәнәгәи	-ntә	-ntu	-tә ^c
упасть	-IPFV	-PRS	-3SG.R
fall	-IPFV	-PRS	-3SG.R
v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn

[Он вдруг упадәт.]

[It falls down.]

[Es plumpst herunter.]

meu djamezi.317

Канәгүә һонәи? нәтизүң бери?ә.

Канэгүә һонәи? нәтидүйн бери?ә.

Канэгүә	һонәи?	нәтидүйн	бери?ә3.			
kanə	-güə һонәи -?	nəti -dүйн	beri	-?ә	-3	
kanə	-küə һонәә -?	nəti -tuң	beri	-?ә	-3	
сколько	-to1 еще.один -GEN.PL	пора -NOM.SG.3PL	порвать -PF			-[3SG.S]
how many	-CL1 one.more -GEN.PL	time -NOM.SG.3PL	tear -PF			-[3SG.S]
pr	-cl adj	-n.case v	-n.case-poss v	-v.tense	-v.pn	

Сколько-то время опять прошло.

Some time passed again.

Einige Zeit verging wieder.

meu djamezi.318

Тарарһаа һонәи? мунумунучю: "Сатәрәәй, сатәрәәй, тааникану иңуә'әзәә', четуа һануә һоймә тәбәли'әң!

Taharһaа һонәи? munumunut'ü: Satərәәj, satərәәj, taan'ikanu иңуә'әдәә?, t'etua һануә һоймә тәбәл'и?әң!

Taharһaа	һонәи?	munumunut'ü:	Satərәәj,	satərәәj,	taan'ikanu
taharһaа	һонәи -?	munu -munu -t'ü	satərә -ә -j	satərә -ә -j	taan'ika -nu
taharһaа	һонәә -?	munu -munuj -ntu	satərә -ә -j	satərә -ә -j	taan'ika -nu
теперь	еще.один -GEN.PL	говорить -AUD -3SG	песец -EP -VOC.SG	песец -EP -VOC.SG	подальше -LOCAL
now	one.more -GEN.PL	say -AUD -3SG	polar.fox -EP -VOC.SG	polar.fox -EP -VOC.SG	a.little.farther -LOCAL
adv	adj -n.case	v -v.nf -n.poss	n -INS -n.case	n -INS -n.case	adv -adv.ca

һуә?, t'etua һануә һоймә тәбәл'и?әң!

һуә -ә -? t'etua һануә һой -мә тәб -ә -l'i -?ә -ң

ij -ә -? t'etua һануә һой -мә тәб -ә -lә -?ә -ң

быть	-EXCL -IMP.2SG.S	очень	настоящий	нога -ACC.SG.1SG	прижать -EP -INCH -PF -2SG.S
be	-EXCL -IMP.2SG.S	very	real	leg -ACC.SG.1SG	press.to -EP -INCH -PF -2SG.S
v	excl -v.mood-pn	adv	adj	n -n.case-poss	v -INS -v.deriv.v -v.tense -v.pn

Снова слышно говорит: "Песец, песец подвинься, ты совсем продавил ногу!"

Again it says: "Polar fox, polar fox, move some more, you are really squeezing my leg!"

Erneut sagt es: "Polarfuchs, Polarfuchs, rück doch weiter, du quetscht mir wirklich sehr den Fuß!"

meu djamezi.319

Тунди́аку: Әй, әмкүмаче!

Tundíaku: Әj, әmkümat'ә!

Tundíaku: Әj, әmkümat'ә!

tundía -ku әj әm -küma -t'ә

tunti	-ʔku	ou	эм	-kümu	-t'э
лиса	-DIM	Excl	этот	-то2	-NOM.PL.2SG
fox	-DIM	Excl	this	-CL2	-NOM.PL.2SG
n	-n.augm	interj	pr	-cl	-n.case-poss

Лисица говорит: "Ей вот эти твои!"

The little fox: "Hey, you two!"

Das Füchschen: "He, ihr beiden da!"

meu djamezi.320

Маанунагэй тахари́аа нинту[?] нягээй, маадя сэнаири тii!

Maanunagəj taharíaa n'intu? n'aagəəgəj, maad'a sənairi tii!

Маанунагэj	taharíaa	n'intuu	n'aagəəgəj,	maad'a	sənairi	tii!				
маануна -гэj	taharíaa	n'intuu	n'aagəə -гэj	maad'a	səna -i -ri	tii				
маануна -кэj	taharíaa	n'intuu	n'aakəə -кэj	maad'a	səna -ə -ri	tii				
что.такое.D	-NOM.DU	теперь	не	хороший	-NOM.DU	почему	глупый	-EP	-NOM.SG.2DU	вы.DU
what.for	-NOM.DU	now	not	good	-NOM.DU	why	silly	-EP	-NOM.SG.2DU	you.DU
pr	-n.case	adv	ptcl	adj	-n.case	pr	n	-INS	-n.case-posspr	

Что эти за плохие, почему вы такие глупые?

What bad ones are you, why are you so foolish?

Was seid ihr also für zwei schlechte, warum seid ihr so dämlich?

meu djamezi.321

Ca?, Ca?!

Sa?, sa?!

Sa?, sa?!

sa? sa?

sa? sa?

тихо! тихо!
silence! silence!

interj interj

Tuxo, muxo!

Silence, silence!

Ruhe, Ruhe!

meu djamezi.322

[Динди[?]линдэты[?].]

[D'indi?l'indəti?.]

[D'indil'indəti?.]

d'indi	-l'i	-ndə	-ti	-ʔ
d'inti	-lə	-ntə	-ntu	-ʔ
услышать	-INCH	-IPFV	-PRS	-3PL.S
hear	-INCH	-IPFV	-PRS	-3PL.S
v	-v.deriv.v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn

[Вдруг их слышат.]

[Suddenly they are heard.]

[Plötzlich hört man sie.]

meu djamezi.323

Ми мың диндiбтиасызәри, диндiбтиасызәри!

Mi miñ d'indibtiasidəri, d'indibtiasidəri!

Mii	miñ	d'indibtiasidəri,				d'indibtiasidəri!			
mii	miñ	d'indi	-btia	-siðə	-ri	d'indi	-btia	-siðə	-ri
mii	miñ	d'inti	-bta	-ʔsutə	-ri	d'inti	-bta	-ʔsutə	-ri
здесь	мы	услышать	-ATTEN	-FUT	-2DU.S/O	услышать	-ATTEN	-FUT	-2DU.S/O
here	we	hear	-ATTEN	-FUT	-2DU.S/O	hear	-ATTEN	-FUT	-2DU.S/O
adv	pr	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn	v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn

Нас слышат.

They are hearing us, they are hearing us!

Man hört uns, hört uns!

meu djamezi.324

Тәтирә таһариаа кураа конә мунумунучю: Һоймәңуту дөңкәриʔизә!

Tätirə tahariaa kuraa konə munumunut'ü: Һojmәңutu d'öñkәriʔidə!

Tätirə	tahariaa	kuraa	konə	munumunut'ü:		Һojmәңutu				
täti -rə	tahariaa	kuraa	konə	munu	-munu	-t'ü	Һoj	-mә	Һutu	
tə -rə	tahariaa	kuraa	konə	munu	-munuj	-ntu	Һoj	-mә	-Һutu	
тот	-NOM.SG.2SG	теперь	корова	щенок	говорить	-AUD	-3SG	нога	-NOM.SG.1SG	-ли
that	-NOM.SG.2SG	now	cow	cub	say	-AUD	-3SG	leg	-NOM.SG.1SG	-INDEF
pr	-n.case-poss	adv	n	n	v	-v.nf	-n.poss	n	-n.case-poss	-cl

d'öñkәriʔidə!

d'öñkәri -ʔi -ðə

d'öñkәrə -ʔə -tə^c

сводить -PF -3SG.R

(!!) -PF -3SG.R

v -v.tense -v.pn

Тогда телёнок слышно сказал: "Но ноги мне свело!"

So the calf says audibly: "My leg is just falling asleep!"
Also, das Kalb sagt hörbar: "Mein Bein schläft gerade ein!"

meu djamezi.325

Куні?іа тахаріаа мыңгүмүнә тәни?іа ичеңум?

Kuni?ia tahariaa miᅅgümünә tәni?ia it'әᅅum?

Kuni?ia	tahariaa	miᅅgümünә	tәni?ia	it'әᅅum?					
kuni?ia	tahariaa	miᅅ -gümü -nә	tәni?ia	i -t'ә	-ᅅu	-m			
kuni?ia	tahariaa	miᅅ -kümu -nә	tәni?ia	ij -ntә	-ᅅu	-m			
как	теперь	мы -то2 -1SG	так	быть -IPFV	-INTERR	-1SG.S			
how	now	we -CL2 -1SG	so	be -IPFV	-INTERR	-1SG.S			
pr	adv	pr -cl -n.poss	adv	v -v.deriv.v	-v.mood	-v.pn			

Но как мне же быть?

So what should I do?

Also was soll ich denn machen?

meu djamezi.326

Чегуа кунтәгаи? тә? ичюм!

T'etua kuntәgai? tә? it'üm!

T'etua	kuntәgai?	tә?	it'üm!			
t'etua	kuntәgai?	tә?	i -t'ü	-m		
t'etua	kuntәgai?	tә?	ij -ntu	-m		
очень	долго	ведь	быть -PRS	-1SG.S		
very	for.a.long.time	you.know	be -PRS	-1SG.S		
adv	adv	ptcl	v -v.tense	-v.pn		

Очень долго же!

I'm like this for a long time!

Sehr lange bin ich so!

meu djamezi.327

Сатәра?а мунумунучю: Тә тагәника коны?гузәм.

Satәra?a munumunut'ü: Tә tagән'ika koni?guᅇәм.

Satәra?a	munumunut'ü:	Tә	tagән'ika	koni?guᅇәм.		
satәra	-?a munu -munu -t'ü	tә	tagән'ika	koni -gu	-ᅇәм	
satәrә	-?a munu -munuj -ntu	tә	tagән'ika	koni -ku	-tәм	
песец	-AUGM говорить -AUD -3SG	ну	подальше	пойти -IMP	-1SG.S	
polar.fox	-AUGM say -AUD -3SG	well	a.little.farther	go -IMP	-1SG.S	
n	-n.augm v -v.nf -n.poss	interj	adv	v -v.mood	-v.pn	

Песец слышно говорит: "Но отодвинусь-ка я.

The big polar fox says audibly: "Well then I will move."

Der große Polarfuchs sagt hörbar: "Na dann rutsche ich halt weiter."

meu djamezi.328

Тахари́аа нимэ́?кү тэтэ́?бты́?изэ ...

Taharíaa n'imə?kü tətə?bti?iðə ...

Taharíaa n'imə?kü təðəbti?iðə ...

taharíaa n'imə?kü təðəbti -ʔi -ðə ...

taharíaa n'imə?kü təðəbti -ʔə -tə^c ...

теперь немного отодвинуть -PF -3SG.R ...

now a.little move.aside -PF -3SG.R ...

adv adv v -v.tense -v.pn ...

Ну тот и немножко отодвинулся.

Now, he moves a away a bit ...

Nun, er rückt etwas weg ...

meu djamezi.329

Тахари́аа ненача́?а муодя́?азу курэ́гуй кыру́?мүся тахари́аа делириа́зы сойбу́ту.

Taharíaa n'enat'aʔa muod'aʔaðu kurəguj kirü?müs'a taharíaa d'el'iriaði sojbutu.

Taharíaa n'enat'aʔa муэд'а?аðu курэ́гуй кыру́?мүся тахари́аа д'ел'риа́д

taharíaa n'enat'a -ʔa муэд'а -ʔa -ðu курэ́гу -j кыру́?мү -s'a taharíaa d'el'i -ria

taharíaa n'enat'ə -ʔa муэд'ə -ʔa -tu курэ́ку -j кыру́?мү^c -sa taharíaa d'el'i -ra:

теперь огромный -AUGM ветка -AUGM -NOM.SG.3SG разный -VOC.SG разломиться -INF теперьшум -LIM -NO

now huge -AUGM branch -AUGM -NOM.SG.3SG various -VOC.SG break.up -INF now noise -LIM

adv adj -n.augm n -n.augm -n.case-poss adj -n.case v -v.inf adv n -cl

sojbutu3.

sojbu -tu -3

sojbu -ntu -3

звучать -PRS -[3SG.S]

sound -PRS -[3SG.S]

v -v.tense -v.pn

Но вдруг ветка обламывшись слышно.

So, a huge branch suddenly breaks, one only hears his voice.

Also, sein riesiger Ast bricht plötzlich, man hört nur seine Stimme.

meu djamezi.330

Нюо́лы тэндэ́ ненача́?а хоймара́?а дялы́тэны.

Ŋuoli tændə n'emat'aʔa hojmaraʔa d'alitəni.

Ŋuoli	tændə ^c	n'emat'aʔa ^c	hojmaraʔa ^c	d'alitəni.
ŋuəli	tændə - ^c	n'emat'a -ʔa - ^c	hojmara -ʔa - ^c	d'ali -təni
ŋuəli	tə - ^c	n'emat'ə -ʔa - ^c	hojmaru -ʔa - ^c	d'ali -ntənu
конечно	тот	-[GEN.SG] огромный -AUGM	-[GEN.SG] полярная.ночь -AUGM	-[GEN.SG] день -LOC.SG
certainly	that	-[GEN.SG] huge -AUGM	-[GEN.SG] polar.night -AUGM	-[GEN.SG] day -LOC.SG
adv	pr	-n.case adj -n.augm -n.case	n -n.augm -n.case	n -n.case

Конечно полярная ночь.

Of course on the day of this big polar night.

Natürlich am Tag dieser großen Polarnacht.

meu djamezi.331

Тәтирә тә манакү? тәдәбты?изә тахариаа ненача?а муәд?азу кырү?мүся ниңы кырү?мүдә? – нагүр дезыка?а тамны исюедеәтахариаа нагүр ненача?а һойбуо ни курәгуй сохү?индә?.

Tətirə tə manakü? tädəbti?iðə tahariaa n'emat'aʔa muəd'aʔaðu kirü?müs'a n'ijə kirü?müd'ə? – nagür d'eðikaʔa tamni is'üəd'əətahariaa nagür n'emat'aʔa ɲojbuo n'i kurəguj sohü?ində?.

Tətirə	tə	manakü?	tädəbti?iðə	tahariaa	n'emat'aʔa	muəd'aʔaðu
təti -rə	tə	manakü?	tädəbti -ʔi -ðə	tahariaa	n'emat'a -ʔa	muəd'a -ʔa -ðu
tə -rə	tə	manakü?	tädəbti -ʔə -tə ^c	tahariaa	n'emat'ə -ʔa	muəd'ə -ʔa -tu
тот	-NOM.SG.2SG	ну	только.что отодвинуть -PF -3SG.R	теперь	огромный -AUGM	ветка -AUGM -NOM.SC
that	-NOM.SG.2SG	well	just.now move.aside -PF -3SG.R	now	huge -AUGM	branch -AUGM -NOM.SC
pr	-n.case-poss	interj adv	v -v.tense -v.pn	adv	adj -n.augm n	-n.augm -n.case-p

kirü?müs'a,	n'ijə3	kirü?müd'ə?	–	nagür	d'eðikaʔa	tamni
kirü?mü -s'a	n'i -ɲi -3	kirü?müd' -ə -ʔ		nagür	d'eðika -ʔa	tam -ni
kirü?mü ^c -sa	n'i -ɲu -3	kirü?mü ^c -ə -ʔ		nakür	d'eðikə -ʔa	tab -nu
разломиться -INF	NEG -INTERR -[3SG.S]	разломиться -EP -CNEG	три	бедняга -AUGM	там.далеко -LOCADV	
break.up -INF	NEG -INTERR -[3SG.S]	break.up -EP -CNEG	three	poor.fellow -AUGM	there.far -LOCADV	
v	-v.inf v -v.mood -v.pn	v -INS -v.cn	num n	-n.augm	adv -adv.case	

is'üəd'əə	tahariaa	nagür	n'emat'aʔa ^c	ɲojbuə ^c	n'i kurəguj	sohü?ində?
i -s'üəd'əə	tahariaa	nagür	n'emat'a -ʔa - ^c	ɲojbuə - ^c	n'i kurəgu -j	sohü -ʔi
i -suəd'əə	tahariaa	nakür	n'emat'ə -ʔa - ^c	ɲojbuə - ^c	n'i kurəku -j	sohə -ʔə
и	-PT.PST	теперь	три огромный -AUGM -[GEN.SG]	голова -[GEN.SG]	на разный -VOC.SG	упасть -PF
and	-PT.PST	now	three huge -AUGM -[GEN.SG]	head -[GEN.SG]	on various -VOC.SG	fall -PF
conj	-v.nmnz	adv	num adj -n.augm -n.case	n -n.case	pp adj -n.case	v -v.ten:

Только он отодвинулся, ветка тряснет и трое бедных, несчастных, которые сидели на ней на голову трёх огромных упали.

Well, just when he was moving, the huge branch broke, did not break, and the three poor ones on the

branch fall onto the heads of the big ones.

Also, gerade als er rückte, brach der riesige Ast, brach nicht, und die drei dort sich befindenden Armen fallen auf die Köpfe der drei Großen.

meu djamezi.332

Тәти кураа конә һарка һануә су?дәә ни тәни?һариаи? ...

Tәti kuraa konә һarka һануә су?дәә n'i tәni?һariai? ...

Tәti	kuraa	konә	һarka ^c		һануә	су?дәә ^c		n'i	tәni?һaria?	...
tәti	kuraa	konә	һarka	- ^c	һануә	су?дәә	- ^c	n'i	tәni?һia	-ria -ʔ ...
tә	kuraa	konә	һarka	- ^c	һануә	су?дәә	- ^c	n'i	tәni?һia	-raa -ʔ ...
tot	корова	щенок	медведь	-[GEN.SG]	настоящий	хребет	-[GEN.SG]	на	так	-LIM -GEN.PL ...
that	cow	cub	bear	-[GEN.SG]	real	back(bone).spine	-[GEN.SG]	on	so	-LIM -GEN.PL ...
pr	n	n	n	-n.case	adj	n	-n.case	pp	adv	-cl -n.case ...

Тот телёнок прямо на медвечью хребет, как ...

Well the calf directly onto the bear's backbone, so ...

Also das Kalb direkt auf das Rückgrat des Bären, also so ...

meu djamezi.333

Тәтирә чайхәди: „Оу, мааһуна тәгүмү?“

Tәtirә t'ajhәd'i: „Ou, мааһуна тәгүмү?“

Tәtirә	t'ajhәd'i:	„Ou,	мааһуна	тәгүмү?“			
tәti -rә	t'ajhә	-d'i	ou	мааһуна	tә -gүmү		
tә -rә	t'ajhә	-sa	ou	мааһуна	tә -kүmu		
tot	-NOM.SG.2SG	испугаться	-INF	Excl	что.такое.D	tot	-to2
that	-NOM.SG.2SG	be.frightened	-INF	Excl	what.for	that	-CL2
pr	-n.case-poss	v	-v.inf	interj	pr	pr	-cl

Этот испугавшись: "Ой, что такое?"

This one frightened: "Oh, what is that?"

Dieser erschreckend: "Oh, was ist das denn?"

meu djamezi.334

Күни?һиа сеймычи сәһүрхү?, тәни?һиа хойка?иҙә.

Kuni?һia s'ejmit'i sәһүrhү?, tәni?һia hojka?iҙә.

Kuni?һia	s'ejmit'i	sәһүrhү?,	tәni?һia	hojka?iҙә.				
kuni?һia	s'ejmi -t'i	sәһүr	-hү?	tәni?һia	hojka	-ʔi	-дә	
kuni?һia	s'ejmi -t'i	sәһүr	-hү?	tәni?һia	hojkü	-ʔә	-тә ^c	
куда	глаз	-NOM.PL.3DU	смотреть	-COND	так	бежать	-PF	-3SG.R
where	eye	-NOM.PL.3DU	look	-COND	so	run	-PF	-3SG.R

pr n -n.case-poss v -v.nf adv v -v.tense -v.pn

Куфа глаза его глядели, туда он побежал.

Where his eyes looked, he ran away.

Wohin seine Augen sahen, dahin lief er weg.

meu djamezi.335

Тахариаа һамийай сатэраңку һүл'иада?а суңхы?э ни ненача?амэну дези?миди?э.

Tahariaa hamiaj satəraŋku ɥul'iaða?a suŋhi?ə n'i n'enat'a?amənu d'eði?mid'i?ə.

Tahariaa	hamiaj	satəraŋku		ɥul'iaða?a ^c		suŋhi?ə ^c		n'i
tahariaa	hamiaj	satəra	-ŋku	ɥul'iaða	-?a	- ^c	suŋhi?ə	- ^c n'i
tahariaa	hamiaj	satəɾə	-?ku	ɥul'iatə	-?a	- ^c	suŋhi?ə	- ^c n'i
теперь	другой	песец	-DIM	волк	-AUGM	-[GEN.SG]	затылок	-[GEN.SG] на
now	other	polar.fox	-DIM	wolf	-AUGM	-[GEN.SG]	back.of.the.head	-[GEN.SG] on
adv	adj	n	-n.augm	n	-n.augm	-n.case	n	-n.case pp

n'enat'a?amənu d'eði?mid'i?ə3.

n'enat'a -?a -mənu d'eði?mid' -i -?ə -3

n'enat'ə -?a -mənu d'eði?mi^c -ə -?ə -3

огромный -AUGM -PROL.SG упасть -EP -PF -[3SG.S]

huge -AUGM -PROL.SG fall -EP -PF -[3SG.S]

adj -n.augm -n.case v -INS -v.tense -v.pn

Другой, песец, на затылок волка грохнулся.

The other one, the little polar fox, fell hard onto the back of the wolf's head.

Der Andere, das Polarfüchschen stürzte stark auf den Nacken des Wolfes.

meu djamezi.336

Тэптэ һүл'иада?а нисы маагэличэ мулыриади? – кун'и?иа сеймычи ихү?, тэни?иа бии?иаидэ, чалибтисикона?а курэгуй.

Təptə ɥul'iaða?a n'isi maagəl'it'ə muliriad'i? – kun'i?ia s'ejmit'i ihü?, tən'i?ia bii?iaidə, t'al'ibtis'i kona?a kurəguj.

Təptə	ɥul'iaða?a	n'isi	maagəl'it'ə	muliriad'i?		-	kuni?ia	s'ejmit'i	ihü?,
təptə	ɥul'iaða	-?a	n'i -si	maa -gəl'it'ə	muliriad'	-i -?	-	kuni?ia	s'ejmi -t'i i -l
təptə	ɥul'iatə	-?a	n'i -sa	maa -kəl'it'ə	muliria ^c	-ə -?	***	kuni?ia	s'ejmi -t'ü ij -l
тоже	волк	-AUGM	NEG -INF	что	-EMPH2	наблюдать	-EP -CNEG	***	куда глаз -NOM.PL.3SG быть -C
also	wolf	-AUGM	NEG -INF	what	-EMPH2	observe	-EP -CNEG	***	where eye -NOM.PL.3SG be -C
adv	n	-n.augm	v -v.inf	pr -cl	v	-INS -v.cn	***	pr	n -n.case-poss v -v

bii?iaidə, t'al'itis'i kona?a3 kurəguj.

bii -?iaidə t'al'iti -s'i kona -?a -3 kurəgu -j

biu	-ʔə	-tə ^c	t'al'iti	-sa	koni	-ʔə	-3	kurəku	-j
уйти	-PF	-3SG.R	галопировать	-INF	пойти	-PF	-[3SG.S]	разный	-VOC.SG
go.away	-PF	-3SG.R	gallop	-INF	go	-PF	-[3SG.S]	various	-VOC.SG
v	-v.tense	-v.pn	v	-v.inf	v	-v.tense	-v.pn	adj	-n.case

Тоже волк ничего не поняв, куда глаза смотрели, туда ушёл.

The big wolf also did not understand, where his eyes looked, there he went, even galloping he ran.

Der große Wolf begriff auch nichts, wohin seine Augen schauten, dahin ging er, sogar galoppierend lief er.

meu djamezi.337

Курəгуй нинты ɲу^ʔойкəличи^ʔ ɲарəгə^ʔ.

Kurəguj n'inti ɲuʔojkəl'it'i? ɲarəgəʔ.

Kurəguj	n'inti3	ɲuʔəjkəl'it'i?	ɲarəgəʔ.
kurəgu -j	n'i -nti -3	ɲuʔəi -kəl'it'i -ʔ	ɲarəgə -ʔ
kurəku -j	n'i -ntu -3	ɲuʔəit -kəl'it'ə -ʔ	ɲarəgəi -ʔ
разный -VOC.SG	NEG -PRS -[3SG.S]	один -EMPH2 -GEN.PL	оглянуться -CNEG
various -VOC.SG	NEG -PRS -[3SG.S]	one -EMPH2 -GEN.PL	look/glance.back -CNEG
adj -n.case	v -v.tense -v.pn	num -cl -n.case	v -v.cn

Даже ни разу не оглянулся.

He didn't even look around.

Er schaute sich sogar nicht einmal um.

meu djamezi.338

Тəтi тахарӣаа тундӣаку тəндə бинтиситi сунхы^ʔə ни ненача^ʔамəну дези^ʔмиди^ʔə, тəтi бинтиси^ʔа.

Təti taharīaa tundiāaku təndə bintis'iti sunhiʔə n'i n'enat'aʔamənu d'eðiʔmid'iʔə, təti bintis'iʔa.

Təti	taharīaa	tundiānku	təndə^c	bințiʔs'iti	sunhiʔə^c	n'i	n'enat'aʔamə
təti	taharīaa	tundiā -ɲku	təndə - ^c	bințiʔs'i -ti	sunhiʔə - ^c	n'i	n'enat'a -ʔa
tə	taharīaa	tunti -ʔku	tə - ^c	bințiʔs'i -ntu	sunhiʔə - ^c	n'i	n'enat'ə -ʔa
тот	теперь	лиса -DIM	тот -[GEN.SG]	росомаха -GEN.SG.3SG	затылок -[GEN.SG]	на	огромный -AUC
that	now	fox -DIM	that -[GEN.SG]	wolverene -GEN.SG.3SG	back.of.the.head -[GEN.SG]	on	huge -AUC
pr	adv	n -n.augm	pr -n.case	n -n.case-poss	n -n.case	pp	adj -n.au

d'eðiʔmid'iʔə3, təti bintiʔs'iʔa təbtə ...

d'eðiʔmid' -i -ʔə -3 təti bintiʔs'i -ʔa təbtə ...

d'eðiʔmi^c -ə -ʔə -3 tə bintiʔs'i -ʔa təbtə ...

упасть	-EP	-PF	-[3SG.S]	тот	росомаха	-AUGM	тоже	...
fall	-EP	-PF	-[3SG.S]	that	wolverene	-AUGM	also	...
v	-INS	-v.tense	-v.pn	pr	n	-n.augm	adv	...

A лисичка на затылок росомаха шмяхнулась, эта росомаха тоже ...

And this little fox onto the back of the wolverine's head, on the strong back of the wolverine's head it fell, this strong wolverine also ...

Und dies Füchschen also in den Nacken des Vielfraßes, in den kräftigen Nacken stürzte es stark, dieser große Vielfraß auch ...

meu djamezi.339

Маагэличэ буэзуту дяңку.

Maagəl'it'ə buəđutu d'aŋku.

Маагэ'ит'э буэđutu d'aŋku.

маа -гэ'ит'э буэđu -tu d'aŋku

маа -кэ'ит'э буэđu -tu d'aŋku

что -EMPH2 слово -NOM.SG.3SG нет

what -EMPH2 word -NOM.SG.3SG absent

pr -cl n -n.case-poss vn

Ни одного звука.

Not a word.

Kein Wort.

meu djamezi.340

[Дюкүдү'э? тэ?.]

[D'ükud'ü?ə? tə?.]

[D'ükud'üə?.]

d'üku -d'üə -?

d'üku -suə -?

потерять -PST -3PL.S

lose -PST -3PL.S

v -v.tense -v.pn

[Они друг-друга потеряли.]

[They now lost each other.]

[Sie verloren nun einander.]

meu djamezi.341

Тэндэ баазэ тахари́аа, бэньде[?], мою дямэзэ[?] тарумуса дётүрү[?].

Təndə baađə taharíaa, bən'd'ə?, mou d'aməđə? tarumusa d'otürü?.

Təndə^c baađə taharíaa, bən'd'ə?, mou^c d'aməđə? tarumusa

təndə -^c baađə taharíaa bən'd'ə -? mou -^c d'aməđə -? tarum -u -sa

təndə -^c baađə taharíaa bənsə -? mou -^c d'aməđə -? tarum -u -sa

туда	-[GEN.SG]	считая.от	теперь	весь	-NOM.PL	земля	-[GEN.SG]	зверь	-NOM.PL	расстаться	-REC	-INF
there	-[GEN.SG]	***	now	all	-NOM.PL	earth	-[GEN.SG]	wild.animal	-NOM.PL	part	-REC	-INF
adv	-n.case	pp	adv	adj	-n.case	n	-n.case	n	-n.case	v	-v.deriv	-v.inf

d'otürntü?

d'otür -ü -?

d'otür -ntu -?

ходить -PRS -3PL.S

walk -PRS -3PL.S

v -v.tense -v.pn

Так, с той поры все земные звери по отдельности ходят.

Since then, all the wild animals of the earth go their own ways.

Seit dem gehen alle Raubtiere der Erde getrennt.

meu djamezi.342

Њуочену нинды² дётүрә² әми² чубә.

Њуәт'әну n'indi? d'otürә? әми? t'übә.

Њуәт'әну	n'indi?	d'otürә?	әми?	t'übә.
Њуә	-t'әnu n'i -ndi -?	d'otür -ә -?	әм -i -?	t'übә
Њу?әит	-ntәnu n'i -ntu -?	d'otür -ә -?	әм -ә -?	t'ühә ^c
один	-LOC.SG NEG -PRS -3PL.S	ходить -EP -CNEG	это -EP -GEN.PL	до
one	-LOC.SG NEG -PRS -3PL.S	walk -EP -CNEG	this -EP -GEN.PL	until
num	-n.case v -v.tense -v.pn	v -INS -v.cn	pr -INS -n.case	pp

Вместе не живут до этих пор.

Till today they do not go together.

Zusammen gehen sie nicht bis heute.

meu djamezi.343

Бәлта ситәбы.

Бәлта s'itәbi.

Бәлта s'itәbi.

bәлта s'itәbi

bәлта s'itәbi

все сказка

all tale

n n

Конец сказки.

The fairy tale is over.

Das Märchen ist zu Ende.

meu djamezi.344

[Ҳуэлы нячүң тарумтура[?]индэ[?].]

[ŋuəli n'at'üŋ tarumtura[?]ində[?].]

[ŋuəli n'at'üŋ tarumtura[?]ində[?].]

ŋuəli	n'a	-t'üŋ	tarum	-tu	-ra	-ʔi	-ndə [?]
ŋuəli	n'a ^c	-tuŋ	tarum	-tu	-ru	-ʔə	-ntə [?]
конечно	товарищ	-NOM.SG.3PL	расстаться	-TR	-PASS	-PF	-3PL.R
certainly	fellow	-NOM.SG.3PL	part	-TR	-PASS	-PF	-3PL.R
adv	n	-n.case-poss	v	-v.deriv.v	-v.deriv.v	-v.tense	-v.pn

[Конечно их разлучили.]

[Of course they will be split.]

[Natürlich wurden sie getrennt.]

meu djamezi.345

Ҳуэ тарумтуэдэ[?].

ŋuə tarumtusued'əə[?].

ŋuə^c tarumtusued'əə[?].

ŋuə	- ^c	tarum	-tu	-sued'əə	-ʔ
ŋuə	- ^c	tarum	-tu	-sued'əə	-ʔ
бог	-[GEN.SG]	расстаться	-TR	-PSTPF	-NOM.PL
deity	-[GEN.SG]	part	-TR	-PSTPF	-NOM.PL
n	-n.case	v	-v.deriv.v	-v.tense	-n.case

Богом разлученные.

Split by god.

Durch Gott Getrennte.

meu djamezi.346

Бэлта.

Bəлта.

Bəлта.

bəлта

bəлта

все

all

n

Конец.

The end.

Ende

NOS